

Nema pomaka naprijed
bez osvrtnja na prethodno

Godišnji Izvještaj za 2023. godinu

Addiko Bank

Finansijski Izvještaj

Finansijski Izvještaj	
I. Izvještaj nezavisnog revizora	1
II. Bilans uspjeha	6
III Izvještaj o ostalom ukupnom rezultatu	7
IV. Bilans stanja	8
V. Izvještaj o promjenama kapitala	8
VI. Izvještaj o tokovima gotovine	10
VI. Napomene za finansijske izvještaje	11
Osnivanje i poslovanje Banke	11
Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza	13
1. Osnova za sastavljanje finansijskih iskaza	13
2. Primjena novih standarda i izmjene na postojećim	13
3. Korišćenje procjenjivanja	16
3.1. Obezvredjenje bilanske aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama	17
3.2. Fer vrijednost finansijskih instrumenata	17
3.3. Dugoročne naknade zaposlenima	17
3.4. Korisni vijek trajanja nematerijalne imovine, nekretnina i opreme	17
3.5. Sudski sporovi	17
4. Koncept nastavka poslovanja	17
Pregled značajnih računovodstvenih politika	18
5. Priznavanje prihoda i rashoda po osnovu kamata i naknada	18
6. Preračunavanje deviznih iznosa	18
7. Porezi i doprinosi	19
7.1. Tekući porez na dobit	19
7.2. Odloženi porezi	19
7.3. Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja	19
8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	19
8.1. Obavezna rezerva	19
9. Finansijski instrumenti	20
9.1. Klasifikacija i mjerenje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	20
9.2. Utvrđivanje poslovnog modela	21
9.3. Karakteristike ugovorenih novčanih tokova	21
9.4. Klasifikacija i odmjeravanje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	22
9.5. Obračun očekivanih kreditnih gubitaka	22
9.6. Znatno povećanje kreditnog rizika	23
9.7. Informacije o budućim događajima	24
9.8. Validacija	24
9.9. Interni otpis	25
9.10. Prestanak priznavanja i modifikacija ugovora	25
9.11. Značajne modifikacije koje vode do prestanka priznavanja finansijskog sredstva	25
9.12. Neznačajne modifikacije koje ne vode do prestanka priznavanja finansijskog sredstva	26
10. Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja	26
10.1. Umanjenje vrijednosti	27
11. Stečena aktiva	27
12. Obaveze po kreditima	27
13. Obaveze prema zaposlenima	27
13.1. Primanja zaposlenih	27
13.2. Otpremnime i jubilarne nagrade	27
14. Zakupi	28
14.1. Finansijski lizing	28
14.2. Zakoni u kojima je Banka Zakupoprimac	28
14.3. Prezentacija u finansijskim izvještajima	29

15. Kapital	29
15.1. Osnovni kapital	29
15.2. Zarada po akciji	29
16. Preuzete i potencijale obaveze po vanbilansnim stavkama	29
17. Transakcije sa povezanim licima	29
Napomene za bilans uspjeha	31
18. Prihodi i rashodi od kamata i slični prihodi i rashodi	31
18.1. Prihodi od kamata i slični prihodi	31
18.2. Rashodi od kamata i slični rashodi	31
19. Prihodi i rashodi od naknada provizija	32
19.1. Prihodi od naknada i provizija	32
19.2. Rashodi od naknada i provizija	32
20. Neto dobit od kursnih razlika	32
21. Neto debitak po osnovu prestanka priznavanja imovine	32
22. Ostali prihodi	32
23. Troškovi zaposlenih	33
24. Troškovi amortizacije	33
25. Opšti administrativni troškovi	33
26. Neto dobiti / gubici po osnovu modifikacija i reklasifikacije finansijskih instrumenata	34
27. Neto prihodi / rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijedosti kroz bilans uspjeha	34
28. Troškovi rezervisanja	34
29. Ostali rashodi	35
30. Porez na dobit	35
30.1. Komponente poreza na dobit	35
30.2. Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i rezultata prije oporezivanja	35
Napomene za bilans stanja	36
31. Novčana sredstva i računi depozita kod Centralnih banaka	36
32. Krediti i potraživanja od banaka	36
33. Krediti i potraživanja od klijenata	36
34. Ostala finansijska sredstva	38
35. Nekretnine, postrojenja i oprema	39
36. Zakupi - Imovina sa pravom korišćenja	39
37. Nematerijalna sredstva	40
38. Tekuća poreska sredstva	40
39. Ostala finansijska sredstva i ostala sredstva	40
39.1. Ostala sredstva	40
39.2. Stečena aktiva	40
40. Depoziti klijenata	41
41. Obaveze za pozajmljena sredstva	42
41.1. Krediti klijenata koji nijesu banke	42
42. Rezerve	43
43. Ostale obaveze	44
44. Subordinisani dugovi	44
45. Kapital i ostale rezerve	44
45.1. Akcijski kapital	44
45.2. Ostale rezerve	45
45.3. Zarada po akciji	45
46. Vanbilansna evidencija	45
47. Transakcije sa povezanim licima	46
48. Gotovina i gotovinski ekvivalenti (za potrebe sastavljanja iskaza o tokovima gotovine)	48
49. Koncept i principi upravljanja rizikom	49
49.1. Strategija i okvir za upravljanje rizicima	49
49.2. Organizaciona struktura za upravljanje rizicima	50
49.3. Interna dokumenta za upravljanje rizicima	51

50. Kreditni rizik	51
50.1. Definicija	51
50.2. Metode mjerenja i praćenja izloženosti kreditnom riziku	51
50.3. Metodologija obezvrjeđenja	67
51. Tržišni rizik	74
51.1. Definicija	74
51.2. Metode mjerenje i praćenje izloženosti tržišnom riziku	75
52. Rizik likvidnosti	80
52.1. Definicija	80
52.2. Metode mjerenja i praćenja rizika likvidnosti	80
53. Operativni rizik	84
53.1. Definicija	84
53.2. Metode mjerenja i praćenja izloženosti operativnom riziku	84
(54) Ostali rizici	84
(55) Upravljanje kapitalom	85
(56) Pravična (fer) vrijednost	91
(57) Događaji nakon datuma izvještavanja	93

I. Izvještaj nezavisnog revizora

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Addiko bank AD Podgorica

Mišljenje

Izvršili smo reviziju priloženih finansijskih iskaza Addiko bank AD Podgorica (u daljem tekstu: „Banka“), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembra 2023. godine, bilans uspjeha, iskaz o ukupnom ostalom rezultatu, iskaz o promjenama na kapitalu i iskaz o novčanim tokovima za godinu koja se završava na taj dan, kao i napomene, koje sadrže pregled osnovnih računovodstvenih politika i ostala objelodanjivanja (u daljem tekstu: „finansijski iskazi“).

Prema našem mišljenju, priloženi finansijski iskazi istinito i objektivno prikazuju, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Banke na dan 31. decembar 2023. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijog izvještavanja.

Osnove za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije (ISA) primjenjivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u odeljku izvještaja koji je naslovljen *Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza*. Nezavisni smo od Banke u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih iskaza u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našem profesionalnom rasuđivanju, od najveće važnosti za reviziju finansijskih iskaza tekućeg perioda. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije finansijskih iskaza kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
<i>Umanjenje vrijednosti datih kredita i potraživanja od clijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke</i>	
Na dan 31. decembra 2023. godine, bruto vrijednost datih kredita i potraživanja od clijenata iznosila je EUR 171.292 hiljada (31. decembra 2022.:EUR 175.452 hiljada), dok je ukupan iznos ispravke vrijednosti datih kredita i potraživanja od clijenata iznosio EUR 10.660 hiljada na dan 31. decembra 2023. godine (31. decembra 2022.: EUR 13.687 hiljada).	Na osnovu naše procjene rizika i poznavanja industrije, ispitali smo troškove obezvrjeđenja datih kredita i potraživanja od clijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke, i procijenili primjenjenu metodologiju, kao i korišćene pretpostavke, a u skladu sa opisom ključnog revizorskog pitanja.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizijska procedura
<p><i>Umanjenje vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke</i></p> <p>Odmjeravanje troškova umanjenja vrijednosti datih kredita i potraživanja i rezervisanja za vanbilansne stavke smatra se ključnim revizorskim pitanjem, s obzirom da određivanje iznosa rezervacija za umanjenje vrijednosti zahtjeva značajnu procjenu od strane rukovodstva koja se odnosi na određivanje trenutka priznavanja umanjenja vrijednosti kao i iznosa umanjenja vrijednosti.</p> <p>Najznačajnija rasudjivanja se odnose na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pretpostavke koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta; • Pravovremena identifikacija izloženosti sa značajnim povećanjem izloženosti kreditnom riziku i kreditnom obezvređenju; • Vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti po kreditima; <p>Rukovodstvo je objelodanilo dodatne informacije o troškovima umanjenja vrijednosti datih kredita i potraživanja od klijenata i rezervisanja za vanbilansne stavke u napomenama 3.1, 9, 27, 33, 42 i 50 uz finansijske iskaze.</p>	<p>Naše testiranje je obuhvatilo sljedeće elemente:</p> <ul style="list-style-type: none"> • procjena ključnih kontrola nad pretpostavkama koje se koriste u modelima očekivanog kreditnog gubitka za procjenu kreditnog rizika vezanog za izloženost i očekivane buduće novčane tokove klijenta; • detaljno testiranje obračuna parametara rizika, na bazi zvanične metodologije banke koja je predmet ocjene usaglašenosti sa računovodstvenim zahtjevima. Navedeno testiranje podrazumeva i ocjenu pretpostavki modela; • procjena ključnih kontrola i testiranje njihove efikasnosti nad pravovremenom identifikacijom izloženosti sa značajnim povećanjem kreditnog rizika i blagovremenom identifikacijom izloženosti umanjenih vrijednosti kredita; • prikupljanje i detaljno testiranje dokaza na uzorku koji podržavaju odgovarajuće određivanje pretpostavki za troškove obezvređenja kredita i rezervisanja za garancije, uključujući vrednovanje kolaterala i pretpostavke budućih novčanih tokova na pojedinačno procijenjene izloženosti umanjene vrijednosti kredita; • procjena ključnih kretanja portfolija visokog rizika iz prethodnog perioda u odnosu na industrijske standarde i istorijske podatke; • procjena adekvatnosti različitih identifikovanih odluka Rukovodstva koji se tiču pretpostavki vezanih za obračun očekivanih kreditnih gubitaka za individualno procjenjivane kredite, kao i odluka o pristupu procjene očekivanih kreditnih gubitaka za kolektivno procjenjivane kredite, kao i evaluacija primjenjenih metodologija korišćenjem našeg znanja i iskustva u industriji; • procjenu tačnosti i potpunosti objelodanjivanja u finansijskim izvještajima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Ostale informacije sadržane u godišnjem izvještaju menadžmenta Banke

Ostale informacije se odnose na informacije sadržane u godišnjem izvještaju menadžmenta, ali ne uključuje finansijske izvještaje i izvještaj revizora o njima. Rukovodstvo Banke je odgovorno za pripremu ostalih informacija u skladu sa propisima Crne Gore. Naše mišljenje o finansijskim izvještajima ne obuhvata ostale informacije. U vezi sa revizijom finansijskih izvještaja, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije i time razmotrimo da li su ostale informacije usklađene u svim materijalno značajnim aspektima sa finansijskim izvještajima, sa našim saznanjima stečenim u toku revizije ili se na drugi način čine materijalno pogrešnim. Pored toga, izvršili smo procjenu da li su ostale informacije pripremljene, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, posebno da li su ostale informacije u formalnom smislu u skladu sa zahtjevima i postupcima za pripremu ostalih informacija Zakona o računovodstvu Crne Gore u kontekstu materijalnosti, odnosno da li bi neko nepoštovanje ovih zahtjeva moglo uticati na prosuđivanja donijeta na osnovu ovih ostalih informacija.

Na osnovu sprovedenih procedura, u mjeri u kojoj smo u mogućnosti da ih ocijenimo, izvještavamo da:

1. ostale informacije koje opisuju činjenice koje su takođe prikazane u finansijskim izvještajima su, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu sa finansijskim izvještajima; i
2. ostale informacije su pripremljene u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore.

Pored toga, naša odgovornost je da, na osnovu saznanja i razumijevanja Banke stečenih u reviziji, izvjestimo da li ostale informacije sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Na osnovu postupaka koje smo izvršili u vezi sa dobijenim ostalim informacijama, nijesmo utvrdili materijalno značajne pogrešne iskaze.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske iskaze

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih finansijskih iskaza u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za pripremu finansijskih iskaza koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usljed prevare ili greške.

Prilikom sastavljanja finansijskih iskaza, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Banke da nastavi da posluje u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, ukoliko je potrebno, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim navedene. Lica odgovorna za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je ustanovila Banka.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski iskazi, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usljed prevare ili greške, i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje.

Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori, uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed prevare ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih iskaza.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza (nastavak)

Tokom obavljanja revizije u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i međunarodnim standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Takođe:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim iskazima, nastalih usljed prevare ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat prevare je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što prevara može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Banke.
- Vršimo ocjenu primjenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezanu objelodanjivanja u finansijskim iskazima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Banka prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih iskaza, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim iskazima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Mi komuniciramo sa licima ovlašćenim za upravljanje u vezi sa, između ostalog, planiranim obimom i vremenom revizije i značajnim nalazima revizije, uključujući i značajne nedostatke u internim kontrolama koje identifikujemo tokom naše revizije. Takođe, obezbeđujemo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da se pridržavamo relevantnih etičkih zahtjeva u vezi sa nezavisnošću i da ćemo im saopštiti sve odnose i ostala pitanja za koja se u razumnoj mjeri može očekivati da se odražavaju na našu nezavisnost, i gdje je to primjenjivo, odgovarajuće mjere zaštite.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)***Odgovornost revizora za reviziju finansijskih iskaza (nastavak)***

Od pitanja saopštenih licima ovlašćenim za upravljanje, određujemo ona pitanja koja su bila od najvećeg značaja u reviziji finansijskih iskaza tekućeg perioda i shodno tome, predstavljaju ključna pitanja revizije. Mi opisujemo ova pitanja u našem izvještaju revizora, osim ukoliko zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Partner u angažovanju na reviziji na osnovu kog je sastavljen ovaj izveštaj nezavisnog revizora je Đorđe Dimić.

Crowe MNE d.o.o. Podgorica

18. mart 2024. godine

Đorđe Dimić, Ovlašćeni revizor
Pero Đuričković, Ovlašćeni revizor
Anastasija Boljević, Ovlašćeni revizor
Vladimir Kavarić, Ovlašćeno lice

II. Bilans uspjeha

		EUR 000	
		01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
		Napomene	
Prihodi od kamata i slični prihodi	(4, 18.1)	13,731	12,655
Rashodi od kamata i slični rashodi	(4, 18.2)	-1,627	-1,813
Neto prihodi od kamata		12,104	10,842
Prihodi od naknada i provizija	(4, 19.1)	4,529	3,904
Rashodi naknada i provizija	(4, 19.2)	-2,363	-2,106
Neto prihodi od naknada i provizija		2,166	1,798
Neto dobiti / gubici od kursnih razlika	(5, 20)	269	290
Neto dobitak / gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	(21)	122	-46
Ostali prihodi	(22)	1,012	354
Troškovi zaposlenih	(13, 23)	-5,004	-4,818
Troškovi amortizacije	(10, 24)	-913	-926
Opšti administrativni troškovi	(25)	-4,633	-4,409
Neto dobiti / gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	(26)	-13	-109
Neto prihodi / rashodi po osnovu obezvrjedjenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	(8, 27)	989	1,341
Troškovi rezervisanja	(28)	-854	-110
Ostali rashodi	(29)	-49	-42
DOBIT PRLJE OPOREZIVANJA		5,196	4,165
Porez na dobit	(6, 30)	763	286
NETO PROFIT		4,433	3,879

Napomene na stranama 11 do 93 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 13. marta 2024. godine

Addiko Bank
 Addiko Bank AD Podgorica
 Christoph Schoen
 Predsjednik Upravnog odbora

 Biljana Vujović
 Članica Upravnog Odbora

 Boris Čabrilo
 Direktor Odjeljenja za računovodstvo i izvještavanje

III Izvještaj o ostalom ukupnom rezultatu

	EUR 000	
	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
NETO PROFIT	4,433	3,879
Ostali rezultat Perioda		
Pozitivni/negativni efekti promjene vrijednosti vlasničkih hartija od vrijednosti koji se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	-49	0
Gubitak/Dobitak po osnovu poreza koji se odnosi na ostali ukupni rezultat perioda	6	0
Ukupan ostali rezultat za tekuću godinu	-43	0
Ukupni ostali rezultat	4,390	3,879

Napomene na stranama 11 do 93 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 13. marta 2024. godine

Addiko Bank
 Addiko Bank AD Podgorica
 Christoph Schoen
 Predsjednik Upravnog odbora

 Biljana Vujović
 Članica Upravnog Odbora

 Boris Čabrilo
 Direktor Odjeljenja za računovodstvo i izvještavanje

IV. Bilans stanja

		01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
EUR 000				
	Napomene			
SREDSTVA				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	(7, 31)	44,768	39,860	36,116
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		179,445	169,618	170,583
Kredit i potraživanja od banaka	(8, 32)	16,058	5,662	8,087
Kredit i potraživanja od klijenata	(8, 33)	160,632	161,765	162,200
Hartije od vrijednosti		1,866	1,881	0
Ostala finansijska sredstva	(34)	889	310	296
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		251	300	0
Hartije od vrijednosti		251	300	0
Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje		0	0	0
Ostala finansijska sredstva		0	18	5
Nekretnine, postrojenja i oprema	(10, 35, 36)	1,489	1,631	1,609
Nematerijalna sredstva	(10, 37)	2,512	2,397	2,327
Tekuća poreska sredstva	(38)	1,590	1,598	1,597
Odložena poreska sredstva		21	29	0
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja		34	0	0
Ostala sredstva	(39.1)	3,941	3,090	2,699
UKUPNA SREDSTVA		234,051	218,541	214,936
OBAVEZE				
Finansijska sredstva koja se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		186,073	175,285	176,907
Depoziti klijenata	(40)	176,952	163,518	162,625
Kredit banaka i centralnih banaka	(12)	0	0	0
Kredit klijenata koji nijesu banke	(12, 41.1)	9,121	11,767	14,282
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja		69	32	36
Ostale finansijske obaveze		69	32	36
Rezerve	(8, 13, 42)	1,921	1,102	876
Tekuće poreske obaveze		749	315	0
Ostale obaveze	(43)	6,346	4,335	3,525
Subordinisani dugovi	(44)	2,533	5,502	5,502
UKUPNE OBAVEZE		197,691	186,571	186,846
KAPITAL				
Akcijski kapital	(15, 45.1)	27,661	27,661	27,661
Dobitak iz prethodnih godina		4,235	356	0
Dobit tekuće godine		4,433	3,879	356
Ostale rezerve	(45.2)	31	74	74
Ukupan kapital		36,360	31,970	28,091
UKUPAN KAPITAL I OBAVEZE		234,051	218,541	214,937
VANBILANSNA EVIDENCIJA				
	(16, 46)	332,784	333,641	332,918

Napomene na stranama 11 do 93 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 13. marta 2024. godine

Christoph Schoen
Predsjednik Upravnog odbora

Biljana Vujić
Članica Upravnog Odbora

Boris Čabrilo
Direktor Odjeljenja za računovodstvo i izvještavanje

V. Izvještaj o promjenama kapitala

	EUR 000				
	Aksijski kapital	Ostale rezerve	Revalorizacione rezerve	Akumulirani dobitak	Ukupno
Stanje, 01. januar 2022. godine	27,661	74	0	356	28,091
Pokriće akumuliranog gubitka	0	0	0	0	0
Dobit tekuće godine	0	0	0	3,879	3,879
Stanje, 31. decembar 2022. godine	27,661	74	0	4,235	31,970
Stanje, 01. januar 2023. godine	27,661	74	0	4,235	31,970
Dobit tekuće godine		0	-43	4,433	4,390
Stanje, 31. decembar 2023. godine	27,661	74	-43	8,668	36,360

Napomene na stranama 11 do 93 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 13. marta 2024. godine

Addiko Bank
 Addiko Bank AD Podgorica
 Christoph Schoen
 Predsjednik Upravnog odbora

 Biljana Vujović
 članica Upravnog Odbora

 Boris Čabrilo
 Direktor Odjeljenja za računovodstvo i izvještavanje

VI. Izvještaj o tokovima gotovine

	EUR 000		
	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti			
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	13,798	12,778	13,338
Odlivi po osnovu kamata i slični rashodi	-	-1,975	-2,098
Prilivi po osnovu naknada i provizija	3,731	3,470	3,326
Odlivi po osnovu naknada i provizija	-	-2,106	-1,953
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova za dobavljače	-	-8,962	-9,555
Povećanje/smanjenje kredita i ostale aktive	2,097	1,811	2,769
Prilivi/odlivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	13,825	1,939	5,504
Plaćeni porezi	-287	-404	-393
Ostali prilivi	1,005	334	664
Neto prilivi/odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	21,369	6,292	12,249
Kupovina nekretnina i opreme	-171	-127	-111
Nematerijalna ulaganja	-530	-527	-494
Državni zapisi i druge hartije od vrijednosti	58	-2,117	0
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	127	0	0
Neto prilivi/odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	-516	-2,771	-605
Povećanje pozajmljenih sredstava	-5,646	-2,513	-2,471
Emisija običnih akcija	0	0	0
Neto prilivi/odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	-5,646	-2,513	-2,471
Efekat kursnih razlika na gotovinu i gotovinske ekvivalente	269	290	230
Neto povećanje/smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	15,476	1,298	9,403
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	45,525	44,227	34,824
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	61,001	45,525	44,227

Napomene na stranama 11 do 93 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 13. marta 2024. godine

Addiko Bank
 Addiko Bank AD Podgorica
 Christoph Schoen
 Predsjednik Upravnog odbora

 Biljana Mujović
 Članica Upravnog Odbora

 Boris Čabrilo
 Direktor Odjeljenja za računovodstvo i izvještavanje

VI. Napomene za finansijske izvještaje

Osnivanje i poslovanje Banke

Addiko bank AD Podgorica (u daljem tekstu „Banka”) posluje u Crnoj Gori pod datim imenom od 11. jula 2016. godine i to promjenom imena prethodne banke Hypo Alpe-Adria-Bank AD, Podgorica, čija je promjena registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata.

Hypo Alpe-Adria-Bank AD Podgorica osnovana je 6. decembra 2005. godine, Ugovorom o osnivanju banke, od strane Hypo Alpe-Adria-Bank International AG (sa 99% učešća u vlasništvu Banke) i Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o. Podgorica kao akcionarsko društvo na neodređeno vrijeme, radi obavljanja bankarskih poslova.

Centralna banka Crne Gore je 29. decembra 2005. godine izdala odobrenje za rad Banke Rješenjem br. 0101-377/17-6. U skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Banka je dana 21. februara 2006. godine upisana u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod registracionim brojem 4-0215615.

Aktivnost Banke uključuje kreditne, depozitne i garancijske poslove, kao i poslove unutrašnjeg platnog prometa i poslove platnog prometa sa inostranstvom, depo poslove, izdavanje, obradu i evidentiranje platnih instrumenata (kreditne kartice) i poslovanje zastupanja u osiguranju.

Sjedište Banke je u Podgorici, Bulevar Džordža Vašingtona 98.

Na dan 31. decembra 2023. godine Banku čini:

- Centrala (Bulevar Džordža Vašingtona br. 98)
- Filijala/ podružnica Podgorica (Bulevar Svetog Petra Cetinjskog br. 37), u okviru koje posluje ekspoziture u Bulevaru Save Kovačevića br. 74 i u Ulici Blaža Jovanovića br. 8,
- Filijala/ podružnica Kotor, u okviru koje posluje ekspozitura Herceg Novi, šalter Sutorina u Herceg Novom i šalter Radanovići u Kotoru,
- Nezavisne ekspoziture/ podružnica u Baru, Budvi, Bijelom Polju, Nikšiću i Pljevljima.

Na dan 31. decembra 2023. godine Banka ima 175 zaposlenih radnika (31. decembra 2022. godine: 169 zaposlenih).

Banka je članica Addiko Bank AG grupe, sa sjedištem u Beču, Austrija.

Članovi Nadzornog odbora Banke, na dan 31. decembra 2023. godine, su:

Ime i prezime	Funkcija
Tadej Krašovec	Predsjednik Nadzornog odbora
Mirko Španović	Zamjenik predsjednika Nadzornog odbora
Alina Czerny	Član Nadzornog odbora
Varja Dolenc	Član Nadzornog odbora
Ivan Jandrić	Član Nadzornog odbora

Članovi Odbora za imenovanja, na dan 31. decembra 2023. godine, su:

Ime i prezime	Funkcija
Varja Dolenc	Predsjedavajuća
Ivan Jandrić	Član
Mirko Španović	Član

Članovi Odbora za rizike, na dan 31. decembra 2023. godine, su:

Ime i prezime	Funkcija
Ivan Jandrić	Predsjedavajući
Tadej Krašovec	Član
Varja Dolenc	Član

Članovi Odbora za primanja, na dan 31. decembra 2023. godine, su:

Ime i prezime	Funkcija
Mirko Španović	Predsjedavajući
Tadej Krašovec	Član
Alina Czerny	Član

Članovi Revizorskog odbora, na dan 31. decembra 2023. godine, su:

Ime i prezime	Funkcija
Alina Czerny	Predsjednik
Andrej Treven	Član
Stanislav Jirsa	Član

Članovi Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO), na dan 31. decembra 2023. godine, su:

- članovi sa pravom glasa:
  - o predsjednik Upravnog odbora
  - o dva druga člana Upravnog odbora
- ostali članovi Komiteta koji nemaju pravo glasa:
  - o direktor Službe za finansijski kontroling i upravljanje bilansnim pozicijama
  - o direktor Odjeljenja za kontrolu rizika i upravljanje podacima
  - o direktor Odjeljenje za poslovanje sa privredom i malim i srednjim preduzećima
  - o direktor Odjeljenja za razvoj proizvoda, digitalnih kanala i poslova zastupanja u osiguranju/direktor Sektor prodaje proizvoda na malo
  - o direktor Sektora za upravljanje kreditnim rizikom
  - o viši specijalista za upravljanje bilansnim pozicijama, sredstvima i operacijama na finansijskom tržištu
  - o direktor Odjeljenja za računovodstvo i izvještavanje
  - o zamjene (u slučaju odsustva nekog člana) ili gosti pozvani od strane predsjedavajućeg Komiteta i/ili administratora Komiteta
  - o predstavnici Grupe iz dijela Consumer i Grupnog Biznis Controlling-a koji će biti pozvani tokom pricing dijela

Na dan 31. decembra 2023. godine, predsjednik Upravnog odbora Addiko Bank AD, Podgorica, je gospodin Christoph Schoen.

Direktor Službe interne revizije Addiko Bank AD, Podgorica, je gospođa Aneta Kustudić Vujković.

Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih iskaza

1. Osnova za sastavljanje finansijskih iskaza

Finansijski izvještaji Banke za 2023. godinu su sastavljeni u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvješavanja („MSFI“) i propisima Centralne banke Crne Gore koji regulišu finansijsko izvješavanje banaka.

Priloženi finansijski izvještaji su pripremljeni u formi propisanoj Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih iskaza banaka („Sl. list CG“ br. 034/22).

Finansijski izvještaji koji su sastavljeni za godinu koja se završila 31. decembra 2023. godine su finansijski izvještaji koje je Banka sastavila u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvješavanja.

Računovodstvene politike i procjene koje se tiču priznavanja i vrednovanja sredstava i obaveza, korišćene prilikom sastavljanja ovih finansijskih izvještaja su konzistentne sa računovodstvenim politikama i procjenama primijenjenim u sastavljanju godišnjih finansijskih izvještaja Banke za 2022. godinu.

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa načelom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama.

Banka je u sastavljanju ovih finansijskih iskaza primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni Pregled značajnih računovodstvenih politika. Finansijski iskazi Banke su iskazani u hiljadama eura (EUR), koja je funkcionalna valuta Banke i zvanična valuta u kojoj se podnose finansijski iskazi u Crnoj Gori. Osim ako nije drugačije naznačeno, svi iznosi su navedeni u hiljadama EUR.

1.1. Uporedni podaci

Uporedni podaci ovim finansijskim iskazima predstavljaju podatke iz revidiranih finansijskih iskaza Banke na dan i za godinu koja se završila 31. decembra 2022. godine.

Ukoliko je potrebno, Banka reklasifikuje uporedne podatke kako bi se postigla konzistentnost u podacima iz finansijskih iskaza za tekuću godinu.

2. Primjena novih standarda i izmjene na postojećim

Novi standardi, interpretacije i njihove izmjene su izlistane ispod.

Sledeći novi standardi, interpretacije i promjene postojećih standarda su obavezni za izvještajne periode počevši od 01. januara 2023. godine:

Standard	Naziv	Opis	Uticaj na Addiko
MSFI 17	MSFI 17 Ugovori o osiguranju	Novi Standard koji mijenja MSFI 4	Nema uticaja
MSFI 17	Izmjene na MSFI 17 Ugovori o osiguranju	Inicijalna primjena MSFI 17 i MSFI 9 - Uperedne informacije	Nema uticaja
MRS 1	Izmjene na MRS 1 Presentacija Finansijskih Izvještaja	Objelodanjivanje računovodstvenih politika	Nema značajnih promjena
MRS 8	Izmjene na MRS 8 Računovodstvene politike, promjene u računovodstvenim procjenama i greškama	Definicija Računovodstvenih procjena	Nema značajnih promjena
MRS 12	MRS 12 Porezi na dobit	Odloženi porezi u vezi imovine i obaveza nastalih iz jedinstvene transakcije	Nema značajnih promjena
MRS 12	Izmjene na MRS 12 Porezi na dobit	Međunarodna poreska reforma - Pravila modela Stubu dva	Nema uticaja

Novi standard MSFI 17 Ugovori o osiguranju zamijenio je MSFI 4 Ugovori o osiguranju. Primjenjuje se na godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. Ugovor o osiguranju je ugovor prema kojem jedna strana (emitent) prihvata značajan rizik osiguranja od druge strane (ugovaratelj osiguranja) pristankom na nadoknadu ugovaraču osiguranja ako navedeni neizvjestan budući događaj (osigurani slučaj) negativno utiče na ugovarača osiguranja.

Addiko Banka je procijenila relevantne kriterijume da li je izdati ugovor ugovor o osiguranju i uticaj MSFI 17 Ugovori o osiguranju na Addiko Banku u ovim oblastima poslovanja:

Finansijske garancije

Ugovori o finansijskoj garanciji zahtijevaju od izdavaoca da izvrši određena plaćanja, da nadoknadi imao gubitak koji je pretrpio zbog toga što određeni dužnik ne izvrši plaćanje u roku, zadovoljavaju definiciju ugovora o osiguranju. Oni su, međutim, izvan opsega MSFI 17, osim ako izdavalac ranije nije eksplicitno tvrdio da takve ugovore smatra ugovorima o osiguranju i koristi računovodstvene smjernice koje se primjenjuju na ugovore o osiguranju. Addiko Banka je odlučila da tretira finansijske garancije u skladu sa MSFI 7, MSFI 9 i MRS 32.

Kreditne kartice i drugi načini plaćanja

Neki ugovori o kreditnim karticama (ili slični ugovori koji obezbjeđuju kreditne ili platne aranžmane) zadovoljavaju definiciju ugovora o osiguranju, jer vrše plaćanja imao kartice u okolnostima koje ispunjavaju definiciju rizika osiguranja. Primjeri uključuju ako vlasnik koristi karticu za kupovinu robe ili usluga za koje se ispostavi da su neispravne ili nisu isporučene, ili ako je vlasnik 'prevaran' da izvrši nevažeće plaćanje. Ugovorne cijene Addiko Banke ne odražavaju procjenu rizika osiguranja pojedinca, MSFI 17 se ne primjenjuje na ugovor u cijelosti.

Garancije za izvršenje posla

U Addiko Banci garancije za izvršenje posla nadoknađuju korisnika, ako klijent Banke ne izvrši svoje obaveze (tj. da dizajnira, razvije, proizvede, konstruiše ili proizvede proizvode ili proizvodne pogone (i povezane nenovčane obaveze) ili da pruži usluge u vezi sa bilo kojim gore navedenog) prema uslovima navedenim u ugovoru klijenta sa korisnikom garancije. Štetan uticaj na ugovarača osiguranja je preduslov za plaćanje.

Neki ugovori zahtijevaju plaćanje ako se dogodi određeni neizvjesni budući događaj, ali ne zahtijevaju negativan učinak na ugovarača osiguranja kao preduslov za plaćanje. Ova vrsta ugovora nije ugovor o osiguranju čak i ako ga imalac koristi za ublažavanje osnovne izloženosti riziku (MSFI 17.B13, MSFI 4.B14).

U Addiko Banci isplata garancije se vrši kada se garancija pozove, nezavisno od toga da li je navedeni neizvestan događaj izazvao negativan uticaj na korisnika ili ne.

Banka nema pravo da istražuje da li je događaj zaista izazvao štetne posledice i da odbije plaćanje ako se ne uveri da je događaj izazvao štetne posledice. To znači da osnovna karakteristika definicije ugovora o osiguranju nije ispunjena. Stoga se garancije za dobro izvršenje posla, koje nudi Addiko Banka, ne mogu smatrati ugovorima o osiguranju koji su obuhvaćeni MSFI 17.

Addiko Banka ne snosi nikakav rizik plaćanja dodatnih iznosa, u slučajevima kada banka ima ugovorno pravo da vrati novac koji je isplatila korisniku sa računa svog klijenta. To znači da postoji rizik od gubitka novca, ako klijent ne izmiri obaveze. Postoji redovni kreditni rizik čije je postojanje uslovljeno nastankom nekog događaja, a ne rizikom osiguranja.

Ugovori o osiguranju

Kada Addiko Banka nudi osiguranje (npr. putno osiguranje), Addiko Banka uvijek djeluje kao agent, a ne kao principal (kao što je definisano u MSFI 15), stoga nema prijenosa rizika osiguranja.

Odricanja u slučaju smrti

U slučaju smrti korisnika kredita, osiguranje će pokriti nepodmireni iznos glavnice kredita utvrđen na dan smrti. Addiko Banka je ugovarač osiguranja, stoga nema prijenosa rizika osiguranja i nema primjene MSFI 17. Pod uslovom da se ne primjenjuju druga izuzeća iz obima (prema MSFI 17.7), entitet može odabrati da primjenjuje ili MSFI 9 ili MSFI 17 na ugovore koji mogu ograničiti kompenzaciju na iznos koji je inače potreban za podmirenje obaveze osiguranika koja je nastala ugovorom.

Nakon procjene Banka je došla do zaključka da novi standard MSFI 17 Ugovori o osiguranju i njegove izmjene ne rezultiraju uticajem i promjenama unutar Addiko Banke.

Izmjene MRS 1 pojašnjavaju zahtjeve za objelodanjivanjem materijalne računovodstvene politike umjesto značajnih računovodstvenih politika. Izmjena se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. Ove izmjene ne rezultiraju značajnijim promjenama unutar Addiko Banke.

Izmjene MRS 8 zamjenjuju definiciju promjene računovodstvenih procjena definicijom računovodstvenih procjena. Prema novoj definiciji, računovodstvene procjene su „novčani iznosi u finansijskim izvještajima koji podliježu nesigurnosti u odmjerenju”. Entiteti razvijaju računovodstvene procjene ako računovodstvene politike zahtijevaju mjerenje stavki u finansijskim izvještajima na način koji uključuje mjernu nesigurnost. Izmjene i dopune pojašnjavaju da promjena računovodstvene procjene koja je rezultat novih informacija ili novih dešavanja nije ispravka greške. Osim toga, efekti promjene inputa ili tehnike mjerenja koja se koristi za izradu računovodstvene procjene su promjene u računovodstvenim procjenama ako nisu rezultat ispravke grešaka iz prethodnog perioda. Promjena računovodstvene procjene može uticati samo na dobit ili gubitak tekućeg perioda, ili na dobit ili gubitak i tekućeg perioda i budućih perioda. Izmjena se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. Ove izmjene ne rezultiraju značajnim promjenama unutar Addiko Banke.

Izmjene MRS 12 daju dodatni izuzetak od izuzeća od početnog priznavanja. Prema ovim izmjenama, entitet ne primjenjuje početno izuzeće od priznavanja za transakcije koje dovode do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika. U zavisnosti od važećeg poreskog zakona, jednake oporezive i odbitne privremene razlike mogu nastati prilikom početnog priznavanja sredstva i obaveze u transakciji koja nije poslovna kombinacija i ne utiče ni na računovodstvenu ni oporezivu dobit. Nakon izmjena MRS-a 12, kada se porezni odbici mogu pripisati obavezi za zakup, privremene razlike povezane sa sredstvom za zakup i obvezom po zakupu nastaju pri početnom priznavanju zakupa, od entiteta se traži da prizna odgovarajuću odgođenu poresku imovinu i obavezu. Izmjena se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, primjenjujući na transakcije koje su se dogodile na ili nakon početka najranijeg uporednog perioda. Nije bilo uticaja na izvještaj o finansijskom položaju jer se stanja MRS-a kvalifikuju za prebijanje prema paragrafu 74 MRS 12. Takođe, nije bilo utjecaja na početnu zadržanu dobit na dan 1. januara 2022. kao rezultat promjene.

Izmjene MRS-a 12 stvaraju privremeni obavezni izuzetak od zahtjeva MRS-a 12 Porezi na dobit od priznavanja i objavljivanja informacija o odloženim poreznim sredstvima i obavezama u vezi sa porezom na dobit iz drugog stuba, u slučaju da je zakon o drugom stubu donesen u jurisdikcijama u kojima Banka posluje. Izmjene takođe predviđaju dodatne zahtjeve za objelodanjivanje u vezi sa izloženošću entiteta porezu na dobit iz drugog stuba. Pravila modela dva stuba generalno se primenjuju na multinacionalne grupe čiji prihod u njihovim konsolidovanim finansijskim izveštajima prelazi 750 miliona evra u najmanje dvije od četiri prethodne fiskalne godine. Obavezni privremeni izuzetak primjenjuje se odmah. Preostali zahtjevi za objelodanjivanjem primjenjuju se na godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023., ali ne i za bilo koje međuperiode koji se završavaju na dan ili prije 31. decembra 2023. Ove izmjene i dopune nisu relevantne za Addiko Banku jer je njen konsolidovani prihod manji od EUR 750 miliona.

1.1. Novi standardi koji nisu još u primjeni

Sljedeći novi standardi, interpretacije i dopune postojećih standarda koje je izdao IASB i usvojila EU koji još nisu na snazi i koje Addiko Banka nije rano usvojila:

Standard	Naziv	Opis	Utican na Addiko
MSFI 16	Izmjene na MSFI 16 Zakupi	Obaveze za zakup u transakciji "Sale and leaseback"	Nema značajnih izmjena
MRS 1	Izmjene na MRS 1 Prezentacija Finansijskih Izvještaja	Klasifikacija obaveza na tekuće i ne-tekuće	Nema uticaja

Izmjene MSFI 16 Zakup zahtijevaju od prodavca-zakupca da utvrdi plaćanja zakupa ili revidirane plaćanja zakupa tako da prodavac-zakupac ne priznaje dobit ili gubitak koji se odnosi na pravo korištenja koje zadržava prodavac-zakupac nakon datum početka. Izmjene i dopune ne utiču na dobit ili gubitak priznate od strane prodavca-zakupca u vezi sa djelimičnim ili potpunim raskidom zakupa. Primjenjuje se na godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. Dozvoljena je ranija primjena. Ne očekuje se da će ove izmjene rezultirati značajnim promjenama unutar Addiko Banke.

Izmjene MRS 1 pojašnjavaju zahtjeve za klasifikaciju obaveza na tekuće ili dugotrajne. Izmjena se primjenjuje na godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. Dozvoljena je ranija primjena. Ne očekuje se da će ove izmjene rezultirati značajnim promjenama unutar Addiko Banke.

3. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza i najvećim dijelom se odnose na: procjene iznosa ispravke vrijednosti po kreditima i kamatama, ispravke vrijednosti za depozite kod drugih banaka, ispravke vrijednosti za trajne uloge i vanbilansne stavke. Stvarna vrijednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrijednosti koja je procijenjena na ovaj način.

Banka vrši procjene i pretpostavke o efektima koje će vrijednosti sredstava i obaveza, iskazanih u finansijskim iskazima, imati u narednoj finansijskoj godini. Procjene i prosuđivanja se kontinuirano vrednuju i zasnivaju na is-torijskom iskustvu i drugim relevantnim faktorima.

Banka na mjesečnom nivou vrši analizu kreditnog portfolija u cilju procjene obezvređivanja potraživanja, te vrši klasifikaciju stavki aktive i vanbilansa po osnovu kojih je izložena kreditnom riziku u odgovarajuće klasifikacione grupe, u skladu sa usvojenom metodologijom usklađenom sa zahtjevima MSFI 9. Klasifikacione grupe pokazuju stepen izloženosti kreditnom riziku. U tom procesu, Banka prosuđuje da li postoje pouzdani dokazi koji pokazuju mjerljivo smanjenje u procijenjenim budućim novčanim tokovima od kreditnog portfolija na pojedinačnom nivou izloženosti ili na grupnom nivou (kad ne postoje objektivni dokazi o obezvrjeđenju ili izloženost pojedinačno nije značajna). Procijenjeni iznos obezvređivanja vrijednosti stavki aktive i vanbilansa se priznaje u bilansu uspjeha Banke.

3.1. Obezbjeđenje bilanske aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama

Kriterijumi za klasifikaciju aktive uključuju procjenu kreditne sposobnosti dužnika, urednost dužnika u izmirivanju obaveza, procjenu kvaliteta kolaterala i procjenu drugih relevantnih faktora. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza, ali stvarni rezultati mogu odstupati od procjena. Rukovodstvo Banke koristi stope rezervisanja utvrđene interno razvijenom metodologijom za sva sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika. Metodologija i pretpostavke koje se koriste za procjenu iznosa rezervisanja u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore objelodanjeni su u Napomeni 9, kao i detaljnije u Napomeni 52.

Poslovna politika Banke je da objelodani informacije o pravičnoj (fer) vrijednosti aktive ili pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije, kao i kada se pravična (fer) vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Ipak, treba istaći da ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje kredita i ostale finansijske aktive ili pasive, pošto zvanične tržišne informacije nijesu u svakom trenutku raspoložive. S toga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi. Po mišljenju rukovodstva Banke, iznosi u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

3.2. Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu se dobija na osnovu objavljene tržišne cijene na datum odmjerenja.

Određivanje fer vrijednosti finansijske imovine i obaveza za koje ne postoji uočljiva tržišna cijena zahtijeva korišćenje različitih tehnika vrednovanja. Iako tehnike vrednovanja u dobroj mjeri odražavaju tržišne uslove na dan odmjerenja, isti se ipak mogu razlikovati od tržišnih uslova prije i poslije toga dana.

Za finansijske instrumente kojima se ne trguje često i koji imaju nisku cjenovnu transparentnost, fer vrijednost je manje objektivna i zahtijeva određene stepene varijacije u procjenjivanju koji zavise od likvidnosti, koncentracije, neizvjesnosti tržišnih faktora, cjenovnih pretpostavki i ostalih rizika koji utiču na određeni instrument. Promjena procjena tih faktora bi mogla uticati na prikazanu fer vrijednost finansijskih instrumenata.

3.3. Dugoročne naknade zaposlenima

Trošak dugoročnih beneficija zaposlenih određen je na osnovu aktuarskog obračuna, uz primjenu aktuarskih pretpostavki: diskontna stopa, budući rast plata u skladu sa stopom inflacije i napredovanja, i rast plata po osnovu minolog rada, kao i promjene u broju zaposlenih koji stiču pravo za isplatu otpremnine. S obzirom na dugoročnu prirodu ovih planova, procjene su predmet značajne neizvjesnosti.

3.4. Korisni vijek trajanja nematerijalne imovine, nekretnina i opreme

Banka vrši pregled vijeka trajanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina i opreme u svakom periodu godišnjeg izvještavanja.

3.5. Sudski sporovi

Rukovodstvo Banke vrši procjenu iznosa rezervisanja za odliv sredstava po osnovu sudskih sporova na bazi procjene vjerovatnoće da će do odliva sredstava zaista doći prema ugovorenoj ili zakonskoj obavezi iz prošlih perioda.

4. Koncept nastavka poslovanja

Finansijski iskazi Banke za 2023. godinu sastavljeni su u skladu sa konceptom nastavka poslovanja.

Na dan 31. decembra 2023. godine, Banka je iskazala pokazatelj ukupnog kapitala u visini od 20,13%, što je znatno iznad propisanog limita.

Imajući u vidu solidnu kapitalnu bazu i stanje likvidnosti, menadžment Banke smatra da ovi finansijski iskazi mogu biti sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja koji podrazumijeva nastavak redovnih poslovnih aktivnosti u doglednoj budućnosti.

Pregled značajnih računovodstvenih politika

5. Priznavanje prihoda i rashoda po osnovu kamata i naknada

Prihodi i rashodi po osnovu kamata, uključujući zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda uz primjenu efektivne kamatne stope koja se utvrđuje u trenutku početnog priznavanja finansijskog sredstva/obaveze.

Metod efektivne kamatne stope je metod kojim se računaju troškovi otplate finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza, kao i troškovi dodjeljivanja prihoda ili rashoda od kamata u određenom periodu. Efektivna kamatna stopa je stopa koja tačno diskontuje procijenjena buduća plaćanja ili primanja kroz očekivani životni vijek finansijskog instrumenta ili, kada je to prikladno, u kraćem vremenskom periodu na neto knjigovodstvenu vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Kada se računa efektivna kamatna stopa, Banka procjenjuje novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorene uslove finansijskog instrumenta, ali ne uzima u obzir buduće kreditne gubitke. Kalkulacija uključuje sve naknade i iznose plaćene ili primljene između dvije ugovorne strane koje su sastavni dio efektivne kamatne stope, troškove transakcija i sve druge premije ili diskonte. Kamate se priznaju na vremenskoj osnovi tako da visina kamate zavisi od protoka vremena.

Banka ostvaruje prihode i rashode kamate iz poslovanja sa Centralnom bankom, domaćim i stranim bankama i pravnim i fizičkim licima.

Naknada za odobravanje kredita, koja čini dio efektivne kamatne stope, evidentira se u okviru prihoda i rashoda od kamata. Naknade za odobravanje kredita se obračunavaju i naplaćuju jednokratno i knjiže se kao odloženi prihod, a priznaju se u prihode perioda u srazmjeri sa proteklom vremenom korišćenja kredita.

Prihodi po osnovu naknada za bankarske usluge i rashodi po osnovu naknada i provizija se utvrđuju u trenutku dospijea za naplatu, odnosno kada su ostvareni.

Prihodi i rashodi od naknada uključuju i naknade za garancije i akreditive koje je Banka izdala u korist klijenata, naknade za usluge obavljanja platnog prometa u zemlji i sa inostranstvom, naknade za posredničke i druge usluge koje Banka pruža. Rashode od naknada čine i rashodi naknada za uzete kredite, naknada za usluge obavljanja platnog prometa u zemlji i sa inostranstvom, naknada za usluge CBCG i drugih banaka.

6. Preračunavanje deviznih iznosa

Poslovne promjene nastale u stranoj valuti su preračunate u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan poslovne promjene.

Monetarna sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u EUR po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan.

Neto pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti i prilikom preračuna monetarnih pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti, knjiže se u korist ili na teret bilansa uspjeha, kao dobiti ili gubici po osnovu kursnih razlika.

Nemonetrane stavke odmjerene po istorijskom trošku u stranoj valuti, preračunate su u EUR po važećem kursu strane valute na dan transakcije.

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2023. i na dan 31. decembra 2022. godine bili su:

	31/12/2023	31/12/2022
USD	1,1050	1,0666
CHF	0,9260	0,9847
GBP	0,8691	0,8869

7. Porezi i doprinosi

7.1. Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list RCG” br. 65/01, 12/02, 80/04, „Sl. list CG” br. 40/08, 86/09, 73/10, 40/11, 14/12, 61/13 i 55/16, 146/21, 152/22). Stopa poreza na dobit je progresivna i iznosi 9% od poreske osnovice na svu oporezivu dobit do 100 hiljada EUR, 12% na svu oporezivu dobit od 100 hiljada EUR do 1,5 miliona EUR, te 15% na svu oporezivu dobit preko 1,5 miliona EUR. Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha, uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjeње poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

7.2. Odloženi porezi

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnove potraživanja i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

7.3. Porezi, doprinosi i druge dažbine koje ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi, doprinosi i druge dažbine koji ne zavise od rezultata poslovanja Banke uključuju poreze na imovinu, doprinosi na zarade koji padaju na teret poslodavca, kao i druge poreze, naknade i doprinose koji se plaćaju prema raznim državnim i lokalnim poreskim propisima.

8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U iskazu o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima podrazumijevaju se novčanice i kovanice u blagajni i bankomatima, sredstva na računu kod Centralne banke Crne Gore, sredstva na računima kod poslovnih banaka kao i ostala visoko likvidna finansijska aktiva sa dospijanjem do tri mjeseca.

8.1. Obavezna rezerva

Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi banaka kod Centralne banke („Sl. list CG” br. 019/22) propisana je obaveza banaka da vrše izdvajanje obavezne rezerve na račun kod Centralne banke. U skladu sa ovom odlukom, obavezna rezerva se obračunava primjenom stope od:

5,5% - na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do jedne godine, odnosno do 365 dana.

4,5% - na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko jedne godine, odnosno preko 365 dana.

5,5% - na depozite ugovorene sa ročnošću preko 365 dana, koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od jedne godine, odnosno u roku kraćem od 365 dana.

Obračunatu obaveznu rezervu banka izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. Obavezna rezerva se obračunava i izdvaja jednom mjesečno u EUR.

Na 50% sredstava obavezne rezerve izdvojene po principu iz prethodnog paragrafa, Centralna banka plaća kreditnim institucijama mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od €STR (eurska kratkoročna kamatna stopa) umanjenoj za 10 baznih poena na godišnjem nivou, s tim da ova stopa ne može biti manja od nule.

9. Finansijski instrumenti

Prezentacija stavki u izvještaju o finansijskom stanju kao takvom, odražava prirodu finansijskih instrumenata. Iz tog razloga, klase su definisane prema onim stavkama u Bilansu stanja koje sadrže finansijske instrumente u skladu sa zahtjevima MSFI 9 Finansijski instrumenti.

Finansijski instrument je bilo koji ugovor koji uvećava vrijednost finansijske aktive jedne ugovorne strane i finansijske obaveze ili kapitalnog instrumenta druge ugovorne strane.

9.1. Klasifikacija i mjerenje finansijskih sredstava i finansijskih obaveza

Na osnovu poslovnog modela i karakteristika novčanih tokova, MSFI 9 definiše tri osnovne kategorije za klasifikaciju finansijskih sredstava:

Finansijsko sredstvo se mjeri po amortizovanoj vrijednosti samo ako je cilj poslovnog modela da se sredstvo drži radi naplate novčanih tokova, a ugovoreni novčani tokovi su isključivo naplata glavnice i kamate na neotplaćeni iznos glavnice („SPPI kriterijum”);

Finansijsko sredstvo se mjeri po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (eng. FVOCI) ako se sredstvo drži u poslovnom modelu u kojem se imovina drži kako bi se naplatili ugovoreni novčani tokovi i da bi se imovina prodala, a ugovoreni novčani tokovi su isključivo naplata glavnice i kamate na neotplaćeni iznos glavnice (jednostavna karakteristika zajma); Finansijska sredstva koja ne ispunjavaju ove kriterijume se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (eng. FVTPL). Pored toga, ugrađeni derivati više neće biti odvojeni od osnovnog ugovora o finansijskom sredstvu. Takav finansijski instrument se procjenjuje u cjelosti i mjeri se po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Finansijski instrumenti se inicijalno priznaju po fer vrijednosti uvećanoj za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati tim sredstvima (MSFI 9.5.1.). Krediti i pozajmice priznaju se kada se sredstva prenesu korisniku. Fer vrijednost finansijskog instrumenta pri inicijalnom priznavanju je obično cijena transakcije, to jest fer vrijednost date ili dobijene nadoknade (MSFI 9.B5.1.2A i MSFI 13). Međutim, ukoliko je dio dobijene ili date nadoknade različit od onoga priznatog kao finansijski instrument, Banka će računovodstveno odmjeravati taj instrument po fer vrijednosti.

Na primjer, fer vrijednost dugoročnog zajma ili potraživanja koje ne nosi kamatu može da se odmjeri po sadašnjoj vrijednosti svih budućih dobitaka u gotovini diskontovanih korišćenjem preovladavajućih tržišnih kamatnih stopa za slične instrumente sa sličnom kreditnom sposobnošću. Svaki dodatni pozajmljeni iznos je rashod ili smanjenje prihoda osim ukoliko se ne kvalifikuje za priznavanje kao neka druga vrsta sredstva. Za ulaganja u vlasničke instrumente koji se ne drže za trgovanje, Banka može pri početnom priznavanju neopozivo odabrati da klasifikuje instrumente po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat (eng. FVOCI), pri čemu se sve naknadne promjene u fer vrijednosti priznaju u okviru ostalog ukupnog rezultata (eng. OCI). Ova klasifikacija se može primjeniti na svako pojedinačno ulaganje.

Prema MSFI 9, ugrađeni derivati više neće biti odvojeni od osnovnih ugovora o finansijskoj imovini. Finansijski instrument se procjenjuje u cjelosti i mjeri se po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Promjene fer vrijednosti obaveza koje proizilaze iz promjena sopstvenog kreditnog rizika obaveze priznaju se kroz ostali ukupni rezultat, dok se preostali iznos promjene fer vrijednosti prikazuje kroz bilans uspjeha.

9.2. Utvrđivanje poslovnih modela

Sva finansijska sredstva trebaju biti raspoređena u jedan od poslovnih modela opisanih ispod. Takođe, pri inicijalnom priznavanju, za svako sredstvo treba da se utvrdi da li su ugovoreni novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamate (eng. SPPI test). Nakon toga finansijsko sredstvo treba da se svrsta u jednu od kategorija poslovnih modela:

- Držanje imovine radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova.
- Držanje imovine radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i radi prodaje.
- Ostali poslovni modeli - finansijska aktiva koja se drži sa namjerom trgovine ili koja ne ispunjava kriterijume kategorija iznad.

U rijetkom slučaju da entitet promijeni svoj model upravljanja određenim finansijskim sredstvima, reklasifikacija svih sredstava na koje utiče promjena bi bila potrebna. Takve promjene ne vode do reklasifikacija ili izmjena finansijskih izvještaja prethodnih perioda prodaje zbog povećanja kreditnog rizika, prodaje blizu datuma isteka kredita ili sporadične prodaje koje su proizvod specifičnih događaja nisu u suprotnosti sa poslovnim modelom držanja imovine radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova.

9.3. Karakteristike ugovorenih novčanih tokova

Za potrebe procjene da li ugovoreni novčani tokovi predstavljaju samo plaćanja glavnice i kamate, „glavnica” se definiše kao fer vrijednost finansijskog sredstva prilikom početnog priznavanja. „Kamata” se definiše kao naknada za vremensku vrijednost novca, za kreditni rizik povezan sa neotplaćenim iznosom glavnice tokom određenog perioda, kao i za druge osnovne kreditne rizike i troškove kreditnog posla (npr. rizik likvidnosti i administrativni troškovi) i profitnu maržu.

Prilikom procjene da li su ugovoreni gotovinski tokovi isključivo plaćanja glavnice i kamate (eng. „SPPI”), Banka je razmatrala ugovorene uslove instrumenta i analizirala postojeći portfolio na osnovu kontrolne liste za kriterijume isključivog plaćanja glavnice i kamata. To podrazumijeva procjenu da li finansijsko sredstvo sadrži ugovornu odredbu koja može promijeniti vremenski period ili iznos ugovorenih novčanih tokova tako da ne ispunjava ovaj uslov imajući u vidu sljedeće: potencijalne događaje koji bi promijenili iznos ili vremenski okvir novčanih tokova, karakteristike zaduženosti, uslove prijevremene otplate ili produžetka perioda otplate, uslove koji ograničavaju potraživanja Banke za novčanim tokovima navedenih sredstava i karakteristika koje mijenjaju naknadu za vremensku vrijednost novca. Posebna pažnja pri analizi se odnosila na jednostrane promjene marži i kamatnih stopa, klauzule o plaćanju unaprijed, ostala potencijalna plaćanja, projektno finansiranje i benchmark testovi. Uskladenost sa SPPI testom se ocjenjuje na sljedeći način:

- Procjenom jednostranih promjena marži i kamatnih stopa, Banka je zaključila da prenos troškova vezanih za osnovni ugovor o pozajmici, klauzule napravljene da bi se održala stabilan profitna margina, i promjene kamat-ne stope odražavaju pogoršavanje kreditnog rejtinga ali nisu štetni sa stanovišta SPPI testa;
- Klauzule o plaćanju unaprijed, nisu štetni ukoliko iznos plaćen unaprijed odražava neplaćenu glavnice, kamatu i naknadu povezanom sa prijevremenim vraćanjem kredita. Takva naknada mora biti manja od gubitka nastalog od kamatne margine i gubitka nastalog od kamate;
- Ostala potencijalna plaćanja su tipično klauzule o ostalim poslovnim transakcijama. Naknada za neispunjenje predstavlja povećani trošak za praćanje rizika ili nadoknadu za izgubljeni profit koji je povezan sa uzročnim događajem;
- Projektno finansiranje je procijenjeno u skladu sa činjenicom da li postoji povezanost sa učinkovitošću predmetnog poslovnog projekta. Ukoliko nema takve povezanosti i zajmoprimac ima dovoljno kapitala za projekat da apsorbuje gubitke prije nego što isti počnu da utiču na sposobnost plaćanja kredita, mogu proći SPPI test;
- Krediti sa varijabilnom kamatnom stopom mogu sadržati karakteristike kamatne neusklađenosti. Da bi se procijenilo da li je element vremenske vrijednosti novca značajno modifikovan, kvantitativni benchmark test treba da se uradi.

Kada se radi benchmark test, pri inicijalnom priznavanju, ugovorni nediskontovani tokovi gotovine finansijskog instrumenta su upoređeni sa tokom gotovine po benchmarku koji bi nastali da vremenska vrijednost novca nije modifikovana. Efekat modifikovane vremenske vrijednosti novca je razmatran u svakom izvještajnom periodu i kumulativno tokom životnog vijeka finansijskog instrumenta. Benchmark test je baziran u rasponu razumnih scenarija.

Prihvatljivi uporedni finansijski instrument je onaj sa jednakim kreditnim kvalitetom i sa istim ugovornim uslovima osim za modifikacije.

Ukoliko entitet zaključi da bi ugovorni (nediskontovani) tokovi gotovine mogli biti značajno drugačiji (prag od 10%) od (nediskontovanih) tokova gotovine po benchmarku, finansijsko sredstvo ne ispunjava kriterijume definisane po MSFI 9, član 4.1.2 (b) i 4.1.2A(b) i shodno tome ne može biti odmjerao po amortizovanom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat.

Tokom 2023. godine, nije bilo finansijskih instrumenata kod kojih je identifikovana kamatna neusklađenost što bi dovelo do odmjerao tih finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. S obzirom na činjenicu da je u internim politikama Banke za odobravanje novih proizvoda definisana obaveza uskladjenosti sa SPPI testom, značajan broj finansijskih instrumenata sa gore pomenutim karakteristikama nije očekivan.

9.4. Klasifikacija i odmjerao finansijskih sredstava i finansijskih obaveza

Umanjenje vrijednosti

MSFI 9 propisuje model „očekivanih kreditnih gubitaka” (eng. ECL) za obračun umanjenja vrijednosti finansijskih instrumenata.

Prilikom primjene ECL modela koji uzima u obzir i informacije o budućim događajima, Addiko banka priznaje očekivani gubitak za svaki izvještajni datum kako bi reflektovala promjene u kreditnom riziku datog finansijskog sredstva. Umanjenje vrijednosti kroz model očekivanog gubitka bazira se na istorijskim, sadašnjim i prognozama o budućim događajima, samim tim uzima u obzir različita scenarija o događajima koji mogu da prouzrokuju kreditni gubitak u budućnosti.

Prema MSFI 9, očekivani kreditni gubici tokom perioda trajanja finansijskog instrumenta, se računaju kao očekivana sadašnja vrijednost gubitaka koji nastaju ako dužnici ne ispune svoje obveze u određeno vrijeme tokom čitavog vijeka trajanja finansijskog instrumenta uz istovremeno razmatranje vjerovatnoće neispunjavanja obaveza kao i kreditnih gubitaka (gubitak zbog neispunjavanja obaveza).

9.5. Obračun očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani gubitak se definiše kao razlika između tokova gotovine koji Banci pripadaju prema ugovornim uslovima finansijskog instrumenta i tokova gotovine koje Banka očekuje da će primiti (uzimajući u obzir vjerovatnoću nastanka statusa neizvršenja i očekivanu naplatu). Iako MSFI 9 uvodi ovaj zahtjev, isti ne propisuje detaljne metode i tehnike koje treba primijeniti.

Prilikom određivanja novčanih tokova koje banka očekuje da će primiti, Addiko banka koristi pristup marginalnih gubitaka, pri čemu se ukupan očekivani gubitak računa kao zbir marginalnih gubitaka koji se pojavljuju u svakom trenutku od datuma izvještavanja. Marginalni gubici proizlaze iz pojedinačnih parametara koji procjenjuju izloženosti i gubitke u slučaju neispunjavanja obaveza i uslovne vjerovatnoće neispunjavanja obaveza za svaki period. Očekivani kreditni gubici tokom perioda trajanja finansijskog instrumenta (eng. Lifetime ECL) računaju se posebno za različite scenarije, uzimajući u obzir sadašnje i prognozirane informacije o budućnosti. Ukupni očekivani kreditni gubici na kraju se ponderišu vjerovatnoćom pojedinačnih scenarija. Banka razmatra tri scenarija: osnovni scenario, optimistični scenario i pesimistični scenario, a povremeno se simuliraju i neki nepovoljniji scenariji kako bi se razumjela dinamika i potencijalni portfolio rizici (vidi poglavlje Informacije o budućim događajima).

Posmatrani period i primijenjeni parametri u obračunu ECL-a zavise od datuma dospijea finansijskog instrumenta, MSFI 9 faze finansijskog instrumenta i primijenjenog makro scenarija. Za fazu 1 treba uzeti u obzir očekivani kreditni gubitak od jedne godine, dok se za faze 2 i 3 priznaje očekivani životni gubitak.

Procjena vjerovatnoće neizvršenja (eng. PD) su procjene na određeni datum, koje će se izračunati na osnovu statističkih modela rejtinga. Generalno, ovi modeli su prilagođeni različitim segmentima. Ovi statistički modeli uzimaju u obzir

interne raspoložive kvantitativne i kvalitativne podatke. Tamo gde je dostupno, mogu se koristiti i podaci dobijeni sa tržišta/eksterni podaci.

Banka je odabrala pristup indirektnog modeliranja. Odnosno, iskorištena je postojeća Basel II metodologija kao polazna tačka i prilagođena na način da bude u potpunosti usaglašena sa MSFI- 9 standardom. To uključuje uklanjanje bilo kakvog konzervativizma iz modela, uvrštavanje informacija o budućim događajima, kao i procjenu očekivane vjerovatnoće neizvršenja tokom životnog vijeka finansijskog instrumenta (eng. Lifetime PD).

Izloženost u trenutku neizvršenja obaveza (eng. exposure at default - EAD) je procjena izloženosti, uključujući otplate glavnice i kamate i očekivana povlačenja za okvire i garancije. EAD je bruto knjigovodstvena vrijednost u trenutku diskontovana na sadašnju vrijednost na datum izvještavanja koristeći efektivnu kamatnu stopu. U slučajevima u kojima nisu definisana ugovorna dospjeća, primjenjuju se kvantitativni i/ili kvalitativni kriterijumi za određivanje strukture novčanog toka (npr. Okviri).

Gubitak u trenutku neizvršenja obaveza (eng. LGD) je procjena ekonomskog gubitka pod uslovom neizvršenja obaveza. Za parametar LGD Banka primjenjuje interno razvijen empirijski model u segmentima sa statistički značajnim brojem klijenata u statusu neizvršenja obaveza. Za preostale segmente koristi se pojednostavljeni pristup. U okviru istog, Addiko banka koristi stručno utvrđene ukupne vrijednosti LGD-a u okviru MSFI 9 ECL obračuna. Te vrijednosti su interno usklađene, a vrše se kvalitativne i / ili kvantitativne provjere kako bi se osigurala adekvatnost procjene.

9.6. Znatno povećanje kreditnog rizika

Addiko banka obračunava očekivani kreditni gubitak za tri faze usljed pogoršanja kreditnog kvaliteta u skladu sa MSFI 9 standardom. Naime, za fazu 1 obračunava se 12-mjesečni očekivani kreditni gubitak, a za 2. i 3. fazu se priznaje očekivani kreditni gubitak tokom životnog vijeka finansijskog instrumenta.

Faza 1 počinje u trenutku izdavanja finansijskog instrumenta, a 12-mjesečni očekivani kreditni gubitak se priznaje kao trošak. Za finansijske instrumente prihod od kamata se obračunava u odnosu na bruto knjigovodstvenu vrijednost. Osim ako se kreditni kvalitet datog instrumenta ne promijeni, isti tretman vrijedi do dospjeća.

Kada se utvrdi da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika, finansijski instrument će biti prenešen u fazu 2, a na bazi već definisanih kriterijuma (kao što je detaljnije opisano u nastavku). U tom trenutku obračunava se očekivani kreditni gubitak tokom životnog vijeka instrumenta, što rezultira značajnim povećanjem ispravki vrijednosti.

Faza 3 nastaje kada se kreditni kvalitet finansijskog instrumenta pogorša do tačke u kojoj nastaju kreditni gubici ili ako je sredstvo već obezvrijeđeno u trenutku početnog priznavanja. Očekivani kreditni gubici tokom životnog vijeka instrumenta kontinuirano se primjenjuju za kredite u ovoj fazi, dok se prihod od kamata izračunava na bazi neto knjigovodstvene vrijednosti amortizovanog troška.

Banka će uzeti u obzir da je finansijski instrument u statusu neizvršenja kada:

- Se ne očekuje da će klijent ispuniti svoje kreditne obaveze u potpunosti, bez uzimanja u obzir prodaju kolaterala od strane Banke; ili
- Klijent kasni više od 90 dana sa plaćanjem materijalno značajnog iznosa.

Banka uključuje kvantitativne i kvalitativne informacije kako bi utvrdila da li je kreditni rizik nekog određenog finansijskog instrumenta značajno povećan u odnosu na početno priznavanje i samim tim klasifikovala finansijski instrument u fazu 2. Ovaj pristup je u skladu sa internim procesom upravljanja kreditnim rizikom. Kriterijumi za utvrđivanje da li se kreditni rizik značajno povećao zavisice od portfolia gdje je kao krajnja tačka priznavanja značajnog povećanja kreditnog rizika definisano kašnjenje preko 30 dana. Banka će odrediti dane kašnjenja računajući broj dana od najranijeg dana dospjeća za koji nije primljena puna isplata. Dodatno, klijenti kojima je banka odobrila posebne mjere usljed finansijskih poteškoća (eng. Forborne) su predmet posebnog praćenja i kao takvi kvalifikovani u fazu 2. Ukoliko klijent ne ispoštuje dogovorene mjere biće kvalifikovan u fazu 3.

Dalji kvalitativni kriterijumi ranog upozoravanja odražavaju se u PD-u putem automatskog snižavanja rejtinga klijenta (uključeno u samom rejting modelu).

Kvantitativni kriterijumi primjenjuju se na bazi vjerovatnoće neizvršenja obaveza, odnosno značajnih nepovoljnih promjena u 12-mjesečnoj vjerovatnoći neizvršenja obaveza na datum izvještavanja u odnosu na početno priznavanje izloženosti. Da li je došlo do značajnih nepovoljnih promjena se određuje na osnovu različitih pragova promjene PD-a za različite segmente u okviru portfolia. Ti se pragovi redovno ocjenjuju s kvalitativnog i/ili kvantitativnog stanovništva kako bi se osigurala razumna klasifikacija finansijskih instrumenata u okviru odgovarajućih faza. Zbog ograničenih vremenskih serija postoje slučajevi gdje rejting na dan početnog priznavanja nije dostupan. U takvim slučajevima koristi se pojednostavljeni pristup baziran na istorijskim simuliranim rejtinzima (PD u određenom trenutku se koristi kao zamjena za PD pri početnom priznavanju).

I kvalitativni i kvantitativni kriterijumi koji se koriste za određivanje faza prolaze kroz stalni postupak validacije i praćenja kako bi se osigurala njihova adekvatnost i primjenjivost tokom vremena.

9.7. Informacije o budućim događajima

U skladu sa MSFI 9, Banka je uvrstila informacije o budućim događajima u svoju procjenu o tome da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika po nekom instrumentu od početnog priznavanja i isto uzeti u obzir prilikom obračuna očekivanog kreditnog gubitka. Banka je identifikovala i dokumentovala ključne pokretače kreditnog rizika za svaki portfolio kreditnih instrumenata oslanjajući se na istorijske veze između makro ekonomskih varijabli i kreditnog rizika. Ovi ključni pokretači uključuju uz ostale važne faktore sledeće značajne faktore: stopu nezaposlenosti, stopu rasta BDP, cijene nekretnina i industrijsku proizvodnju. Sve varijable su uključene na nivou segmenta gdje god je to opravdano i moguće.

Prognoze kretanja makro ekonomskih varijabli za naredne godine se dobijaju na bazi interno i eksterno raspoloživih podataka. Posebna pažnja se posvećuje provjeri i prilagođavanju ovih podataka (ako je potrebno) kako bi se osiguralo da ove prognoze reflektuju očekivanja Banke za naredni period. Ovo takođe uključuje definisanje budućih scenarija sa pripadajućim vjerovatnoćama, a posebno osnovni, optimistični i pesimistični scenario uz odgovarajuće vjerovatnoće za svaki od njih. Prognozirane vrijednosti se konzistentno koriste i za ostale relevantne interne procese.

9.8. Validacija

Metodologija i pretpostavke u obračunu očekivanog kreditnog gubitka uključene su u proces interne validacije. To znači da se neprestano sprovodi kontrola kvaliteta modela i metodologije i predlažu poboljšanja.

Primijenjeni standardi validacije unaprijed su formalizovani kako bi se osigurala konzistentna procjena tokom vremena. Validacija se obično vrši jednom godišnje.

Addiko razlikuje početnu i kontinuiranu validaciju:

- Početna validacija se vrši u slučaju razvoja novog modela, većih promjena u postojećoj metodologiji i/ili značajnih promjena u vrijednostima;
- Kontinuirana validacija predstavljaju redovni pregled postojećeg metodologije.

Osim godišnjeg procesa uspostavljeno je i mjesečno praćenje kako bi se osiguralo da se promjene u razvoju portfolija i modela blagovremeno identifikuju.

9.9. Interni otpis

Kada Banka nema razumna očekivanja da će potraživanje naplatiti u cjelosti ili djelimično, nastaje događaj internog otpisa.

Otpis se može izvršiti samo na račun već priznatog očekivanog kreditnog gubitka. Otpisani iznos može biti puni otpis ili djelomični otpis.

Osim opštih kriterijuma za prestanak priznavanja (vidi poglavlje "Prestanak priznavanja i modifikacija ugovora") navedeni kriterijumi dovode do prestanka priznavanja finansijske imovine:

- Neosigurano finansijsko sredstvo ako je dužnik već u stečajnom postupku;
  - Neosigurano finansijsko sredstvo ako nije bilo uplata po osnovu tog finansijskog sredstva u periodu od jedne godine;
  - Osigurano finansijsko sredstvo ako nije bilo uplate u određenom razdoblju, u zavisnosti od vrste kolaterala;
- A. Nekretnine kao kolateral, ako nije bilo uplate u posljednjih 5 godina
- B. Pokretna imovina, ako nije bilo uplate u posljednje 2 godine
- C. Ostalo, ako nije bilo uplate u periodu od jedne godine
- Finansijsko sredstvo koje je bilo restrukturirano tri ili više puta i banka je ocijenila da dužnik nije u mogućnosti vratiti svoje obaveze;
  - Finansijsko sredstvo za koje je pravo na podmirenje potraživanja od dužnika u sudskom ili drugom postupku prekinuto odobrenjem prisilne nagodbe;
  - Ostali kriterijumi definisani za finansijsko sredstvo za koje Banka smatra da se ne mogu nadoknaditi.

Definitivni otpis nenaplativih potraživanja se vrši na osnovu odluka suda, poravnanja zainteresovanih strana ili na bazi odluka Odbora direktora uz saglasnost Skupštine akcionara.

9.10. Prestanak priznavanja i modifikacija ugovora

MSFI 9 obuhvata uslove MRS 39 za prestanak priznavanja finansijske imovine i finansijskih obaveza bez suštinskih izmjena. Ovaj zahtjev nije imao materijalnog uticaja na Banku.

Finansijsko sredstvo prestaje se priznavati kada su:

- Ugovorna prava na primanje novčanih tokova od imovine istekla; ili
- Kada je Banka prenijela svoja prava na primanje novčanih tokova od imovine ili preuzela obavezu plaćanja primljenog novčanog toka u cjelosti bez značajnog kašnjenja trećoj strani u okviru "pass-through" ugovora; i/ili
- Je prenijela gotovo sve rizike i nagrade povezane sa vlasništvom nad imovinom,
- Nije prenijela niti zadržala gotovo sve rizike i nagrade povezane sa vlasništvom nad imovinom, ali je prenijela kontrolu nad imovinom.

Ugovorna usklađivanja koja proizlaze iz pregovora s dužnicima mogu dovesti do dvije vrste izmjena početnih ugovornih novčanih tokova.

9.11. Značajne modifikacije koje vode do prestanka priznavanja finansijskog sredstva

Ukoliko se ugovorni novčani tokovi finansijskog sredstva bitno modifikuju, to rezultira prestankom priznavanja (zbog isteka ugovornih prava na novčane tokove) tog finansijskog sredstva u skladu sa MSFI 9. Novo finansijsko sredstvo s izmijenjenim uslovima priznaje se, a razlika između amortizovanog troška finansijskog sredstva koji se prestao priznavati i fer vrijednosti novog finansijskog sredstva iskazuje se u Bilansu uspjeha. Ako dužnik nije u statusu neizvršenja ili ako značajna modifikacija ne dovodi do statusa neizvršenja, tada će novo sredstvo biti klasifikovano u Fazu 1. Ako je dužnik u statusu neizvršenja ili ako značajna modifikacija dovodi do statusa neizvršenja, tada će se novo sredstvo tretirati kao kupljena ili nastala kreditno umanjena sredstva (eng. POCI). Za POCI finansijska sredstva se ne priznaju ispravke vrijednosti a očekivani kreditni gubici tokom životnog vijeka trajanja finansijskog instrumenta su uključeni u kreditno usklađenoj efektivnoj kamatnoj stopi pri početnom priznavanju. Nakon toga, iznos promjene

očekivanih kreditnih gubitaka tokom životnog vijeka finansijskog instrumenta od početnog priznavanja POCl finansijskog sredstva se treba priznati kao dobit ili gubitak od umanjenja vrijednosti u Bilansu uspjeha.

Ako se kriterijumi za prestanak priznavanja primjenjuju na dužnike koji se suočavaju sa finansijskim poteškoćama klasifikovanim u Fazi 3, tada se procjena promjena očekivanih novčanih tokova vrši umjesto procjene ugovornih novčanih tokova. Revidirani uslovi ugovora mogu odražavati sposobnost dužnika da otplati inicijalne novčane tokove, kao što je već izraženo u procjeni umanjenja vrijednosti.

Sljedeći glavni kriterijumi su prepoznati kao značajne modifikacije:

- Kvantitativni - značajna promjena ugovornih novčanih tokova kada se sadašnja vrijednost novčanih tokova prema novim uslovima diskontuje koristeći izvornu efektivnu kamatnu stopu i razlikuje se od diskontovane sadašnje vrijednosti izvornog finansijskog instrumenta za najmanje 10%.
- Kvalitativna:
  - promjena dužnika;
  - promjena valute;
  - promjena svrhe finansiranja;
  - SPPI kritične karakteristike su uklonjene ili uključene u novi ugovor o zajmu.

9.12. Neznačajne modifikacije koje ne vode do prestanka priznavanja finansijskog sredstva

Ukoliko se ugovoreni novčani tokovi finansijskog sredstva modifikuju na način koji ne rezultira prestankom priznavanja tog finansijskog sredstva u skladu s MSFI 9 Finansijski instrumenti, subjekti bi trebali ponovo izračunati bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva na osnovu modifikovanih ugovoreni novčanih tokova primjenom inicijalne efektivne kamatne stope za diskontovanje. Dobitak ili gubitak od modifikacije priznaje se u Bilansu uspjeha.

10. Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja

Nekretnine, oprema i nematerijalna ulaganja su iskazana po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravku vrijednosti i obezvrjeđenje. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti. Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, u zavisnosti od toga šta je primjenljivo, samo kada postoji vjerovatnoća da će Banka u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrijednost može pouzdano utvrditi. Knjigovodstvena vrijednost zamijenjenog sredstva se isknjižava. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspjeha perioda u kome su nastali.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja, primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se osnovna sredstva odnosno nematerijalna ulaganja u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja. Stope amortizacije su definisane na nivou grupe osnovnih sredstava i to:

Kompjuterska oprema	20%
Namještaj i druga oprema	10%
Vozila	15%

Ulaganja na tuđim nekretninama se kapitalizuju i amortizuju se u toku njihovog korisnog vijeka, tj. u toku trajanja zakupa, na osnovu ugovora o dugoročnom zakupu poslovnog prostora. Ova ulaganja se priznaju na poziciji osnovna sredstva-nekretnine, na osnovu propisanog kontnog okvira CBCG. Sva naknadna ulaganja u ove objekte se priznaju kao rashodi perioda. Amortizacija ulaganja na tuđim nekretninama se obračunava proporcionalnom metodom u roku korišćenja utvrđenim ugovorom o zakupu.

Obračun amortizacije nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja počinje kada se sredstva stave u upotrebu. Reidualna vrijednost i korisni vijek upotrebe sredstva se revidiraju, i po potrebi koriguju, na datum svakog bilansa stanja. Knjigovodstvena vrijednost sredstva svodi se odmah na njegovu nadoknadivu vrijednost ukoliko je knjigovodstvena vrijednost veća od njegove procijenjene nadoknadive vrijednosti.

Nematerijalna ulaganja obuhvataju prava korišćenja licenci i softvera.

10.1. Umanjenje vrijednosti

Za sredstva koja podliježu amortizaciji testiranje na umanjenje njihove vrijednosti vrši se kada događaji ili izmijenjene okolnosti ukažu da knjigovodstvena vrijednost možda neće biti nadoknadiva. Gubitak zbog umanjenja vrijednosti se priznaje u visini iznosa za koji je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od njegove nadoknadive vrijednosti. Nadoknadiva vrijednost je vrijednost veća od fer vrijednosti sredstva umanjene za troškove prodaje i vrijednosti u upotrebi. Za svrhu procjene umanjenja vrijednosti, sredstva se grupišu na najnižim nivoima na kojima mogu da se utvrde odvojeni prepoznatljivi novčani tokovi (jedinice koje generišu gotovinu).

11. Stečena aktiva

Zemljište, građevinski objekti i oprema nad kojima je Banka stekla vlasništvo po osnovu naplate potraživanja (koja ne ispunjavaju uslove priznavanja u okviru pozicije sredstva namijenjena prodaji u skladu sa zahtjevima MSFI 5) iskazuju se na poziciji „Ostala aktiva” u skladu sa MRS 2 - Zalihe. Stečena aktiva je iskazana po nižoj od nabavne vrijednosti koja uključuje nabavnu cijenu i poreske dažbine koje se mogu pripisati sticanju sredstava i procijenjene tržišne vrijednosti.

12. Obaveze po kreditima

Obaveze po kreditima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti priliva, bez nastalih transakcionih troškova. U narednim periodima obaveze po kreditima se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti. Sve razlike između ostvarenog priliva (umanjenog za transakcione troškove) i iznosa otplata, priznaju se u bilansu uspjeha u periodu korišćenja kredita primjenom metode efektivne kamatne stope. Naknade plaćene pri pribavljanju kredita priznaju se kao transakcioni troškovi do iznosa za koji je vjerovatno da će dio ili cio kredit biti povučen. U tom slučaju, naknada se razgraničava do konačnog povlačenja kredita. Banka ima obaveze po osnovu kratkoročnih i dugoročnih kredita. Dugoročni krediti predstavljaju kredite koji su uzeti na period duži od godinu dana.

13. Obaveze prema zaposlenima

13.1. Primanja zaposlenih

Kratkoročne naknade zaposlenima uključuju zarade i naknade zarada, kao i doprinose za socijalno osiguranje. Kratkoročne naknade zaposlenima priznaju se kao rashod u periodu u kome su nastale. Banka i njeni zaposleni su u zakonskoj obavezi da vrše plaćanja u skladu sa definisanim planovima doprinosa Fondu PIO Crne Gore. Banka nije u obavezi da zaposlenima isplaćuje naknade koje predstavljaju obaveznu Fondu. Porezi i doprinosi koji se odnose na definisane planove naknada po osnovu zarada, evidentiraju se kao rashod perioda na koji se odnose.

13.2. Otpremnine i jubilarne nagrade

Otpremnine se isplaćuju pri raskidu radnog odnosa od strane Banke prije datuma redovnog penzionisanja, ili kada zaposleni prihvati sporazumni raskid radnog odnosa u zamjenu za otpremninu. Banka priznaje otpremninu pri raskidu radnog odnosa kada je evidentno obavezno da: ili raskine radni odnos sa zaposlenim u skladu sa detaljnim zvaničnim planom, bez mogućnosti odustajanja; ili da obezbijedi otpremninu za prestanak radnog odnosa u cilju smanjenja broja zaposlenih.

Banka je u zakonskoj obavezi da isplati naknadu zaposlenima prilikom odlaska u penziju. Naknada se isplaćuje u visini šest prosječnih zarada kod poslodavca. Otpremnine koje dopijevaju u razdoblju dužem od 12 mjeseci nakon datuma bilansa stanja svode se na sadašnju vrijednost. Procjena i obračun ovih rezervisanja vrši se interno. U skladu sa Granskim kolektivnim ugovorom, povodom radnog jubileja Banke i zaposlenog, kao i za posebno angažovanje i rezultate rada, zaposlenom se mogu dodjeljivati nagrade. Radnim jubilejom zaposlenog smatra se njegov rad kod istog poslodavca u trajanju od 10, 20 i 30 godina. Odluku o vrsti i visini nagrade zaposlenom za posebno angažovanje i rezultate rada donosi Banka. Jubilarne nagrade nijesu definisane internim politikama Banke.

14. Zakupi

MSFI 16 “Zakupi” je objavljen od strane IASB-a u Januaru 2016. Primjena ovog standarda je po odluci Centralne Banke Crne Gore otpočela od 01. januar 2020. godine. MSFI 16 mijenja prethodni standard koji se bavio zakupima MRS 17 “Zakupi”.

14.1. Finansijski lizing

Pri prijemu ugovora koji počinje da važi na ili nakon 01. januara 2020. godine, Banka vrši procjenu da li isti predstavlja sporazum o zakupu, odnosno da li sadrži elemente zakupa. Sporazum o zakupu, odnosno sporazum koji sadrži elemente zakupa je onaj u kome se ustupa pravo kontrole nad korištenjem određene imovine tokom datog perioda u zamjenu za naknadu.

Ova procjena sadrži prosuđivanje da li ugovor sadrži informacije o jasno identifikovanoj imovini, da li Banka dobija sve ekonomske koristi od korišćenja te imovine tokom cjelokupnog perioda korišćenja, te da li Banka ima pravo direktnog korišćenja te imovine.

Trošak imovine s pravom korištenja uključuje:

- iznos početno mjerene obaveze po osnovu najma
- sva plaćanja po osnovu najma izvršena na ili prije prvog dana trajanja najma, umanjeno za eventualne primljene podsticaje u vezi s najmom
- sve početne direktne troškove koje je stvorio najmoprimac; i
- procjenu troškova koje će najmoprimac stvoriti prilikom demontaže i uklanjanja predmetne imovine, obnavljanja lokacije na kojoj se imovina nalazi ili vraćanja imovine u stanje kakvo iziskuju uslovi sporazuma o najmu, osim ako ti troškovi nisu napravljeni za potrebe proizvodnje zaliha.

Obaveza za navedene troškove po najmoprimca nastaje s prvim danom trajanja najma ili kao posljedica korištenja predmetne imovine tokom određenog perioda.

Pravo korišćenja imovine se inicijalno mjeri po trošku, koji se sastoji od iznosa početno mjerene obaveze po osnovu zakupa, korigovano za sva plaćanja po osnovu zakupa izvršena na ili prije prvog dana trajanja zakupa, uvećano za sve početne direktne troškove i procjenu troškova koje će zakupoprimac stvoriti prilikom demontaže i uklanjanja predmetne imovine, te umanjeno za eventualne primljene podsticaje u vezi sa zakupom.

14.2. Zakoni u kojima je Banka Zakupoprimac

Pravo korišćenja imovine je naknadno amortizovano tokom kraćeg od vremena trajanja zakupa i korisnog vijeka određene imovine koristeći pravolinijsku metodu amortizacije. Banka takodje procjenjuje pravo korišćenja imovine u vezi sa obezvređenjem iste ukoliko takvi indikatori postoje. Obaveza po osnovu zakupa se inicijalno mjeri kao sadašnja vrijednost svih plaćanja po osnovu zakupa određene imovine tokom perioda zakupa, diskontovana koristeći kamatnu stopu navedenu u ugovoru o zakupu, ili ukoliko takva stopa ne može biti jasno određena, Bančinu inkrementalnu stopu pozajmljivanja. Zbog ovoga, obaveze po zakupu su generalno priznate po principu “prava korišćenja” u Bilansu stanja. Jedini izuzetak su zakupi čiji je ukupni period manji od 12 mjeseci kao i za zakupu kod kojih je vrijednost imovine kada je nova, niža od USD 5 hiljada po preporuci IASB-a. U ovim slučajevima ugovori o zakupu se ne priznaju u Bilansu stanja i troškovi zakupa su priznati po pravolinijskoj metodi tokom vijeka trajanja ugovora o zakupu.

Priznavanje prava korišćenja imovine na strani aktive Bilansa stanja i povezane obaveze po osnovu zakupa na strani pasive, dovodi do povećanja ukupne aktive/pasive. S obzirom na činjenicu da samo obaveze rastu na strani pasive, racio kapitala se smanjuje. Ova promjena takođe ima uticaja i na Bilans uspjeha. Ukupni iznos troškova koji se knjiže tokom vijeka trajanja ugovora o zakupu ostaju isti, ali privremena distribucija i alokacija troškova će se promijeniti. U skladu sa MRS 17, troškovi u vezi sa operativnim lizingom (zakupom) su generalno priznavani po pravolinijskom osnovu na stvarni iznos plaćanja u administrativnim troškovima. Medjutim, u skladu sa MSFI 16, kako je ovo već bilo definisano za finansijske lizinge (zakupe) - troškovi se dijele između kamatnog troška i troška amortizacije. Kako je kamatni trošak izračunat po osnovu metoda efektivne kamatne stope i smanjuju se tokom vijeka trajanja ugovora o zakupu, dok se amortizacija priznaje po pravolinijskom osnovu, ovo rezultira digresivnim razvojem troškova sa prenosom troškova u ranije periode ugovora o zakupu. Kamatni troškovi su priznati pod stavkom Neto kamatni prihod. Dodatno, s obzirom da je godišnja amortizacija imovine sa pravom korišćenja pod MSFI 16 manja od rata zakupa a da su ostale stavke ostale

iste, administrativni troškovi će se smanjiti. Nastavno na inicijalno mjerenje, obaveze po zakupu se smanjuju za plaćene obaveze i uvećane za kamatu.

Pod MSFI 16, podsticaji u vezi sa zakupom su priznati kao dio mjerenja imovine sa pravom korišćenja i obaveza po osnovu zakupa gdje su po MRS 17 isti priznati kao podsticaji u obavezama i amortizovani kao smanjenje troškova zakupa po pravolinijskom osnovu.

Takodje, pod MSFI 16, imovina sa pravom korišćenja je testirana na obezvređenje u skladu sa MRS 36 - Obezvređenje imovine.

Što se tiče zakupodavca, odredbe MRS 17 su u mnogome prihvaćene u novi MSFI 16. Računovodstvo zakupodavca još uvijek zavisi od činjenice koja strana snosi materijalne prilike i rizike u zakupu imovine.

Za klasifikaciju i priznavanje zakupa kao zakupodavac, ekonomski efekat ugovora o zakupu prevladava u odnosu na zakonsko vlasništvo zakupljene imovine. Finansijski lizing (zakup) po MRS 17 je zakup koji prenosi sve rizike i prilike povezane sa vlasništvom imovine na zakupoprimca; svi ostali zakupi su operativni.

Pod operativnim lizingom (zakupom) zakupodavac će prezentovati zakupljenu imovinu po trošku umanjenu za predviđenu amortizaciju tokom korisnog vijeka imovine i gubitka uslijed obezvrijedjenja.

14.3. Prezentacija u finansijskim izvještajima

Banka kao zakupoprimac će u Bilansu Stanja prezentovati imovinu sa pravom korišćenja na poziciji "Ostala aktiva" dok će obaveze po osnovu zakupa biti prezentovane na poziciji "Ostale obaveze". Trošak amortizacije imovine sa pravom korišćenja će se prezentovati na poziciji "Troškovi amortizacije" dok će se kamatni trošak po osnovu obaveza za zakup prezentovati na poziciji "Rashodi kamata i slični rashodi" u Bilansu Uspjeha. Kao zakupodavac, Banka će nastaviti da isto prezentuje iznajmljenu imovinu kao i do sada.

15. Kapital

15.1. Osnovni kapital

Obične akcije se klasifikuju kao kapital. Nominalna vrijednost akcije predstavlja proizvod nominalne cijene pojedinačne akcije i ukupnog broja akcija.

15.2. Zarada po akciji

Akcije Banke su akcije koje su kotirane na berzi. Banka izračunava i objavljuje zarade/gubitke po akciji u skladu sa MRS 33 „Zarada po akciji”. Osnovna zarada/gubitak po akciji izračunava se dijeljenjem zarade/gubitka koji pada na teret akcionara Banke sa ponderisanim prosječnim brojem redovnih akcija za period (Napomena 45.3). Banka nema druge potencijalno umanjujuće obične akcije kao što su konvertibilni dug i opcije na akcije.

16. Preuzete i potencijale obaveze po vanbilansnim stavkama

Kao dio redovnog poslovanja Banka je preuzela ugovorene i potencijalne obaveze po vanbilansnim stavkama kao što su: garancije, obaveze za kreditiranjem i akreditive. Ovi finansijski instrumenti se evidentiraju u bilansu, ako i kada postanu plativi. Rezervisanja za moguće gubitke po preuzetim i potencijalnim obavezama se formiraju na osnovu procjene mogućih gubitaka, u skladu sa kriterijumima utvrđenim u Odluci o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom Centralne banke Crne Gore.

17. Transakcije sa povezanim licima

Prema definiciji MRS 24 „Objelodanjivanja povezanih strana“ povezane strane su strane koje predstavljaju:

- Društva koja direktno ili indirektno putem jednog ili više posrednika kontrolišu izvještajno društvo ili su pod njegovom kontrolom, odnosno koja izvještajno društvo kontrolišu zajedno sa drugim subjektima;

- Pridružena društva u kojima Banka ima značajan uticaj, a koja nisu ni povezano lice, niti zajedničko ulaganje investitora;
- Fizičke osobe koje direktno ili indirektno imaju pravo glasa u Banci koje im omogućava značajan uticaj na Banku, kao i bilo koji drugi subjekt za koji se očekuje da će uticati ili biti pod uticajem povezane osobe u poslovanju sa Bankom;
- Rukovodioci na ključnim položajima, odnosno osobe koje imaju ovlašćenja i odgovornosti za planiranje, usmjeravanje i kontrolisanje aktivnosti Banke, uključujući direktore i ključno rukovodstvo.

Prilikom posmatranja svake moguće transakcije sa povezanom stranom pažnja je usmjerena na suštinu ekonomskih odnosa, a ne samo na pravni oblik.

Na osnovu odredbi Zakona o kreditnim institucijama („Sl. list CG” br. 72/19, 82/20 i 08/21), lica povezana sa Bankom su:

- Akcionari kreditne institucije koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu ili akcijama kreditne institucije sa pravom glasa,
- Članovi nadzornog ili upravnog odbora i prokuristi kreditne institucije;
- Lica odgovorna za rad kontrolnih funkcija, ovlašćeno lice za sprječavanje pranja novca, lice odgovorno za poslovanje sa pravnim licima, lice odgovorno za rad sa stanovništvom;
- Druga lica koja sa kreditnom institucijom imaju ugovor o radu čije odredbe ukazuju na značajan uticaj tih lica na poslovanje kreditne institucije, odnosno sadrži odredbe kojim se određuje nagrada za rad tih lica po posebnim kriterijumima koji se razlikuju od uslova za lica koja imaju zaključene standardne ugovore o radu, a koja nijesu lica iz tačke 1, 2 i 3 ovog stava.
- Pravno lice u kojem kreditna institucija, član nadzornog ili upravnog odbora ili prokurista kreditne institucije imaju značajno učešće
- Pravno lice čiji je član organa upravljanja istovremeno i član nadzornog ili upravnog odbora ili prokurista kreditne institucije;
- Pravno lice čiji član organa upravljanja ima 10% ili više akcija kreditne institucije sa pravom glasa;
- Član organa upravljanja društva koje je, direktno ili indirektno, matično ili zavisno društvo kreditne institucije;
- Lice koje djeluje za račun lica iz tač. 1 do 7 ovog stava u vezi sa poslovima iz kojih bi nastala ili bi se povećala izloženost kreditne institucije;
- Lice koje sa licem iz tač. 1 do 8 ovog stava predstavlja povezano lice;
- Član uže porodice fizičkih lica iz tač. 1 do 8 ovog stava;
- Članom uže porodice jednog lica smatra se:
  - 1) bračni drug ili lice sa kojim to lice živi u zajednici koja je po zakonu izjednačena sa bračnom zajednicom;
  - 2) djeca i usvojena djeca tog lica i lica iz tačke 1 ovog stava;
  - 3) lica koje nema punu poslovnu sposobnost i koje je pod starateljstvom tog lica.

Napomene za bilans uspjeha

18. Prihodi i rashodi od kamata i slični prihodi i rashodi

18.1. Prihodi od kamata i slični prihodi

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Po osnovu depozita kod:		
- inostranih banaka	261	0
Ukupno po osnovu depozita	261	0
Po osnovu Hartija od Vrijednosti:		
- Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	80	69
Ukupno po osnovu Hartija od vrijednosti	80	69
Po osnovu ostalih sredstava:		
- kamata za druge korisnike Budžeta Crne Gore i regulatorne agencije	310	0
Ukupno po osnovu ostalih sredstava	310	0
Po osnovu kredita datih:		
- državnim organizacijama i opštinama	0	0
- preduzećima u privatnom vlasništvu	2,568	2,490
- preduzećima u državnom vlasništvu	81	127
- preduzetnicima	20	16
- fizičkim licima	10,411	9,953
- nevladinih i neprofitnih organizacijama	0	0
Ukupno po osnovu kredita	13,080	12,586
Troškovi obezvrjeđenja po kamatnim potraživanjima	509	547
Ukupno prihodi od kamata	13,731	12,655
Od toga: kamate na obezvrjeđene kredite	-732	-761

18.2. Rashodi od kamata i slični rashodi

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Po osnovu depozita primljenih od:		
- banke	-10	56
- finansijskih institucija	55	32
- državnih organizacija i opština	70	41
- preduzeća u privatnom vlasništvu	284	217
- preduzeća u državnom vlasništvu	70	22
- preduzetnika	0	0
- fizičkih lica	449	482
- nevladinih i neprofitnih organizacija	178	205
Ukupno po osnovu depozita	1,096	1,055
Rashodi kamata po primljenim kreditima	0	0
Rashodi kamata po subordiniranim dugovima	483	725
Rashodi kamata - poslovi lizinga MSFI 16	48	31
Ukupno po osnovu kredita	531	756
Ukupno rashodi kamata	-1,627	-1,813
Neto prihodi od kamata	12,104	10,842

19. Prihodi i rashodi od naknada provizija

19.1. Prihodi od naknada i provizija

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Naknade po kreditima	76	106
Naknade po vanbilansnim poslovima	156	156
Naknade za usluge platnog prometa i vođenja računa	1,624	1,555
Naknade za kartično i bankomatsko poslovanje	1,759	1,425
Ostale naknade i provizije	914	662
Prihodi od naknada	4,529	3,904

19.2. Rashodi od naknada i provizija

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Naknade Centralnoj banci	365	285
Naknade za usluge platnog prometa i e-banking poslova	61	54
Naknade za kartično i bankomatsko poslovanje	1,053	902
Ostale naknade i provizije	35	37
Osiguranje depozita	849	828
Rashodi od naknada	2,363	2,106

20. Neto dobit od kursnih razlika

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Prihodi iz poslovanja sa devizama	269	290
Neto dobiti od kursnih razlika	269	290

21. Neto debitak po osnovu prestanka priznavanja imovine

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Dobici od prodaje osnovnih sredstava	2	0
Neto dobiti (gubici) od prodaje imovine stečene po osnovu naplate potraživanja	125	191
Gubitak od otpisa osnovnih sredstava	-5	-237
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	122	-46

22. Ostali prihodi

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Prihodi od naplaćenih otpisanih kredita i kamata	647	194
Prihod od izdavanja poslovnog prostora	2	7
Vanredni prihodi	139	33
Ostali poslovni prihodi	224	120
Ostali poslovni prihodi	1,012	354

23. Troškovi zaposlenih

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Neto zarade	2,776	2,761
Porezi i doprinosi na zarade	1,171	1,146
Troškovi stručnog usavršavanja zaposlenih	73	40
Naknade članovima Upravnog odbora	38	22
Troškovi zakupa radne snage	239	156
Troškovi službenih putovanja	72	58
Troškovi rezervisanja za neiskorišćene godišnje odmore i bonuse	510	617
Ostali troškovi zaposlenih	132	13
Ukidanje rezervisanja za otpremnine IAS 19	-7	5
Ukupno troškovi zaposlenih	5,004	4,818

24. Troškovi amortizacije

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Troškovi amortizacije		
-nekretnina i opreme	498	534
-nematerijalnih ulaganja	415	392
-nematerijalnih ulaganja	0	0
Ukupno troškovi amortizacije	913	926

25. Opšti administrativni troškovi

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Troškovi zakupa	41	50
Troškovi održavanja imovine	1,610	1,497
Troškovi obezbjeđenja	174	153
Troškovi osiguranja	115	134
Ostali troškovi poslovnog prostora i fiksne aktive	57	60
Troškovi reklame	448	423
Usluge telekomunikacija	122	144
Kancelarijski materijal	46	58
Stručne usluge	1,003	864
Sudski troškovi	3	3
Ostali troškovi	1,014	1,023
Ukupno opšti i administrativni troškovi	4,633	4,409

Stručne usluge u 2023. godini, u iznosu od EUR 1.003 hiljada se najvećim dijelom odnose na usluge kontrole Centralne banke Crne Gore EUR 393 hiljada, advokatske usluge EUR 164 hiljada, intelektualne usluge EUR 341 hiljada i ostale.

26. Neto dobiti / gubici po osnovu modifikacija i reklasifikacije finansijskih instrumenata

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Gubitak od modifikacije	-16	-132
Dobit od modifikacije	3	23
Neto uticaj modifikacija	-13	-109

27. Neto prihodi / rashodi po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Neto ispravke po osnovu:		
- kredita	-642	-860
- depoziti kod banaka	173	-22
- po vanbilansnim stavkama	-48	83
- po kamatnim potraživanjima	-509	-547
- obezvrjeđenje AVR	0	0
- Hartije od vrijednosti	37	5
Ukupno troškovi obezvrjeđenja	-989	-1,341

28. Troškovi rezervisanja

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Neto rezervisanja po osnovu:		
Trošak rezervisanja za sudske sporove	691	11
Troškovi rezervisanja štetnih ugovora	0	0
Troškovi rezervisanja - ostala aktiva	69	3
Troškovi rezervisanja - ostalo	94	96
Trošak rezervisanja	854	110

29. Ostali rashodi

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	13	3
Ostali troškovi poreza i taksu	27	11
Ispravke prethodne godine	9	28
Vanredni troškovi	0	0
Ostali rashodi	49	42

30. Porez na dobit

30.1. Komponente poreza na dobit

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Tekući porez na dobit	-749	-315
Odloženi poreski (rashod) prihodi	-14	29
Neto odloženih poreskih sredstava i obaveza	-763	-286

30.2. Usaglašavanje iznosa poreza na dobit u bilansu uspjeha i rezultata prije oporezivanja

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Gubitak / (dobitak) prije oporezivanja	5,196	4,165
Porez na dobit po zakonskoj stopi	-731	-577
Poreski efekti rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	-18	-38
Umanjenje po osnovu ulaganja u inovativne djelatnosti	0	300
Tekući porez na dobit	-749	-315
Odloženi porez na dobit	-14	29
Nepriзнata poreska sredstva	0	0
Poreski efekti priznati u bilansu uspjeha	-763	-286

Napomene za bilans stanja

31. Novčana sredstva i računi depozita kod Centralnih banaka

	01.01. -	01.01. -	01.01. -
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Gotovina u blagajni			
u EUR	6,500	8,179	9,275
u stranoj valuti	1,165	1,166	791
Žiro račun	27,371	21,961	17,349
Obavezna rezerva kod Centralne banke Crne Gore	9,732	8,554	8,701
Gotovina u blagajni	44,768	39,860	36,116

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembar 2023. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom Centralne banke Crne Gore o obaveznoj rezervi kreditnih institucija kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG“ 35/11, 22/12, 61/12, 57/13, 52/14, 73/15, 33/16, 15/17, 43/20 i 019/22).

32. Krediti i potraživanja od banaka

	01.01. -	01.01. -	01.01. -
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Korespondentni računi kod inostranih banaka			
- kod matične banke i banaka Grupe	12,809	3,909	4,642
- kod ostalih banaka	0	0	0
-depoziti kod banaka - nerezidenti	3,424	1,755	3,469
- ispravka vrijednosti depoziti kod banaka	-175	-2	-24
Korespondentni računi kod inostranih banaka	16,058	5,662	8,087

Korespondentski računi su otvoreni kod banaka članica Addiko Grupe, Citibank London, Citibank New York, Citibank Europ PLC - Dublin i Raiffeisen Bank International AG Beč.

33. Krediti i potraživanja od klijenata

Tokom 2023. godine Banka je nastavila sa praksom odobravanja kredita za obrtna sredstva privrednim društvima, koji se odobravaju sa rokom do 60 mjeseca - prosječni rok 32 mjeseca, dok su investicioni krediti odobravani na period do 120 mjeseci - prosječni rok 54 mjeseca i uglavnom se odnose na privredna društva iz oblasti trgovine, usluga i ugostiteljstva. Krediti za obrtna sredstva privrednim društvima se odobravaju uz nominalnu kamatnu stopu u rasponu od 3,12% do 10,89% na godišnjem nivou - prosječna kamata 6,66%. Investicioni krediti privrednim društvima se odobravaju uz kamatne stope na godišnjem nivou od 3,20% do 7,30% koje su uglavnom vezane za tromjesečni EURIBOR - prosječna kamata 5,66%.

Gotovinski krediti stanovništvu se odobravaju sa kamatom u rasponu od 0,00% do 16,19% na godišnjem nivou i mogu biti kratkoročni i dugoročni sa dospeljećem do 10 godina. Najveći dio ovih kredita odobren je po kamatnoj stopi od 9,49% (12% portfolija), 7,79% (11% portfolija), 8,49% (8% portfolija), 8,79% (7% portfolija), 8,99% (6% portfolija) dok su ostale kamatne stope zavisile od kategorije klijenta, primarno određenoj na osnovu vrste, iznosa kredita, roka ot-plate kao i ugovornog odnosa sa Bankom i periodično organizovanih aktivnosti sa diskontima na redovnu kamatnu stopu.

Kamatna stopa od 0,00% odnosi se na namjenske kredite sa partnerima gdje kamatu subvenciraju prodavci kroz jednokratnu naknadu koja se kreće od 7% do 19,5% od iznosa kredita.

Dugoročni krediti stanovništvu koji obuhvataju kredite za kupovinu i izgradnju stambenih prostora kao i za ostale namjene (stambeni i hipotekarni krediti) nijesu odobravani tokom 2023 godine.

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Dospjeli krediti:	4,552	3,173
privredna društva u privatnom vlasništvu i preduzetnici	2,496	882
privredna društva u državnom vlasništvu	763	0
opštine i javne organizacije	0	0
zaposleni	0	0
fizička lica	1,293	2,291
Kratkoročni krediti:	4,333	6,596
privredna društva u privatnom vlasništvu i preduzetnici	4,038	5,992
fizička lica	295	604
Dugoročni krediti:	166,667	168,853
domaće finansijske institucije		
privredna društva u privatnom vlasništvu i preduzetnici	38,802	39,099
privredna društva u državnom vlasništvu	2,718	3,402
opštine i javne organizacije	0	0
neprofitne organizacije	0	0
zaposleni	1,530	1,727
fizička lica	123,617	124,625
Kamatna potraživanja	493	421
Vremenska razgraničenja - naknade	-201	-419
Kredit i potraživanja od klijenata	171,292	175,452
Ispravka vrijednosti kredita	-10,472	-13,423
Ispravka vrijednosti kamata	-188	-265
Ukupno krediti i potraživanja od klijenata	160,632	161,765

Koncentracija ukupnih bruto kredita plasiranih komitentima od strane Banke po djelatnostima je sljedeća:

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	1,956	2,283
Vađenje rude i kamena	304	636
Prerađivačka industrija	6,316	6,567
Snabdijevanje električnom energijom	4,290	4,291
Snabdijevanje vodom	290	252
Građevinarstvo	4,620	6,404
Trgovina na veliko i trgovina na malo	13,643	11,518
Saobraćaj i skladištenje	5,933	7,540
Usluge pružanja smještaja i ishrane	3,849	4,206
Informisanje i komunikacije	504	483
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	1	7
Poslovanje nekretninama	40	93
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1,127	909
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1,373	1,400
Državna uprava	0	0
Obrazovanje	0	32
Zdravstvo i socijalna zaštita	1,203	1,751
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	31	70
Ostale uslužne djelatnosti	79	51
Fizička lica - rezidenti	125,265	126,570
Nerezidenti	177	386
Ukupno pregled po granama djelatnosti	171,000	175,449

34. Ostala finansijska sredstva

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Garantovani depoziti	888	309	295
Ostala finansijska potraživanja	1	1	1
Ukupno ostala finansijska sredstva	889	310	296

35. Nekretnine, postrojenja i oprema

	Gradjevinski objekti	Oprema i ostala sredstva	Investicije u toku	Ukupno
Nabavna vrijednost				
Stanje na dan 01.01.2022.godine	981	1,878	112	2,971
Povećanja	63	24	127	214
Prodaja	0	0	0	-
Prenosi	0	0	-87	-87
Ostalo	-179	-357	0	-536
Stanje na dan 31.12.2022.godine	865	1,545	152	2,562
Povećanja	97	39	171	307
Prodaja	0	0	0	-
Prenosi	0	0	-195	-195
Ostalo	0	-120	0	-120
Stanje na dan 31.12.2023.godine	962	1,464	128	2,554
Ispravka vrijednosti				
Stanje na dan 01.01.2022.godine	834	1,377	0	2,211
Amortizacija	42	92	0	134
Ostalo	-165	-201	0	-366
Stanje na dan 31.12.2022.godine	711	1,268	0	1,979
Amortizacija	56	67	0	123
Ostalo	-	-114	0	-114
Stanje na dan 31.12.2023.godine	767	1,221	0	1,988
Neotpisana vrijednost na dan:				
31.12.2023.godine	195	243	128	566
31.12.2022.godine	147	501	112	760
31.12.2021..godine	287	571	50	908

Banka nema hipoteke ili zaloge nad svojim nekretninama ili opremom na dan 31. decembra 2023. godine.

36. Zakupi - Imovina sa pravom korišćenja

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Početno stanje	1,049	849	502
Nabavke tokom godine	307	506	618
Izmjene zakupa tokom godine	-57	94	184
Amortizacija nematerijalnih sredstava	-376	-400	-455
Ukupno zakupi u skladu sa MSFI 16	923	1,049	849

Banka je tokom 2023. godine zaključila nove ugovore o imovini sa pravom korišćenja u iznosu od 307 hiljada EUR. Pored ovoga, Banka je imala više izmjena postojećeg ugovora u iznosu od -57 hiljada EUR.

37. Nematerijalna sredstva

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Nematerijalna sredstva	5,841	5,246	5,280
Amortizacija ostalih nematerijalnih sredstava	-4,089	-3,722	-3,447
Nematerijalna sredstva u pripremi	760	873	494
Ukupno nematerijalna sredstva	2,512	2,397	2,327

38. Tekuća poreska sredstva

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Tekuća poreska sredstva	1,590	1,598	1,597

39. Ostala finansijska sredstva i ostala sredstva

39.1. Ostala sredstva

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Dati avansi	59	42	61
Potraživanja po naknadama i provizijama	508	326	830
Potraživanja po naknadama po vanbilasnim poslovima	5	4	12
Potraživanja po naknadama u platnom prometu	81	99	107
Naknade za porodijsko odsudstvo / bolovanje koje se potražuju od države	216	147	107
Ostala potraživanja	2,180	1,666	836
Ispravka ostalih potraživanja	-162	-176	-294
Unaprijed plaćeni troškovi za zakupnine	493	442	335
Stečena aktiva	561	540	705
Ukupno ostala sredstva	3,941	3,090	2,699

Ostala potraživanja na dan 31. decembra 2023. godine iznose EUR 2.180 hiljada. Najveći dio ovih potraživanja se odnosi na potraživanja po kartičnom poslovanju u iznosu od EUR 2.027 hiljada.

39.2. Stečena aktiva

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Nekretnine	561	540	705

Na dan 31. decembra 2023. godine, Banka ima stečenu aktivu u iznosu od EUR 561 hiljada (31. decembra 2022. godine: EUR 540 hiljada). Aktiva je stečena u postupcima vanskudskih prodaja, radi namirenja neizmirenih potraživanja po kreditima Banke kao hipotekarnog povjerioca. Stečena aktiva Banke je cijelim dijelom stečena po osnovu naplate spornih potraživanja clijenata koji su u portfoliju Banke imali izloženosti obezbijedene nepokretnostima. U nekim slučajevima namirena su cjelokupna potraživanja, dok je u određenom broju slučajeva, vrijednost stečene aktive bila niža od ukupnih potraživanja od clijenta.

U toku 2023. godine došlo je do povećanja stečene aktive za 43 hiljade, te prodaje u iznosu od 22 hiljade.

40. Depoziti klijenata

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Depoziti po viđenju	120,371	106,623	94,268
Ostale finansijske institucije, rezidenti	151	113	33
Privredna društva koja se bave finansijskom djelatnošću, rezidenti	885	762	446
Privredna društva u državnom vlasništvu	688	909	2,307
Privredna društva u privatnom vlasništvu	35,455	30,917	29,397
Preduzetnici	808	1,125	598
Javne službe jedinica lokalne samouprave	701	596	452
Privredna društva, nerezidenti	33	24	629
Vlada Crne Gore	6,916	6,153	7,667
Jedinice lokalne samouprave	34	166	166
Drugi korisnici sredstava u Budžetu Crne Gore	192	282	79
Regulatorne agencije, rezidenti	80	0	0
Državni fondovi	0	1	0
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	512	541	305
Nevladine i druge neprofitne organizacije, nerezidenti	10	39	54
Fizička lica, rezidenti	63,935	51,836	39,954
Fizička lica, nerezidenti	9,971	13,159	12,181
Kratkoročni depoziti	41,593	45,201	55,090
Privredna društva koja se bave finansijskom djelatnošću, rezidenti	1,900	3,160	1,450
Privredna društva u državnom vlasništvu	3,800	3,000	1,500
Privredna društva u privatnom vlasništvu	8,893	8,100	13,810
Preduzetnici	5	0	0
Vlada Crne Gore	1,070	4,120	2,140
Drugi korisnici sredstava u Budžetu Crne Gore	1,000	1,000	0
Regulatorne agencije, rezidenti	0	0	0
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	2,000	2,004	2,000
Fizička lica, rezidenti	20,604	22,133	29,283
Fizička lica, nerezidenti	2,321	1,684	4,907
Dugoročni depoziti	14,379	11,230	12,638
Privredna društva koja se bave finansijskom djelatnošću, rezidenti	940	0	0
Privredna društva u državnom vlasništvu	14	4	0
Privredna društva u privatnom vlasništvu	4,244	2,378	1,400
Vlada Crne Gore	1,951	1,070	1,189
Drugi korisnici sredstava u Budžetu Crne Gore	0	0	0
Regulatorne agencije, rezidenti	2,000	0	0
Nevladine i druge neprofitne organizacije, rezidenti	0	0	0
Fizička lica, rezidenti	4,139	6,143	7,719
Fizička lica, nerezidenti	1,091	1,635	2,330
Ukupno depoziti	176,343	163,054	161,996
Obaveze za kamatu	79	77	161
Razgraničena kamata po depozitima	530	387	468
Ukupno depoziti klijenata	176,952	163,518	162,625

Depoziti stanovništva po viđenju u EUR su deponovani po nominalnoj kamatnoj stopi od 0,001% na godišnjem nivou po transakcionim i avista štednim računima. Takođe, depoziti stanovništva po viđenju u stranoj valuti su deponovani po kamatnoj stopi od 0,001% na godišnjem nivou.

Kratkoročno i dugoročno oročeni depoziti fizičkih lica u EUR su deponovani po nominalnoj kamatnoj stopi od 0,01% do 1,00% godišnje (do 12 mjeseci ročnosti), odnosno 1,10% (za ročnost preko 12 a do 36 mjeseci) na godišnjem nivou u zavisnosti od deponovanog iznosa. Redovna kamatna stopa na rok do 12 mjeseci je iznosila od 0,01% do 1,00% godišnje. Tokom godine su organizovane određene depozitne kampanje za depozite sa ročnošću 3 mjeseca gdje je odobravana kamatna stopa 2,20%, za depozite sa ročnošću 6 mjeseci gdje je odobravana kamatna stopa 2,70% i za depozite sa ročnošću 12 mjeseci gdje je odobravana kamatna stopa i do 2,40% godišnje.

Depoziti tokom 2023. godine su deponovani po sljedećoj strukturi: kratkoročni depoziti preduzeća u EUR-ima su deponovani po nominalnim kamatnim stopama u rasponu od 1,50% do 2,30% (prosjeak 1,82%) na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročenja; dugoročni depoziti preduzeća u EUR-ima su deponovani uz nominalnu kamatnu stopu od 2,10% do 2,20% (prosjeak 2,16%) na godišnjem nivou; kratkoročni depoziti preduzeća u EUR-ima koji su kolaterali - deponovani su po nominalnim kamatnim stopama od 1,65% do 2% na godišnjem nivou (prosjeak 1,82%); dugoročni depoziti preduzeća u EUR-ima koji su kolaterali nisu deponovani.

41. Obaveze za pozajmljena sredstva

41.1. Krediti klijenata koji nijesu banke

	Valuta	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Obaveze po dugoročnim kreditima:		9,121	11,767	14,280
Investiciono-razvojni fond Crne Gore	EUR	5,070	7,716	10,078
Ministarstvo finansija	EUR	4,051	4,051	4,051
Evropska Investiciona banka	EUR	0	0	151
Ukupno		9,121	11,767	14,280
Razgraničene naknade po kreditima		0	0	2
Ukupno pozajmljena sredstva od ostalih klijenata		9,121	11,767	14,282

Na dan 31. decembar 2023. godine, obaveze po dugoročnim kreditima u iznosu od EUR 5.070 hiljada se odnose na kreditne linije od Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore, koji dospijevaju u periodu od 30. novembra 2024. godine do 28. februara 2029. godine, uz kamatnu stopu od 1% do 3%.

Obaveze po dugoročnim kreditima u iznosu od EUR 4.051 hiljade odnosi se na kreditne linije od Ministarstva finansija, koje dospijevaju 19. jula 2030. godine.

42. Rezerve

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Rezerve za gubitke po vanbilansnoj aktivni	170	211	128
Rezervisanja za sudske sporove (MRS 37)	708	17	16
Rezervisanja za štetne ugovore (MRS 37) (napomena 3.10)	0	0	0
Rezervisanja za CHF gubitke pri konverziji	20	20	52
Rezervisanja za otpremnine zaposlenih (MRS 37) (napomena 3.9)	20	20	23
Rezervisanja za zaposlene - bonusi i godišnji odmori	1,003	834	657
Rezervisanja za ostalo	0	0	0
Ukupno rezerve	1,921	1,102	876

Sudski sporovi

Pasivni postupci

Na dan 31. decembra 2023. godine protiv Banke se vodi više sudskih postupaka od strane pravnih i fizičkih lica. Broj sudskih sporova pokrenutih protiv Banke na dan 31. decembar 2023. godine je 52. Broj postupaka protiv Banke pokrenutih od strane fizičkih lica je 43, a od strane pravnih lica je 9. Predmet spora u većini predmeta su: poništavanje ugovora o hipoteci, poništavanje ugovora o kreditu, utvrđivanje prava (su)vlasništva, i slično. Po procjeni advokatskih kancelarija i pravne službe Banke, ukupna utvrđena vrijednost ovih postupaka iznosi EUR 7.199 hiljada, bez eventualnih zatezних kamata koje mogu biti utvrđene po okončanju sudskih sporova. Banka očekuje uspjeh u sporu u većini predmeta.

U skladu sa MRS 37 izvršeno je rezervisanje za sudske sporove i to za 6 predmeta u ukupnom iznosu od EUR 708 hiljada.

Aktivni postupci

Predmet spora u većini predmeta pokrenutih protiv fizičkih lica, malih i srednjih preduzeća je namirenje duga nastalog po osnovu neplaćanja obaveza po kreditu, putem tužbe, predloga za izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave kroz prodaju nepokretnosti, blokadom računa pravnog lica, koje je dalo mjenicu i mjenično ovlašćenje kao obezbjeđenje kredita fizičkog lica, sudskim izvršenjem blokade zarade klijenta i/ili žiranata, a na osnovu administrativne zabrane i slično. Ukupan broj klijenata je 171, vrijednost ovih sporova na dan 31. decembra 2023. godine je EUR 2.202 hiljade.

Broj sudskih sporova koje za Banku vode advokatske kancelarije na 31. decembar 2023. godine je 50. Banka je kao povjerilac započela postupak prodaje nepokretnosti u izvršnom postupku i postupku vansudske prodaje nepokretnosti za 50 klijenata čija izloženost na dan 31. decembar 2023. godine iznosi EUR 3.363 hiljade.

Od navedenog broja, 11 postupaka se vodi protiv pravnih lica čija izloženost na dan 31. decembar 2023. godine iznosi EUR 1.014 hiljade dok se preostalim 39 postupaka odnosi na postupke koje banka vodi protiv fizičkih lica i njihova izloženost na dan 31. decembar 2023. godine iznosi EUR 2.349 hiljada.

43. Ostale obaveze

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Dobavljači	439	87	384
Ukalkulisani troškovi za otpremnine	28	35	30
Ostali ukalkulisani troškovi	812	724	564
Unaprijed izvršene uplate komitenata po primljenim kreditima	10	35	30
Ostali prolazni računi	964	858	326
Primljeni avansi	2,898	1,254	1,091
Obaveze po osnovu lizinga MSFI 16	951	1,149	954
Ostale obaveze	244	193	146
Ukupno ostale obaveze	6,346	4,335	3,525

Ostali ukalkulisani troškovi se uglavnom sastoje od IT troškova u iznosu od EUR 203 hiljade, troškova u vezi zaposlenih EUR 42 hiljade, troškova komunalija, vode, struje, osiguranja u ukupnom iznosu od EUR 73 hiljade, troškovi marketinga EUR 45 hiljada, troškovi za kartice EUR 63 hiljade, raznih troškova od strane CBCG u iznosu od EUR 57 hiljade, konsultantske usluge EUR 89 hiljada, osiguranje kredita u iznosu od EUR 90 hiljada i ostalo.

Primljeni avansi se odnose na primljene avanse za kredite u iznosu od EUR 2.898 hiljada.

Obaveze po osnovu lizinga u skladu sa MSFI 16 na 31.12.2023. iznose EUR 951 hiljada. Novi ugovori o zakupu potpisani tokom godine su iznosili EUR 307 hiljada, promjene zakupa tokom godine iznosile su EUR -57 hiljada, dok su promjene tokom godine uzrokovane isplatom iznosile EUR 474 hiljade.

44. Subordinisani dugovi

Na dan 31. decembra 2023. godine, subordinisani dug u iznosu od EUR 2.533 hiljade (31. decembra 2022. godine: EUR 5.502 hiljade) odnosi se na subordinisane, dugoročne kredite primljene od Addiko Bank AG, Beč. Subordinisani dug je smanjen prijevremenom otplatom iznosa od EUR 3.000, dok je preostali iznos odobren na 10 godina, 20. aprila 2023. godine sa jednokratnim rokom dospijeca na dan 11. april 2033. godine uz kamatnu stopu od 15% na godišnjem nivou. Sve obaveze koje proističu iz ovih ugovora se smatraju subordinisanim, odnosno u slučaju likvidacije ili stečaja Banke, otplaćuju se samo nakon isplate obaveza prema svim ostalim povjeriocima. Subordinisani dug se uključuje u dopunski kapital I ili dopunski kapital II u skladu sa odredbama CBCG o adekvatnosti kapitala banaka, i doprinosi održavanju stabilnog i konzistentnog koeficijenta adekvatnosti kapitala Banke.

45. Kapital i ostale rezerve

45.1. Akcijski kapital

Na dan 31. decembra 2023. godine akcijski kapital Banke čini 125.100 običnih akcija nominalne vrijednosti EUR 0,221 hiljadu.

Vlasnička struktura Banke na dan 31. decembra 2023. i 2022. godine je sljedeća:

	31.12.2023.			31.12.2022			31.12.2021.		
	Broj akcija	U EUR	učešća %	Broj akcija	U EUR	učešća %	Broj akcija	U EUR	učešća %
Addiko Bank AG, Beč	125,100	27,661	100	125,100	27,661	100	125,100	125,100	100
Ukupno	125,100	27,661	100	125,100	27,661	100	125,100	125,100	100

45.2. Ostale rezerve

Banka je na 31. decembar 2023. godine na stanju ostalih rezervi imala EUR 74 hiljade zbog preuzetih obaveza od strane matične Banke iz 2018. godine.

45.3. Zarada po akciji

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Dobit / (gubitak) Banke (000 EUR)	4,433	3,879
Ponderisani broj akcija	125,100	125,100
Osnovni dobitak / gubitak po akciji	35.44	31.01

46. Vanbilansna evidencija

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Garancije, jemstva i preuzete neopozive obaveze	20,411	20,080	21,360
Izdane garancije:			
- plative	921	1,134	2,156
- činidbene	5,877	5,320	6,828
- ostale (carinske)	1,454	1,350	1,386
Ostali akreditivi izdati za plaćanje u inostranstvu	0	99	0
Preuzete neopozive obaveze za neiskorišćene odobrene kredite	12,160	12,178	10,991
Druge vanbilansne pozicije	312,373	313,561	311,558
Primljene garancije od drugih banaka	0	0	574
Sredstva obezbjeđenja	299,075	299,075	299,075
Otpisani krediti i ostala potraživanja	10,770	11,915	9,527
Stečena aktiva - potencijalna imovina	2,193	2,193	2,211
Ostale vanbilansne stavke	335	378	172
Ukupno vanbilans	332,784	333,641	332,918

Garancije su date klijentima Banke za izmirenje obaveza po osnovu uzetih kredita i izvršenja ugovorenog posla.

Na dan 31. decembra 2023. godine, Banka je procijenila rezervu za potencijalne gubitke po vanbilansnim stavkama u iznosu od EUR 170 hiljada (31. decembra 2022. godine: EUR 211 hiljade). Ova rezerva je iskazana kao obaveza u bilansu stanja (Napomena 42).

Na dan 31. decembra 2023. godine, Banka je u vanbilansu imala aktivu koja u skladu sa MRS 37 nije zadovoljavala uslov da bude priznata kao bilansna imovina, ali je u skladu sa MRS 37 u obavezi da ih objelodani. Ova aktiva je ukupno iznosila 2,193 EUR.

47. Transakcije sa povezanim licima

Banka obavlja brojne transakcije sa povezanim licima u toku svog redovnog poslovanja. Povezana lica su: matična banka, druga pravna lica koja su članovi ADDIKO grupe, kao i ključno rukovodstvo Banke. Transakcije uključuju plasmane, depozite, transakcije u stranoj valuti i lična primanja članova Uprave i lica sa zaključenim individualnim ugovorima u Banci.

Obim transakcija sa povezanim licima, stanje sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2023. i 2022. godine i odnosni rashodi i prihodi u bilansu uspjeha prikazani su u sljedećim tabelama:

Potraživanja

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Korespondentni računi kod inostranih banaka:	12,809	3,909	4,643
- Addiko Bank DD, Slovenija	85	50	87
- Addiko Bank DD, Sarajevo	50	17	45
- Addiko Bank A.D., Banja Luka	30	12	40
- Addiko Bank A.D., Beograd	237	42	469
- Addiko Bank DD, Zagreb	865	3,741	3,807
- Addiko AG, Beč	11,542	47	195
Potraživanja po kreditnim karticama:	0	0	0
- Addiko Bank A.D., Beograd	0	0	0
- Addiko Bank DD, Zagreb	0	0	0
- Addiko Bank A.D., Banja Luka	0	0	0
Ostala finansijska potraživanja:	44	99	60
- Addiko AG, Beč	44	99	60
Ukupno potraživanja	12,853	4,008	4,703

Obaveze

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Pozajmljena sredstva od banaka:	0	0	0
- Addiko AG, Beč	0	0	0
Razgraničena kamata:	0	0	0
- Addiko AG, Beč	0	0	0
Ukupno pozajmljena sredstva od banaka	0	0	0
Ostale obaveze	170	78	161
- Addiko Bank DD, Zagreb	69	61	99
- Addiko AG, Beč	36	0	17
- Addiko Bank A.D., Banja Luka	0	0	0
- Addiko Bank A.D., Beograd	35	0	39
- Addiko Bank D.D, Sarajevo	30	17	6
- Addiko Bank D.D, Slovenija	0	0	0
Subordinisani dug	2,533	5,502	5,502
- Addiko AG, Beč	2,533	5,502	5,502
Ukupno obaveze	2,703	5,580	5,663
Obaveze, neto	10,150	-1,572	-960

Prihodi

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Prihodi od kamata:	186	0
- Addiko AG, Beč	186	0
Prihodi od naknada i provizija:	0	0
- Addiko Bank DD, Zagreb	0	0
Ostali prihodi:	248	130
- Addiko AG, Beč	195	98
- Addiko Bank DD, Zagreb	53	32
Ukupno prihodi	434	130

Rashodi

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022
Rashodi kamata:	-483	-739
- Addiko AG, Beč	-483	-725
- Addiko Bank DD, Zagreb	0	-14
- Addiko Bank D.D, Slovenija	0	0
Rashodi naknada i provizija:	-3	-11
- Addiko AG, Beč	-1	-1
- Addiko Bank DD, Zagreb	-2	-5
- Addiko Bank A.D., Beograd	0	0
- Addiko Bank D.D, Sarajevo	0	-5
Opšti i administrativni troškovi	-269	-264
- Addiko AG, Beč	-59	-72
- Addiko Bank DD, Zagreb	-130	-108
- Addiko Bank A.D., Beograd	-60	-60
- Addiko Bank D.D, Sarajevo	-20	-24
Ukupno rashodi	-755	-1,014
Rashodi, neto	-321	-884

Na dan 31.12.2023. godine, krediti zaposlenima iznose EUR 1.577 hiljada uključujući i izloženost po kartičnim proizvodima, overdraftu i lizingu (31. decembra 2022. godine: EUR 1.786 hiljada). Krediti se najvećim dijelom odnose na stambene kredite sa prosječnom kamatnom stopom od 4,82% na godišnjem nivou (31. decembra 2022. godine: 4,47%). Gotovinski krediti zaposlenima u 2023. godini odobravani su po kamatnoj stopi od 5,49 do 10,99% (u 2022. godini odobravani su po kamatnim stopama: od 5,99 do 9,99%).

Ukupan iznos bruto naknada, koje obuhvataju zarade i naknade zarada isplaćene tokom 2023. godine licima sa posebnim ovlaštenjima i odgovornostima (Uprava Banke, direktori sektora i odjeljenja Banke) iznosi EUR 1.303 hiljada (2022. godine: EUR 990 hiljada).

48. Gotovina i gotovinski ekvivalenti (za potrebe sastavljanja iskaza o tokovima gotovine)

	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
Gotovina u blagajni u eurima	6,499	8,179	9,274
Gotovina u blagajni u stranoj valuti	1,166	1,167	791
Žiro račun	27,371	21,961	17,349
Korespodentni račun kod inostranih banaka	16,233	5,664	8,112
Korespodentni račun kod domaćih banaka	0	0	0
Obavezna rezerva kod Centralne banke	9,732	8,554	8,701
Ukupno gotovina	61,001	45,525	44,227

Upravljanje rizicima

49. Koncept i principi upravljanja rizikom

Kontrola i praćenje rizika

Banka kontroliše i prati svoje rizike u svim segmentima poslovanja, sa ciljem optimizacije rizika/učinka i garantuje sposobnost podnošenja rizika u svakom trenutku, a samim tim i zaštitu kreditora Banke. U tom smislu utiče na poslovne i risk politike, kroz učešće u akcionarskim i nadzornim odborima, što omogućava implementaciju kompatibilnih procesa, strategija i metoda upravljanja i kontrole rizika.

Sljedeća osnovna načela se primjenjuju u okviru sistema upravljanja rizicima Banke:

- Za sve vrste rizika postoje jasno definisani procesi i organizacione strukture prema kojima se mogu uskladiti svi zadaci, nadležnosti i odgovornosti učesnika
- Front and back office, kao i jedinice za trgovinu i poravnanje/nadgledanje su funkcionalno odvojene da bi se spriječio sukob interesa u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama
- Banka primjenjuje odgovarajuće, međusobno kompatibilne procedure za identifikaciju, analizu, mjerenje, kontrolu i praćenje tipova rizika.
- Odgovarajući limiti se postavljaju i efikasno prate za sve tipove materijalnih rizika

49.1. Strategija i okvir za upravljanje rizicima

Strategija rizika Addiko banke proizilazi iz poslovne strategije i opisuje planiranu strukturu poslovanja, strateški razvoj i rast uzimajući u obzir procese, metodologije i organizacionu strukturu relevantnu za upravljanje faktorima rizika. Kao takva, Strategija rizika, predstavlja sponu između poslovne strategije banke i pozicioniranja rizika. Ista je alat menadžmenta za upravljanje rizicima na najvećem nivou i definiše okvir za praćenje, kontrolisanje i limitiranje rizika kojima se Banka izlaže u svom poslovanju, dok ujedno osigurava adekvatnost internog kapitala, likvidnosnu poziciju i ukupnu profitabilnost.

Strategija rizika odražava ključne principe upravljanja rizicima koji su integrisani u poslovnoj strategiji. Ovo se ogleda u ciljevima rizika banke koji će podržati siguran i održiv rast, i obezbijediti očuvanje nivoa sopstvenih sredstava dovoljnih da podrže poslovanje Banke uz dati nivo rizika, u skladu sa regulatornim zahtjevima

Banka je uspostavila okvir za upravljanje rizicima (eng. RAS) koji određuje sklonost Banke ka rizicima i čini dio procesa razvoja i implementacije poslovne i strategije upravljanja rizicima. Nadalje, određuje nivo preuzetog rizika u odnosu na kapacitet za podnošenje rizika. Okvir za upravljanje rizicima definiše nivo rizika koji je Banka spremna da prihvati. Mjere kojima je definisan RAS su kalibrisane uzimajući u obzir Budžet, Strategiju rizika i Plan oporavka koji predstavljaju okvir za pravilno unutrašnje upravljanje i nadzor rizika.

49.2. Organizaciona struktura za upravljanje rizicima

Za obezbjeđivanje adekvatne strukture i procesa upravljanja rizicima odgovoran je izvršni direktor za rizike (CRO) koji je član Upravnog odbora ABM-a. CRO djeluje nezavisno od tržišnih sektora sa fokusom na standarde Centralne banke Crne Gore za kreditno poslovanje, kao i na odgovarajuće interne kontrole.

Osnovni zadaci upravljanja rizicima su individualno upravljanje rizikom neizvršenja obaveza druge strane, restrukturiranje problematičnih kredita, poravnanje obaveza po kreditima, kao i kontrola rizika i praćenje neizvršenja obaveza druge strane i drugih rizika na nivou portfolija.

U 2023 godini Sektor za upravljanje kreditnim rizikom, Odjeljenje za naplatu potraživanja i Odjeljenje za kontrolu rizika i upravljanje podacima su bile operativne u dijelu upravljanja rizicima:

Sektor za upravljanje kreditnim rizikom banke sastoji se od Službe za upravljanje kreditnim rizikom (pravna lica), Odjeljenja za upravljanje kreditnim rizikom (stanovništvo).

- o Služba za upravljanje kreditnim rizikom (pravna lica) je odgovorna za ne-retail klijente u procesu odobrenja, organizacije Kreditnih odbora, praćenja kvaliteta portfolija, rad na praćenju i rješavanju problema kod problematičnih plasmana, organizacije Odbora za problematične plasmane, rukovođenjem akcija naplate. Odgovornost ove službe obuhvata operativnu i stratešku ulogu. Operativno obuhvata analizu i odobravanje kreditnih zahtjeva iznad interno definisanih nivoa pomoćnih organa za odobravanje, dok strateški definiše politike, procedure, uputstva, smjernice i sva druga dokumenta za gore navedene segmente upravljanja kreditnim rizikom.
- o Odjeljenje za upravljanje kreditnim rizikom (stanovništvo) je odgovoran za proces kreditiranja i praćenja kvaliteta portfolija fizičkih lica, održavanje pomoćnih sistema u donošenju odluka u procesu kreditiranja, upravljanje portfolijom, analiza i detekcija problematičnih plasmana, prodajnih mogućnosti i mogućnosti ubrzanja procesa odlučivanja, izvještavanje, definisanje i implementacija testiranja, izrada i analiza prodajnih i drugih kampanja.

Odjeljenje za naplatu potraživanja zaduženo je za naplatu kako u ranim danima kašnjenja tako i u kasnijim danima kašnjenja kada je prinudna naplata ili prodaja potraživanja jedini način bavljenja spornim potraživanjem i to za oba segmenta: pravna i fizička lica. U početnim fazama kašnjenja, Odjeljenje za naplatu potraživanja koristi agente za naplatu putem telefonskog poziva, SMS informisanje klijenata a u kasnijim fazama i opomene pisanim putem. Restrukturiranje klijenata, za sada samo fizičkih lica, je takođe jedna od funkcija ovog odjeljenja. Klijenti kojima restrukturiranje ne daje dovoljnu pomoć, Odjeljenje ga interno prabacuje na prinudnu naplatu potraživanja o kojem se staraju pravnici u okviru odjeljenja.

Odjeljenje za Kontrolu rizika i upravljanje podacima obuhvata dva tima:

a) Tim za kontrolu finansijskih rizika odgovoran je za analiziranje, praćenje i izvještavanje o portfoliju Banke koji podliježe finansijskim rizicima (kreditni, tržišni, rizik likvidnosti). Glavni cilj je pružanje kontinuiranih, pravovremenih i efikasnih analiza o strukturi i kvalitetu portfolija.

b) Tim za strateško upravljanje rizicima i kontrolu nefinansijskih rizika odgovoran je za definisanje standarda i redovno izvještavanje sa ciljem smanjenja izloženosti nefinansijskim rizicima (prevashodo operativni rizik, dok posredno kroz opseg operativnog rizika i reputacioni, rizik usklađenosti, pravni, kao i rizik informacione i komunikacione tehnologije (ICT)). U svom domenu rada, pomenuta Služba, odgovorna je za postavljanje strateškog pravca za efikasnu prevenciju prevara, kao i za praćenje sistema internih kontrola. Osim toga, ova služba je odgovorna i za koordinaciju razvoja i preispitivanja Strategije rizika, Plana oporavka, Strategije i Plana kapitala, potom za koordinaciju procesom procjene adekvatnosti internog kapitala, te za kontinuirano unapređenje sveobuhvatnog sistema za upravljanje rizicima.

Pored navedenih timova za kontrolu rizika Odjeljenje pokriva I dvije dodatne funkcije:

c) Funkcija za upravljanje podacima odgovorna je za definisanje praksi i procesa kako bi se osigurala standardizacija i automatizacija upravljanja i korišćenja podataka u banci i obezbjeđivanje standarda za procjenu i izvještavanje o kvalitetu podataka.

d) Funkcija za razvoj modela rizika odgovorna je za postojeće lokalne modele rizika i osigurava da su zahtjevi za adekvatnost procesa i kvalitet modela ispunjeni. Funkcija za razvoj modela rizika je posebno zadužena za implementaciju i održavanje parametara rizika u okviru modela rezervisanja za kreditne gubitke, kao i za modeliranje u dijelu tržišnih rizika i rizika likvidnosti.

49.3. Interna dokumenta za upravljanje rizicima

Addiko banka je definisala set internih smjernica za upravljanje rizicima kako bi se osiguralo da se rizicima upravlja na standardizovani način. Ova dokumenta se prilagođavaju tako da odražavaju organizacione promjene, kao i promjene djelova propisa kao što su procesi, metodologije i procedure. Postojeće smjernice se preispituju godišnje da bi se utvrdilo da li je potrebno ažuriranje. Ovo osigurava podudaranje stvarnih i dokumentovanih procesa. Addiko banka ima jasno definisane odgovornosti za sva interna dokumenata iz domena upravljanje rizicima, uključujući pripremu, pregled i ažuriranje. Pridržavanje ovih smjernica obezbjeđuju oni koji su direktno uključeni u proces upravljanja rizicima.

50. Kreditni rizik

50.1. Definicija

U smislu obima, kreditni rizik predstavlja najznačajniji rizik za Addiko Banku. Kreditni rizik uglavnom proizilazi iz kreditnog poslovanja. Kreditni rizik je definisan kao vjerovatnoća potpunog ili djelimičnog gubitka usljed neizvršavanja ugovorenih obaveza uzrokovanih slabljenjem kreditne sposobnosti zajmoprimca, odnosno komitenta banke. Ako zajmoprimac ne ispuni svoje obaveze, gubici rezultiraju iznosom preostalog potraživanja umanjeno za vrijednost obezbjeđenja, umanjeno za ostvarenu stopu oporavka kod neobezbijedenih dijelova. Ova definicija uključuje rizike neplaćanja i jemstva iz kreditnih transakcija kao i rizike izdavatelja, zamjene i ispunjenja iz trgovanja.

50.2. Metode mjerenja i praćenja izloženosti kreditnom riziku

Metodologija za praćenje kreditnog rizika je uređena internim procedurama Banke koje se bave kreditnim rizikom. Ova interna metodologija za praćenje kreditnog rizika osnova je za identifikaciju, mjerenje, praćenje i kontrolisanje kreditnog rizika u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizicima u kreditnim institucijama.

Banka koristi sopstvene procedure za ocjenjivanje, analizu i procjenu kreditnog rejtinga svakog pojedinačnog dužnika. Alokacija dužnika na rejting klase vrši se na osnovu vjerovatnoće neplaćanja na skali za rangiranje od 25 nivoa.

Izloženost kreditnom riziku po kategorijama internih rejtinga, data je u nastavku:

	Stanovništvo		Privreda		Ukupno	
	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti
31. decembar 2023. godine bez rejtinga	898	17	0	0	898	17
1A-1E	14,986	82	2,182	23	17,167	105
2A-2E	51,539	367	22,306	293	73,845	660
3A-3E	43,828	739	14,853	217	58,681	957
4A-4E	7,885	755	1,958	212	9,842	966
5A-5E	6,514	5,204	4,344	2,751	10,858	7,955
Ukupno	125,649	7,164	45,643	3,496	171,292	10,660
Ukupno (neto)		118,486		42,146		160,632

	Stanovništvo		Privreda		Ukupno	
	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti
31. decembar 2022. godine bez rejtinga	667	21	0	0	667	21
1A-1E	14,666	77	2,656	2	17,322	79
2A-2E	48,130	588	22,104	83	70,235	671
3A-3E	45,207	1,175	14,359	213	59,566	1,388
4A-4E	9,999	1,357	3,403	399	13,402	1,756
5A-5E	8,558	6,867	5,701	2,905	14,259	9,772
Ukupno	127,229	10,085	48,223	3,602	175,452	13,687
Ukupno (neto)		117,144		44,621		161,765

Klasifikacija kreditne aktive u nivoe rizika je zasnovana na Addiko internom rejtingu. Interne ocjene rejtinga su grupisane u sljedećih pet kategorija rizika:

1A-1E: označava klijente sa veoma niskim rizikom, koji imaju najbolju, odličnu ili veoma dobru kreditnu sposobnost (ovo je ekvivalentno Moodi's rejtingu Aaa-Baa3)

2A-2E: označava klijente sa dobrim ili umjerenim kreditnim sposobnostima (ovo je ekvivalentno Moodi's rejtingu Ba1-B1),

3A-3E: označava klijente sa srednjim ili visokim kreditnim rizikom (ovo je ekvivalentno Moodi's rejtingu B2-Caa1),

4A-4E: označava klijente sa veoma visokim kreditnim rizikom ili za koje postoji vjerovatnoća neizvršenja obaveza. Ova klasa uključuje klijente koji mogu imati kašnjenja sa plaćanjem ili kašnjenje u kreditnoj istoriji ili mogu naići na teškoće u otplati duga u srednjem roku (ovo je ekvivalentno Moodi's rejtingu Caa2-C)

NPE (default): klijenti koji su ispunili jedan ili više kriterijuma statusa neizvršenja obaveza: između ostalog, kamate ili plaćanja glavnice za materijalnu izloženost kasne više od 90 dana, banka značajno sumnja u kreditnu sposobnost klijenta, ako postoje mjere restrukturiranja orijentisane na rizik koje dovode do nenaplativosti izloženosti, postoji realizacija kreditnog gubitka ili se pokreće stečajni postupak (ovo je ekvivalentno Moodi's rejtingu De-fault)

Addiko Banka definiciju statusa neispunjenja obaveza primjenjuje na nivou klijenta za sve segmente, uključujući I retail. Ako klijent po jednom računu ispunjava uslov za klasifikovanje u nekvalitetnu izloženost (NPL), sve partije klijenta će biti klasifikovane kao NPL.

Pregled izloženosti prema internom rejtingu i fazama obezvrjeđenja data je u tabeli u nastavku:

	Stage1		Stage2		Stage3	
	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti
31. decembar 2023. godine						
bez rejtinga	737	9	161	7	0	0
1A-1E	16,410	74	757	31	0	0
2A-2E	70,602	450	3,243	210	0	0
3A-3E	56,174	853	2,507	104	0	0
4A-4E	1,716	96	8,126	870	0	0
5A-5E	0	0	0	0	10,858	7,955
Ukupno	145,640	1,483	14,793	1,222	10,858	7,955
Ukupno (neto)		144,158		13,571		2,903

	Stage1		Stage2		Stage3	
	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti
31. decembar 2022. godine						
bez rejtinga	520	9	147	11	0	0
1A-1E	16,525	52	797	27	0	0
2A-2E	68,377	572	1,858	99	0	0
3A-3E	55,317	1,012	4,249	376	0	0
4A-4E	2,169	103	11,234	1,654	0	0
5A-5E	0	0	0	0	14,259	9,772
Ukupno	142,907	1,747	18,285	2,168	14,259	9,772
Ukupno (neto)		141,160		16,118		4,487

Pregled izloženosti prema klasifikaciji aktive i fazama obezvrjeđenja prikazana je u tabeli u nastavku:

	Stage1		Stage2		Stage3		Ukupno	
	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti
31. decembar 2023. godine								
A	141,715	1,423	12,135	1,009	0	0	153,850	2,433
B	3,905	59	2,650	213	0	0	6,556	272
C	0	0	0	0	7,688	5,699	7,688	5,699
D	0	0	0	0	1,335	676	1,335	676
E	20	0	8	0	1,835	1,580	1,863	1,581
Ukupno	145,640	1,483	14,793	1,222	10,858	7,955	171,292	10,660
Ukupno (neto)		144,158		13,571		2,903		160,632

	Stage1		Stage2		Stage3		Ukupno	
	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti	Bruto	Umanjenje vrijednosti
31. decembar 2022. godine								
A	137,658	1,686	13,158	1,524	0	0	150,816	3,209
B	5,114	58	5,004	625	0	0	10,117	684
C	65	1	91	14	9,844	6,831	9,999	6,846
D	40	1	23	4	2,164	901	2,227	906
E	31	1	11	1	2,252	2,040	2,293	2,042
Ukupno	142,907	1,747	18,285	2,168	14,259	9,772	175,452	13,687
Ukupno (neto)		141,160		16,118		4,487		161,765

Klasifikacija je definisana shodno Odluci o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije.

Tabele u nastavku analiziraju pregled kretanja izloženosti po klasama aktive:

	Stage1	Stage2	Stage3	Ukupno
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2022. godine	142,907	18,285	14,259	175,452
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti				0
Prelazak u stage 1	6,465	-6,282	-695	-512
Prelazak u stage 2	-6,978	6,623	-1,756	-2,111
Prelazak u stage 3	-1,318	-2,778	3,274	-821
Uplate anuiteta u toku godine, plasmani aktivni na dan 01. januar 2023. godine	-22,377	-1,111	-1,792	-25,281
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2023. godine	-29,906	-3,447	-2,177	-35,529
Nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2023.godine	56,847	3,503	1,301	61,650
Otpisini plasmana			-1,557	-1,557
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2023. godine	145,641	14,793	10,858	171,292
Ispravka vrijednosti na 31 decembar 2023.godine	1,483	1,222	7,955	10,660
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2023.godine	144,158	13,571	2,903	160,632

	Stage1	Stage2	Stage3	Ukupno
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2021. godine	123,294	37,438	18,058	178,789
Promjene u bruto knjigovodstvenoj vrijednosti				0
Prelazak u stage 1	12,203	-12,800	-784	-1,381
Prelazak u stage 2	-4,138	5,424	-2,715	-1,429
Prelazak u stage 3	-1,260	-2,859	3,786	-333
Uplate anuiteta u toku godine, plasmani aktivni na dan 01. januar 2022. godine	-17,595	-2,335	-1,366	-21,296
Finansijska sredstva koja su prestala sa priznavanjem, aktivni na dan 01. januar 2022. godine	-28,362	-8,419	-4,009	-40,789
Nova finansijska sredstva, stanje na dan 31. decembar 2022.godine	58,766	1,996	3,251	64,013
Otpisini plasmana	-1	-160	-1,962	-2,123
Bruto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2022. godine	142,907	18,285	14,259	175,452
Ispravka vrijednosti na 31 decembar 2022.godine	1,747	2,168	9,772	13,687
Neto knjigovodstvena vrijednost na 31. decembar 2022.godine	141,160	16,118	4,487	161,765

Pregled izloženosti prema vrsti plasmana i fazama obezvrjeđenja data je u tabeli u nastavku:

	Stage1	Stage2	Stage3	Ukupno	Ispravka vrednosti S1	Ispravka vrednosti S2	Ispravka vrednosti S3	Ukupno
Stambeni	10,093	2,361	1,749	14,203	72	170	1,481	1,724
Gotovinski	97,458	6,829	4,459	108,747	1,084	591	3,446	5,121
Ostalo	2,226	168	305	2,699	28	14	277	319
Ukupno stanovništvo	109,778	9,358	6,514	125,649	1,185	775	5,204	7,164
Mikrobiznis	7,632	3,052	249	10,934	88	264	157	509
Velika preduzeća	23	0	0	23	0	0	0	0
Srednja preduzeća	9,470	400	1,244	11,114	51	39	506	596
Mala preduzeća	18,131	1,983	726	20,839	158	144	531	833
Država	606		2,126	2,732	1		1,557	1,558
Ostalo	1	0	0	1	0	0	0	0
Privredni klijenti	35,863	5,435	4,344	45,643	298	447	2,751	3,496
Ukupno 31.12.2023.	145,640	14,793	10,858	171,292	1,483	1,222	7,955	10,660

	Stage1	Stage2	Stage3	Ukupno	Ispravka vrednosti S1	Ispravka vrednosti S2	Ispravka vrednosti S3	Ukupno
Stambeni	11,632	3,991	2,687	18,309	73	278	2,108	2,460
Gotovinski	90,410	10,575	5,645	106,630	1,414	1,405	4,554	7,373
Ostalo	1,667	200	227	2,093	29	18	205	252
Ukupno stanovništvo	103,709	14,766	8,558	127,033	1,516	1,702	6,867	10,085
Mikrobiznis	7,399	611	210	8,221	48	74	159	281
Velika preduzeća	720	0	0	720	4	0	0	4
Srednja preduzeća	8,983	1,259	2,418	12,661	28	162	840	1,029
Mala preduzeća	21,367	1,649	393	23,409	150	230	236	616
Država	722	0	2,680	3,401	0	0	1,670	1,671
Ostalo	7	0	0	7	1	0	0	1
Privredni klijenti	39,199	3,520	5,701	48,419	231	466	2,905	3,602
Ukupno 31.12.2022	142,907	18,285	14,259	175,452	1,747	2,168	9,772	13,687

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 1

	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Ukupno
Stambeni	9,952	141	0	0	10,093
Gotovinski	96,833	626	0	0	97,458
Ostalo	2,202	24	0	0	2,226
Ukupno stanovništvo	108,988	790	0	0	109,778
Mikro biznis	7,632	0	0	0	7,632
Velika preduzeća	5	17	0	0	23
Srednja preduzeća	9,470	0	0	0	9,470
Mala preduzeća	17,728	403	0	0	18,131
Država	606	0	0	0	606
Ostalo	1	0	0	0	1
Privredni klijenti	35,443	420	0	0	35,863
Ukupno 31. 12. 2023	144,430	1,210	0	0	145,640
od čega: restrukturirana	1,930	118	0	0	2,047
Potraživanja od banaka	16,233	0	0	0	16,233

	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Ukupno
Stambeni	10,227	1,405	0	0	11,632
Gotovinski	89,919	491	0	0	90,410
Ostalo	1,640	27	0	0	1,667
Ukupno stanovništvo	101,785	1,923	0	0	103,709
Mikro biznis	5,830	1,569	0	0	7,399
Velika preduzeća	82	639	0	0	720
Srednja preduzeća	8,732	251	0	0	8,983
Mala preduzeća	15,658	5,710	0	0	21,367
Država	722	0	0	0	722
Ostalo	7	0	0	0	7
Privredni klijenti	31,030	8,168	0	0	39,199
Ukupno 31. 12. 2022	132,816	10,092	0	0	142,907
od čega: restrukturirana	4,135	336	0	0	4,470
Potraživanja od banaka	5,664	0	0	0	5,664

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 2

	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	2,018	111	232	0	0	2,361
Gotovinski	5,101	1,224	288	217	0	6,829
Ostalo	124	27	9	7	0	168
Ukupno stanovništvo	7,243	1,362	530	223	0	9,358
Mikro biznis	3,040	0	12	0	0	3,052
Velika preduzeća	0	0	0	0	0	0
Srednja preduzeća	400	0	0	0	0	400
Mala preduzeća	1,805	0	178	0	0	1,983
Država	0	0	0	0	0	0
Ostalo	0	0	0	0	0	0
Privredni klijenti	5,245	0	190	0	0	5,435
Ukupno 31.12.2023.	12,488	1,362	720	223	0	14,793
od čega: restrukturirana	2,501	103	0	0	0	2,604
Potraživanja od banaka						0

	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	2,480	1,189	322	0		3,991
Gotovinski	7,803	1,995	506	272		10,575
Ostalo	139	38	15	8		200
Ukupno stanovništvo	10,422	3,221	843	279	0	14,766
Mikro biznis	456	134	14	7		611
Velika preduzeća	0	0	0	0		0
Srednja preduzeća	0	1,259	0	0		1,259
Mala preduzeća	491	1,090	68	0		1,649
Država	0	0	0	0	0	0
Ostalo	0	0	0	0	0	0
Privredni klijenti	947	2,483	82	7	0	3,520
Ukupno 31.12.2022	11,369	5,704	926	286	0	18,285
od čega: restrukturirana	2,324	2,753	63	0	0	5,139
Potraživanja od banaka	0	0	0	0	0	0

POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA-STAGE 3

	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	859	83	24	28	755	1,749
Gotovinski	1,752	321	143	187	2,056	4,459
Ostalo	31	2	3	3	266	305
Ukupno stanovništvo	2,642	406	170	218	3,077	6,514
Mikro biznis	0	0	0	0	249	249
Velika preduzeća	0	0	0	0	0	0
Srednja preduzeća	398	0	0	846	0	1,244
Mala preduzeća	647	0	0	31	48	726
Država	1,413	0	0	713	0	2,126
Ostalo	0	0	0	0	0	0
Privredni klijenti	2,459	0	0	1,589	297	4,344
Ukupno 31.12.2023.	5,101	406	170	1,807	3,374	10,858
od čega: restrukturirana	4,299	264	85	933	817	6,398

	Nije u docnji	Docnja do 30 dana	Od 31-60 dana	Od 61-90 dana	Preko 90 dana	Ukupno
Stambeni	774	265	76	84	1,488	2,687
Gotovinski	2,652	381	194	265	2,153	5,645
Ostalo	37	1	4	3	182	227
Ukupno stanovništvo	3,463	647	274	352	3,822	8,558
Mikro biznis	0	26	0	0	184	210
Velika preduzeća	0	0	0	0	0	0
Srednja preduzeća	0	938	0	0	1,481	2,418
Mala preduzeća	79	49	0	0	264	393
Država	2,680	0	0	0	0	2,680
Ostalo	0	0	0	0	0	0
Privredni klijenti	2,759	1,013	0	0	1,929	5,701
Ukupno 31.12.2022.	6,222	1,660	274	352	5,751	14,259
od čega: restrukturirana	3,704	1,323	136	87	2,832	8,081

Kreditni i potraživanja od komitenata pokrivena kolateralima prikazani su kako slijedi:

	Stage 1					Stage 2					Stage 3				
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Stambeni	9,697	25	0	364	10,086	2,211	0	0	142	2,353	1,607	0	0	83	1,690
Gotovinski	0	377	0	97,067	97,444	0	9	0	6,819	6,828	0	0	0	4,341	4,341
Ostalo	0	0	0	2,225	2,225	0	0	0	168	168	0	0	0	305	305
Stanovništvo	9,697	402	0	99,656	109,755	2,211	9	0	7,129	9,349	1,607	0	0	4,729	6,336
Mikro biznis	693	2	0	6,939	7,634	50	10	0	2,994	3,054	112	0	0	111	223
Velika preduzeća	0	0	0	15	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Srednja preduzeća	4,813	700	0	3,943	9,456	398	0	0	0	398	1,240	0	0	0	1,240
Mala preduzeća	3,347	240	0	14,528	18,114	121	0	0	1,861	1,982	562	0	0	161	723
Država	607	0	0	0	607	0	0	0	0	0	1,409	0	0	704	2,113
Ostalo	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Privredni klijenti	9,460	942	0	25,425	35,827	569	10	0	4,855	5,434	3,323	0	0	976	4,299
Ukupno 31.12.2023.	19,157	1,344	0	125,081	145,582	2,780	19	0	11,984	14,783	4,929	0	0	5,705	10,635
Potraživanja od banaka				16,233	16,233										

	Stage 1					Stage 2					Stage 3				
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Stambeni	11,203	19	0	436	11,657	3,730	8	0	247	3,985	2,442	7	0	80	2,528
Gotovinski	0	278	0	90,285	90,564	0	4	0	10,595	10,598	0	0	0	5,531	5,531
Ostalo	0	1	0	1,666	1,666	0	0	0	200	200	0	0	0	227	227
Stanovništvo	11,203	297	0	92,387	103,887	3,730	12	0	11,042	14,783	2,442	7	0	5,838	8,286
Mikro biznis	841	16	0	6,584	7,440	226	3	0	386	614	166	0	0	30	196
Velika preduzeća	83	0	0	636	719	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Srednja preduzeća	5,099	280	0	3,617	8,996	940	0	0	317	1,257	2,409	0	0	0	2,409
Mala preduzeća	4,724	190	0	16,499	21,413	989	0	0	659	1,648	331	0	0	60	391
Država	726	0	0	-4	722	0	0	0	0	0	2,680	0	0	0	2,680
Ostalo	0	0	0	7	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Privredni klijenti	11,473	486	0	27,339	39,297	2,154	3	0	1,362	3,519	5,586	0	0	90	5,676
Ukupno 31.12.2022.	22,676	783	0	119,726	143,184	5,884	14	0	12,404	18,303	8,028	7	0	5,928	13,963
Potraživanja od banaka				5,664	5,664										

Geografska koncentracija izloženosti Banke kreditnom riziku je prikazana u sljedećoj tabeli:

RIZIK KONCENTRACIJE

				Potraživanja od S1 i S2 klijenata	
	Crna Gora	Srbija	BiH	EU	Ostalo
Stanovništvo	118,943	48	6	5	104
Stambeni	12,338	0	0	0	101
Gotovinski	104,220	44	4	5	0
Ostalo	2,384	4	2	0	3
Privredni klijenti	41,259	0	0	0	0
Poljoprivreda	547	0	0	0	0
Prerađivačka industrija	5,357	0	0	0	0
Građevinarstvo	4,184	0	0	0	0
Trgovina na veliko i malo	13,112	0	0	0	0
Saobraćaj i skladištenje	5,729	0	0	0	0
Uslužne delatnosti	3,849	0	0	0	0
Ostalo	8,481	0			
Ukupno 31. 12. 2023.	160,202	48	6	5	104
Potraživanja od banaka	0	237	80	14,980	937

				Potraživanja od S1 i S2 klijenata	
	Crna Gora	Srbija	BiH	EU	Ostalo
Stanovništvo	118,294	63	12	20	280
Stambeni	15,363	0	0	0	279
Gotovinski	101,070	61	11	20	0
Ostalo	1,860	3	1	0	2
Privredni klijenti	42,817	0	0	0	0
Poljoprivreda	578	0	0	0	0
Prerađivačka industrija	4,979	0	0	0	0
Građevinarstvo	6,404	0	0	0	0
Trgovina na veliko i malo	10,805	0	0	0	0
Saobraćaj i skladištenje	7,278	0	0	0	0
Uslužne delatnosti	3,941	0	0	0	0
Ostalo	8,831	0	0	0	0
Ukupno 31. 12. 2022.	161,111	63	12	20	280
Potraživanja od banaka	0	42	29	5,147	446

RESTRUKTURIRANA POTRAŽIVANJA

	Restruktuirana potraživanja-Bruto izloženost			S3 restrukturirana potraživanja			Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja			S1 Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja			S2 Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja			S3 Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja		
	Restruktuirana potraživanja-Bruto izloženost	S1 restrukturirana potraživanja	S2 restrukturirana potraživanja	S3 restrukturirana potraživanja	Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja	S1 Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja	S2 Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja	S3 Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja	S1 Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja	S2 Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja	S3 Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja	Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja	S1 Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja	S2 Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja	S3 Ispravka vrednosti restrukturiranih potraživanja		
Stanovništvo	6,684	1,660	2,110	2,915	2,554	17	0	122	2,416	7	71	797	10	50	1,619			
Stambeni i hipotekarni	3,042	977	1,134	931	875	7	0	71	797	10	50	1,619	1	43	2,071			
Gotovinski	3,642	682	976	1,984	1,679	10	0	50	1,619	1	1	1,065	1	1	350			
Ostalo	4,243	378	482	3,383	2,115	1	0	43	2,071	1	1	1,065	1	1	350			
Privredni klijenti	1,692	283		1,409	1,066	1	0	1	1,065	1	1	1,065	1	1	350			
Poljoprivreda	954			954	350				350			350			225			
Prerađivačka industrija	619		197	421	237			11	225			260			260			
Gradevinarstvo	466	72		394	260	0			260			170			170			
Trgovina na veliko i malo	204			204	170				170			27			27			
Saobraćaj i skladištenje	204	2	202		27	0		27	27	0	0	27	0	0	27			
Uslužne delatnosti	104	21	83		4	0		4	4	0	0	4	0	0	4			
Ukupno 31.12.2023.	10,927	2,038	2,592	6,298	4,669	18		165	4,487	28	560	5,156	28	560	5,156			
Stanovništvo	8,096	1,975	2,788	3,333	2,943	23		223	2,698	11	107	914	11	116	1,784			
Stambeni i hipotekarni	4,252	1,334	1,756	1,161	1,032	11		107	914	11	107	914	11	116	1,784			
Gotovinski	3,845	641	1,032	2,172	1,911	11		116	1,784	0	0	0	0	0	0			
Ostalo	9,458	2,491	2,335	4,633	2,800	5		337	2,458	1	0	1,303	1	0	453			
Privredni klijenti	2,165	460	0	1,705	1,305	1		0	1,303	1	0	1,303	1	0	453			
Poljoprivreda	1,593	0	5	1,588	453	0		0	453	0	0	0	0	0	0			
Prerađivačka industrija	1,539	0	1,539	0	164	0		164	0	0	0	0	0	0	0			
Gradevinarstvo	1,433	121	617	694	709	1		166	542	1	166	542	2	3	113			
Trgovina na veliko i malo	1,962	1,625	75	262	117	2		3	113	2	3	113	0	0	21			
Saobraćaj i skladištenje	528	165	5	358	22	0		0	21	0	0	21	0	0	26			
Uslužne delatnosti	239	119	94	26	30	0		4	26	0	4	26	0	4	26			
Ukupno 31.12.2022.	17,555	4,466	5,122	7,966	5,743	28		560	5,156	28	560	5,156	28	560	5,156			

PROMJENE RESTUKTUIRANIH S1 POTRAŽIVANJA

	Bruto restrukturirana S1 potraživanja 31.12.2022	Nova restrukturirana S1 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S1 potraživanja	Bruto 31.12.2023.	Neto 31.12.2023.
Stambeni	1,323	379	-724	977	971
Gotovinski	630	263	-211	682	672
Ostalo					
Stanovništvo	1,953	642	-935	1,660	1,643
Mirko biznis	540		-256	285	284
Velika preduzeća	83		-83	0	
Srednja preduzeća			0	0	
Mala preduzeća	1,863		-1,770	93	93
Država				0	
Ostalo				0	
Privredni klijenti	2,486	0	-2,108	378	377
Ukupno					
31.12.2023.	4,439	642	-3,043	2,038	2,020

	Bruto restrukturirana S1 potraživanja 31.12.2021	Nova restrukturirana S1 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S1 potraživanja	Bruto 31.12.2022.	Neto 31.12.2022.
Stambeni	1,009	604	-279	1,334	1,323
Gotovinski	451	334	-144	641	630
Ostalo					
Stanovništvo	1,460	938	-423	1,975	1,953
Mirko biznis	155	537	-149	543	540
Velika preduzeća	2,036	0	-1,953	83	83
Srednja preduzeća	0	0	0	0	
Mala preduzeća	2,891	42	-1,067	1,866	1,863
Država	0	0	0	0	
Ostalo		0	0	0	
Privredni klijenti	5,082	579	-3,170	2,491	2,486
Ukupno					
31.12.2022.	6,542	1,517	-3,593	4,466	4,439

PROMJENE RESTUKTUIRANIH S2 POTRAŽIVANJA

	Bruto restruktuirana S2 potraživanja 31.12.2022	Nova restruktuirana S2 potraživanja	Smanjenje restruktuiranih S2 potraživanja	Druge promjene	Bruto 31.12.2023.	Neto 31.12.2023.
Stambeni	1,756	524	-1,146		1,134	1,063
Gotovinski	1,031	533	-588		976	925
Ostalo	0				0	
Stanovništvo	2,786	1,057	-1,734	0	2,110	1,988
Mirko biznis	91	14	-23		83	79
Velika preduzeća	0	0	0		0	
Srednja preduzeća	1,257	200	-1,060		398	359
Mala preduzeća	987	0	-985		2	2
Država	0				0	
Ostalo	0				0	
Privredni klijenti	2,335	215	-2,068	0	482	439
Ukupno 31.12.2023.	5,122	1,272	-3,802	0	2,592	2,427

	Bruto restruktuirana S2 potraživanja 31.12.2021	Nova restruktuirana S2 potraživanja	Smanjenje restruktuiranih S2 potraživanja	Druge promjene	Bruto 31.12.2022.	Neto 31.12.2022.
Stambeni	2,144	578	-966		1,756	1,649
Gotovinski	1,237	529	-735		1,031	916
Ostalo			0		0	
Stanovništvo	3,381	1,107	-1,702	0	2,786	2,565
Mirko biznis	905	0	-814		91	88
Velika preduzeća		0	0		0	
Srednja preduzeća	1,864	0	-606		1,257	1,096
Mala preduzeća	2,913	362	-2,287		987	814
Država	0	0	0		0	
Ostalo		0	0		0	
Privredni klijenti	5,681	362	-3,707	0	2,335	1,998
Ukupno 31.12.2022.	9,062	1,469	-5,409	0	5,122	4,563

PROMJENE RESTUKTUIRANIH S3 POTRAŽIVANJA

	Bruto restrukturirana S3 potraživanja 31.12.2022	Nova restrukturirana S3 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S3 potraživanja	Druge promjene	Bruto 31.12.2023.	Neto 31.12.2023.
Stambeni	1,162	490	-464	-258	931	134
Gotovinski	2,172	1,202	-1,326	-65	1,984	365
Ostalo	0				0	
Stanovništvo	3,335	1,692	-1,790	-323	2,915	499
Mirko biznis	187	0	-47	-28	112	55
Velika preduzeća	0	0	0	0	0	
Srednja preduzeća	2,409	397	-1,567	0	1,240	737
Mala preduzeća	331	85	207	0	623	177
Država	1,705	0	-296	0	1,409	344
Ostalo	0			0	0	
Privredni klijenti	4,632	482	-1,703	-28	3,383	1,312
Ukupno 31.12.2023.	7,966	2,175	-3,492	-351	6,298	1,812

	Bruto restrukturirana S3 potraživanja 31.12.2021	Nova restrukturirana S3 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih S3 potraživanja	Druge promjene	Bruto 31.12.2022.	Neto 31.12.2022.
Stambeni	1,778	404	-850	-169	1,162	247
Gotovinski	1,783	1,469	-811	-268	2,172	388
Ostalo				0	0	
Stanovništvo	3,561	1,873	-1,661	-437	3,335	636
Mirko biznis	259	0	-67	-4	187	49
Velika preduzeća	0	0	0	0	0	
Srednja preduzeća	3,219	0	-810	0	2,409	1,575
Mala preduzeća	1,054	0	-709	-15	331	149
Država		1,705	0	0	1,705	402
Ostalo		0	0	0	0	
Privredni klijenti	4,532	1,705	-1,586	-19	4,632	2,175
Ukupno 31.12.2022.	8,092	3,578	-3,247	-456	7,966	2,811

PROMJENE S3 POTRAŽIVANJA

	Bruto 31.12.2022.	Novi S3 klijenti	Smanjenje S3 klijenata	Druge promene	Bruto 31.12.2023.	Bruto Neto 31.12.2023.
Stambeni i						
hipotekarni	2,687	699	-749	-888	1,749	268
Gotovinski	5,644	3,060	-3,626	-618	4,458	1,014
Ostalo	226	123	-39	-7	304	28
Stanovništvo	8,557	3,881	-4,414	-1,513	6,511	1,310
Mirko biznis	211	131	-48	-44	250	92
Velika preduzeća	0				0	0
Srednja preduzeća	2,419	398	-973		1,844	738
Mala preduzeća	392	164	-430		126	194
Država	2,680		-554		2,126	569
Ostalo	0				0	0
Privredni klijenti	5,702	693	-2,005	-44	4,346	1,593
Ukupno 31.12.2023.	14,259	4,574	-6,419	-1,557	10,857	2,903

	Bruto 31.12.2021.	Novi S3 klijenti	Smanjenje S3 klijenata	Druge promene	Bruto 31.12.2022.	Bruto Neto 31.12.2022.
Stambeni i						
hipotekarni	4,275	631	-1,925	-294	2,687	579
Gotovinski	6,269	3,559	-2,690	-1,495	5,644	1,091
Ostalo	221	86	-76	-5	226	22
Stanovništvo	10,766	4,276	-4,691	-1,794	8,557	1,691
Mirko biznis	412	22	-72	-151	211	51
Velika preduzeća	0	0	0	0	0	0
Srednja preduzeća	3,842	0	-1,423	0	2,419	1,579
Mala preduzeća	1,127	59	-779	-15	392	157
Država	1,902	2,680	-1,902	0	2,680	1,009
Ostalo	7	0	-5	-2	0	0
Privredni klijenti	7,291	2,761	-4,182	-168	5,702	2,796
Ukupno 31.12.2022.	18,057	7,037	-8,873	-1,962	14,259	4,487

50.3. Metodologija obezvrjeđenja

Odjeljenje za kontrolu rizika i upravljanje podacima, za stavke bilansne aktive i vanbilansne stavke po osnovu kojih je banka izložena kreditnom riziku, vrši mjesečnu procjenu obezvrjeđenja u skladu sa već definisanom metodologijom. Metodologija koju Banka koristi je u skladu sa - međunarodnim računovodstvenim standardom za finansijske instrumente (MSFI 9). Banka primjenjuje različite pristupe, u zavisnosti od faze kojoj je dodijeljen dati finansijski instrument. Faza 1 zahtijeva priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka za period od 12 mjeseci. Ukoliko dođe do značajnog povećanja u kreditnom riziku, obračunava se očekivani gubitak tokom životnog vijeka trajanja finansijskog sredstva. U slučaju da klijent dođe u status neizvršenja (NPE, Faza 3), obračunava se kreditni gubitak koji se odnosi na životni vijek trajanja kredita.

Očekivani kreditni gubitak tokom životnog vijeka trajanja finansijskog instrumenta se računa za različita scenarija odvojeno, uzimajući u obzir informacije o budućnosti. Agregacija do konačnog iznosa očekivanog kreditnog gubitka vrši se tako što se svaki od pojedinačnih scenarija ponderiše odgovarajućom vjerovatnoćom. Kod portfolija koji je prepoznat kao problematičan (Faza 3), dva pristupa su relevantna:

- Individualni pristup
- Kolektivni pristup

Najznačajniji kriterijum za utvrđivanje koji će se metod koristiti za procjenu pojedinačnih rezervacija za rizike jeste da li je ukupni iznos izloženosti individualno značajan ili ne. Banka tretira određenu izloženost kao individualno značajnu u slučaju kada ukupna bruto izloženost grupe povezanih lica prelazi EUR150 hiljada bez umanjenja za vrijednost kolaterala.

Rezervacije za pojedinačne rizike predstavljaju mjeru rizika za identifikovane gubitke i mogu se uvijek izdvojiti za pojedinačnu izloženost. U zavisnosti od tipa procjene novčanih tokova, razlikujemo:

- Individualno utvrđene rezervacije (SRP II), gdje se budući očekivani novčani tokovi procjenjuju i priznaju za svaku pojedinačnu izloženost/klijenta. U ovom obračunu se uzimaju u obzir otplate iz poslovanja (primarni tokovi gotovine), korišćenje kolaterala i sporednih sredstava (sekundarni tokovi gotovine). U zavisnosti od pretpostavljenih scenarija, pojedinačne otplate su procijenjene pojedinačno u smislu iznosa i vremena. Pretpostavke u pozadini svakog od relevantnih scenarija, zajedno sa odgovarajućim vjerovatnoćama, su dokumentovane i opravdane na bazi pojedinačnih slučajeva.
- Kolektivno utvrđene rezervacije (SRP CI), gdje se budući očekivani novčani tokovi procjenjuju za grupu izloženosti sličnih karakteristika, ali se mogu priznati (izdvojiti) za svaku pojedinačnu izloženost koja pripada grupi izloženosti.

Rezervisanja za rizik su modelirana na nivou transakcije i odražavaju najnovija makroekonomska predviđanja Bečkog instituta za ekonomske studije (Wiiw). Verovatnoća pesimističkog scenarija je postavljena na 35%, što je druga uzastopna revizija naniže koja odražava visoku i upornu inflaciju koja se već materijalizuje, uz prilagođavanje monetarne politike neko vreme. Ipak, u ovom trenutku su prisutna tri velika rizika, koji su u velikoj mjeri iskripljeni u korist negativnih ishoda, zbog čega verovatnoća optimističkog scenarija ostaje na niskom nivou. Prvo, postoji mogućnost da transmisija monetarne politike neće biti efikasna da učvrsti inflatorna očekivanja u narednim mesecima. Drugo, evropske finansijske institucije i preduzeća suočavaju se sa ozbiljnim izazovima zbog povećanja kamatnih stopa koje bi mogle izazvati nagomilavanje rizika tokom ere kvantitativnog popuštanja. Treće, geopolitički rizici mogu dovesti do dalje fragmentacije trgovine što bi dovelo do novog kruga inflacije i makrofinansijske nestabilnosti.

Vjerovatnoća scenarija	Osnovni scenario	Optimistični scenario	Pesimistični scenario
Wiiw projekcije - Wiiw izvještaj iz maja 2021	55%	20%	25%
Wiiw projekcije - Wiiw izvještaj iz oktobra 2021	55%	10%	35%
Wiiw projekcije - Wiiw izvještaj iz maja 2022	60%	5%	35%
Wiiw projekcije - Wiiw izvještaj iz oktobra 2022	50%	5%	45%
Wiiw projekcije - Wiiw izvještaj iz maja 2023	55%	5%	40%
Wiiw projekcije - Wiiw izvještaj iz oktobra 2023	60%	5%	35%

Tabele u nastavku prikazuju osnovni, optimistični i pesimistični scenario za predviđene odabrane varijable korištene za procjenu očekivanih gubitaka na kraju 2023. godine. Prikazani iznosi predstavljaju prosječne vrijednosti tokom cijelog prognostičkog perioda (3 godine), po svakom od scenarija.

	Narednih 12 mjeseci	Osnovni scenario Preostali 2- godišnji period	Optimistični scenario 3-godišnji period1	Pesimistični scenario 3-godišnji period1
Realna stopa rasta BDP (%)	2,92	2,88	5,23	1,70
Stopa nezaposlenosti (prosječna %)	13,10	11,75	10,79	13,61
Stopa inflacije (prosječna %)	5,00	2,65	2,77	4,09

Osnovni scenario je rezultat procjene trenutnih ekonomskih kretanja, srednjoročnih izgleda u realnom i finansijskom sektoru i rizika koji ih okružuju. Scenariji se razlikuju po:

- (i) ekonomskim i geopolitičkim rizicima, koji uglavnom odražavaju produžene ratne uslove u Ukrajini, dalju fragmentaciju trgovine i blagi ponovni razvoj protekcionizma, više kamatne stope, rasprostranjenu recesiju
- (ii) rizici klimatske tranzicije koji odražavaju pretpostavke o politikama dekarbonizacije koje utiču na ključne ekonomske scenarije.

Osnovna prognoza je rezultat procjene trenutnih ekonomskih kretanja, srednjoročnih izgleda u realnom i finansijskom sektoru i rizika koji ih okružuju. Scenariji se razlikuju po:

- (i) ekonomski i geopolitički rizici, koji uglavnom odražavaju produžene ratne uslove u Ukrajini, dalju fragmentaciju trgovine i blagi ponovni razvoj protekcionizma, više kamatne stope, rasprostranjenu recesiju;
- (ii) rizici klimatske tranzicije koji odražavaju pretpostavke o politikama dekarbonizacije koje utiču na ključne ekonomske scenarije.

Pretpostavke scenarija:

Osnovni scenario za Crnu Goru:

Crnogorska ekonomija je pokazala solidne rezultate u prvoj polovini 2023. godine. Ekonomija zemlje je do sada bila podržana snažnom privatnom potrošnjom zbog povoljnih mjera politike i poreske reforme. Najveći pokretač rasta ostala je turistička industrija, ostali pokretači uključuju ulaganja u hotelske objekte i energetska infrastrukturu. Visoke stope inflacije i povišene kamatne stope i dalje će ograničiti potrošnju domaćinstava i obuzdati rast. U svijetlu solidnog učinka zemlje u drugom kvartalu 2023. i vjerovatno bogate turističke sezone u Q3, povećana je prethodna prognoza rasta BDP-a za 2023. sa 3,5% na 4,5%.

Zbog vraćanja cijena energenata na predratne nivoe, poboljšano poslovanje raspoloženja i zaoštrenog tržišta rada, Crna Gora je u prvoj polovini 2023. godine zabilježila stabilne stope rasta. BDP je porastao za 6,9% u drugom kvartalu 2023, nakon rasta od 6,1% u prethodnom kvartalu. Vlada je 2022. smanjila poreze i povećala minimalne zarade, katapultirajući prosečne neto plate za 34%, na 711 eura.

Žahvaljujući ekonomskom oporavku, prosječna stopa nezaposlenosti u Crnoj Gori pala je na istorijski najniži nivo od 14,7% u 2022. sa 16,6% u prethodnoj godini. Crnogorski Zavod za zapošljavanje saopštio je da je broj nezaposlenih na kraju avgusta smanjen za 12,8%, na 38.108 lica. Podržani ekonomskim rastom i mjerama politike, kao što su ukidanje obaveznih zdravstvenih doprinosa i uvođenje neoporezivog dijela zarade, očekuje se da će se ovogodišnja stopa nezaposlenosti dalje smanjiti, na 13,8%.

Uprkos nezaposlenosti, Crna Gora se i dalje suočava sa nedostatkom radne snage u ljetnoj sezoni, a to će ostati izazov. Razlog je to što se niskokvalifikovana radna snaga ljeti iseljava u Hrvatsku (uprkos porastu zarada u Crnoj Gori) gdje su uslovi za rad bolji. Zbog toga će Crna Gora biti prinuđena da uvozi radnu snagu sa udaljenijih lokacija.

Inflaciju u Crnoj Gori potaknule su visoke međunarodne cijene energenata i hrane. Dodatni inflatorni pritisak proizašao je iz faktora sa strane tražnje kao što su snažan oporavak u turizmu, povoljna kretanja na tržištu rada i povećanje minimalne zarade u državi za 80% početkom 2022. Inflacija će ove godine usporiti, ali će ostati na visokom nivou -2023. 9,1% na kraju 2023. Sve u svemu, inflatorni pritisci će ostati u 2024. i postepeno nestajati sa inflacijom koja će dostići 2,1% do 2028. godine.

- Optimistični scenario za EU i zemlje u kojima Addiko Grupa posluje: Pozitivan scenario pretpostavlja da se rat između Rusije i Ukrajine završi u četvrtom kvartalu 2024. praćen dugim političkim pregovorima uz postepeno ublažavanje ograničenja isporuke osnovnih dobara. Mogućnost ponovnog otvaranja trgovačkih puteva ublažava pritisak sa tržišta hrane i metala, stavljajući pritisak na smanjenje cijena na odgovarajuća tržišta. Pored toga, tenzije između SAD i Kine se smanjuju, što dovodi do popuštanja na globalnim tržištima proizvodne proizvodnje, dok svjetske cijene roba ne rastu. Pooštavanje monetarne politike donosi svoje plodove padom inflacije ispred očekivanja. Novi kreditni rizici se ne materijalizuju, tržišta u razvoju uživaju u povećanim tokovima kapitala i apesiranim kursovima u odnosu na EUR. Ovo bi povećalo nivo potrošnje i otvorilo mogućnosti za veće stope investicija koje bi omogućile evropskim ekonomijama da rastu znatno brže, posebno za Addiko uzorak zemalja. Dobici po regionalnom scenariju za ovaj uzorak mogli bi da premaše 2 procentna poena u odnosu na osnovni rast tokom perioda 2024-26, pri čemu poduzorak zemalja koje nisu članice EU raste brže od ostalih. Za period 2027-28, makroekonomski indikatori su simulirani tako da konvergiraju osnovnom scenariju, uz pretpostavku da će na dugi rok privreda funkcionisati na svom potencijalnom nivou, iako je u ovom scenariju dostignuta umjerenost rasta. Ovi uslovi mogu podstaći jačanje ambicija u pogledu emisija gasova staklene bašte i politika koje zagovaraju najveći emiteri CO₂, ali se i dalje može očekivati, u skladu sa najnovijim Climate Action Tracker, da će ambicije politike ostati u okviru postojećih безусловnih nacionalno određenih doprinosa (NDC), odnosno planovi pojedinačne zemlje da smanje svoje emisije prate Pariski sporazum. Stoga se ne može očekivati povećanje cena ugljenika u horizontu prognoze, a štaviše, varijacije regionalne klimatske politike će ostati prilično niske.
- Pesimistični scenario za EU i zemlje u kojima Addiko posluje: Negativan scenario pretpostavlja da se aktivni rat između Rusije i Ukrajine nastavlja sa malim mogućnostima za političke pregovore na vidiku do kraja sljedeće godine. Pretpostavlja se da će se troškovi trgovine za osnovne robe povećati zbog fragmentacije trgovine uzrokovane politikama sankcija, dok energetska tranzicija EU pokreće navise povećanje cijena energenata što dovodi do povećanja od 25% iznad sadašnjeg nivoa. Stabilizacija cijena bi tada, naravno, bila odložena, dok su tržišta rada pogođena strožim kreditnim ograničenjima koja smanjuju tempo povećanja kamatnih stopa. Ovi negativni ishodi bi bili praćeni blagim oživljavanjem protekcionizma, koji doprinosi sekundarnim pritiscima na povećanje cijena i nestabilnijim tokovima kapitala, zajedno sa potencijalno hladnijim zimskim uslovima u Evropi. Ekonomska kriza u evrozoni bila bi neizbežna i mogla bi da potraje do 2025. godine, asimetrično se prelivajući na regionalna tržišta da nije bilo klimatskih faktora koji bi istovremeno delovali. Ovo ne bi nužno važilo za segmentirana tržišta, štaviše, kriza nekretnina bi u ovom slučaju bila verovatnija u cijelom regionu, bez obzira na materijalne rizike klimatske tranzicije. U ovom scenariju, međutim, Hrvatska i Slovenija bi počele da se vraćaju brže od ostatka Addiko uzorka, već bi 2026. rast BDP-a postao pozitivan. Pretpostavlja se da ovaj kapacitet nedostaje u ostatku uzorka za cio horizont simulacije. Klimatski šokovi koji se pominju u ovom kontekstu povezani su sa globalnom i regionalnom klimatskom politikom koja cilja na ograničenje globalnog zagrijavanja od 1,6°C, primijenjenu odmah, iako postepeno, pri čemu su evropske zemlje povećale cijene ugljenika za 5,5%, a ostatak svijetu za više od 12%. Naravno, treba priznati da postoji velika šansa da globalni lideri ne uspiju da koordiniraju implementaciju klimatskih akcionih programa mimo nacionalno određenih doprinosa, što može biti izvor dodatnih rizika i poremećaja u oba smjera.

Sljedeća tabela prikazuje izloženost kreditnom riziku umanjenu za rezervisanja:

	Bruto krediti i potraživanja	Rezervacije	Neto potraživanja krediti	Pokrivenost rezervacijama
Stage 1 (12-mjesečni ECL)	145,640	1,483	144,158	1,02%
Stage2 (lifetime ECL)	14,793	1,222	13,571	8,26%
Stage 3	10,858	7,955	2,903	73,26%
od cega portfolio obračun	167,198	8,090	159,109	4,84%
od cega individualni obračun	4,094	2,570	1,523	62,78%
Total 31.12.2023.	171,292	10,660	160,632	6,22%

Ispravke vrijednosti na 31.12.2023. su uvećane za iznos rezervacija koje su povezane sa rizikom modela (PMA - post model adjustment) u iznosu od 573 hilj. €.

Ispravke vrijednosti faza 1 i faza 2 na 31.12.2023	Ispravke vrijednosti uključujući PMA	PMA	Ispravke vrijednosti isključujući PMA	Optimistični scenario	Osnovni Scenario	Pesimistični Scenario
Fizička lica	1,984	111	1,873	1,829	1,861	1,899
Pravna lica	986	462	524	462	505	566
Total	2,970	573	2,397	2,291	2,366	2,464

Razlog za PMA (Post Model Adjustment) je uveden da bi se kompenzovala volatilnost makro scenarija i potencijalna ograničenja PD modela u predviđanju kreditnog rizika usljed snažnog makroekonomskog okruženja koje je drugačije u odnosu na istorijski period na osnovu kojeg su razvijani modeli.

Na osnovu tekućeg okvira za poboljšanje modela u Addiko banci, ažuriranja se redovno vrše kako bi se osiguralo da se uzmu u obzir najnovije dostupne informacije. U 2023. godini izvršena je dorada/rekalibracija modela. Promjene su uključivale produženje vremenskih serija sa novijim dostupnim podacima koji se koriste za izračunavanje PD-a, CCF i LGD. a osnovu tekućeg okvira za poboljšanje modela u Addiko Grupi, ažuriranja se redovno vrše kako bi se osiguralo da se uzmu u obzir najnovije dostupne informacije.

Na osnovu Odluke Centralne banke Crne Gore o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije ("Službeni list Crne Gore" 140/21 od 30.12.2021), krediti i druga aktiva izložena kreditnom riziku klasifikuju se u sljedeće kategorije a za potrebe izračunavanja potencijalnih gubitaka (regulatorni zahtjev):

- grupu A - „dobra aktiva“ klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, za koje se procjenjuje da će u skladu sa ugovorom biti u cjelosti naplaćene;
- grupu B - „aktiva sa posebnom napomenom“- sa podgrupama B1 i B2, klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, za koje postoji niska vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, a te stavke aktive zahtijevaju posebnu pažnju banke jer bi potencijalni rizik, ukoliko ne bi bio adekvatno praćen, mogao da dovede do slabijih perspektiva u pogledu naplate po osnovu tih stavki aktive;
- grupu C - „substandardna aktiva“- sa podgrupama C1, C2, klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, za koje postoji visoka vjerovatnoća ostvarivanja gubitka, zbog jasno utvrđenih slabosti koje ugrožavaju naplatu po osnovu tih stavki aktive;
- grupu D - „sumnjiva aktiva“ klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, za koje je naplata u cjelosti, imajući u vidu kreditnu sposobnost dužnika, vrijednost i mogućnost realizacije kolaterala, malo vjerovatna;
- grupu E - „gubitak“ klasifikuje stavke aktive, odnosno ukupne izloženosti, koje će biti u potpunosti nenaplative, ili će biti naplative u neznatnom iznosu.

Procijenjeni iznos rezerve za potencijalne gubitke je obračunat primjenom procenata od 0,5% na plasmane klasifiko-vane u kategoriju A, 2% i 7% na plasmane klasifikovane u kategoriju B, od 20% do 40% na plasmane kategorije C, 70% na plasmane kategorije D i 100% na plasmane kategorije E.

U cilju dodatnog praćenja i izvještavanja o kvalitetu aktive, Banka klasifikuje stavke aktive u kvalitetnu ili nekvalitetnu aktivu, i utvrđuje status restrukturiranih kredita u skladu sa članovima 35 do 37 Odluke o kriterijumima i načinu klasifikacije aktive i obračunavanju rezervacija za potencijalne kreditne gubitke kreditne institucije. Shodno članu 35, pomenute Odluke, Banka je sva potrazivanja koja su klasifikovana u fazu/stage 3 prikazala kao nekvalitetnu aktivu.

Prema istoj Odluci član 33, Banka je dužna da utvrđuje razliku između iznosa rezervacija za potencijalne gubitke, obračunatog u skladu sa Odlukom i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke, izračunatog u skladu sa odredbama Odluke kojima se propisuje način vrednovanja stavki aktive primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda.

Pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za procijenjene i potencijalne gubitke i zbira iznosa obezvređenja za stavke bilansne aktive i vjerovatnog gubitka za vanbilansne stavke, utvrđena po pojedinačnim partijama, predstavlja potrebne rezerve za procijenjene i potencijalne gubitke.

Instrumenti obezbjeđenja

Procjena kvaliteta kolaterala vrši se na osnovu njegove procijenjene vrijednosti, tržišnih i drugih uslova za realizaciju tog kolaterala, uzimajući naročito u obzir rokove u kojima se kolateral može realizovati.

Instrumenti obezbjeđenja koje Banka koristi u poslovanju su:

- hipoteke nad poslovnim i stambenim objektima;
- jemstva pravnih i fizičkih lica;
- zaloga nad nepokretnom i pokretnom imovinom;
- zaloga nad hartijama od vrijednosti;
- garancije banaka i korporativne garancije;
- položeni garantni depoziti

Pregled finansijskih sredstava prema amortizovanoj vrijednosti prikazan je u sljedećoj tabeli:

	31.12.2022	31.12.2023
Kredit i potraživanja od banaka	5,664	16,233
Kredit i potraživanja od klijenata (bruto)	175,452	171,292
- Preduzeća	40,002	34,536
- Stanovništvo (uključujući kreditne kartice)	108,919	111,619
- Hipotekarni i stambeni krediti	18,309	14,203
- Preduzetnici i mikro preduzeća	8,221	10,934
Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	300	251
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospijeca	1,886	1,906
Ostala finansijska potraživanja	310	889
Ukupna bilansna izloženost	183,312	190,320
Finansijske garancije i akreditivi	7,902	8,251
Nepovučena sredstva i ostale neopozive obaveze	12,178	12,160
Ukupna vanbilansna izloženost	20,080	20,411
Ukupna izloženost kreditnom riziku	203,393	210,731

Pregled izloženosti prema pokrivenosti kolateralima do nivoa izloženosti prikazan je u sljedećoj tabeli:

Kolateral	Procijenjena vrijednost kolaterala 31.12.2023	Bruto krediti 31.12.2023	Bruto krediti 31.12.2022
Novčani depozit	2,421	1,364	804
Hipoteka ili fiducija na nepokretnostima	88,901	26,866	36,588
od čega: stambene nepokretnosti	51,381	16,272	20,831
od čega: poslovne nepokretnosti	21,139	6,777	10,295
od čega: ostale vrste nepokretnosti	16,381	3,817	5,462
Zaloga na hartijama od vrijednosti i pokretnim stvarima	4,632	2,751	1,825
Jemstvo i garancije	50	0	0
Mjenice korisnika kredita	642,678	139,038	134,965
Žiranti	48,323	314	319
Polise osiguranja vinkulirane u korist banke	189,678	666	948
Ostalo	0	0	0
Ukupno	976,682	171,000	175,449

Pregled strukture potraživanja po danima kašnjenja i obezvrjeđenju:

	Bruto krediti i potraživanja	Ispravka vrijednosti	Neto potraživanja krediti
Kredit i potraživanja koja nisu u kašnjenju	162,933	6,549	156,384
Kredit i potraživanja koja su u kašnjenju i nisu obezvrjedjena	0	0	0
Obezvrjedjena potraživanja u kašnjenju	8,359	4,111	4,248
Ukupno 31.12.2023	171,292	10,660	160,632

	Bruto krediti i potraživanja	Ispravka vrijednosti	Neto potraživanja krediti
Kredit i potraživanja koja nisu u kašnjenju	152,475	7,451	145,024
Kredit i potraživanja koja su u kašnjenju i nisu obezvrjedjena	460	0	460
Obezvrjedjena potraživanja u kašnjenju	22,517	6,236	16,281
Ukupno 31.12.2022	175,452	13,687	161,765

Obezvrjeđeni krediti i potraživanja u kašnjenju:

	Bruto krediti i potraživanja	Ispravka vrijednosti	Neto potraživanja krediti
Preduzeća	1,664	842	822
Stanovništvo (uključujući kreditne kartice)	5,088	2,390	2,698
Hipotekami i stambeni krediti	1,346	721	626
Preduzetnici i mala preduzeća	261	158	103
Ukupno 31.12.2023	8,359	4,111	4,248

	Bruto krediti i potraživanja	Ispravka vrijednosti	Neto potraživanja krediti
Preduzeća	9,537	1,390	8,147
Stanovništvo (uključujući kreditne kartice)	6,241	3,014	3,227
Hipotekami i stambeni krediti	4,837	1,652	3,185
Preduzetnici i mala preduzeća	1,902	181	1,721
Ukupno 31.12.2022	22,517	6,236	16,281

Forborn aktiva

Pod forborn aktivom se smatraju oni klijenti koji nisu u mogućnosti da ispoštuju rokove i uslove iz ugovora zbog finansijskih poteškoća. Zbog novonastalih finansijskih poteškoća, Banka može da se odluči na izmjenu rokova i uslova iz ugovora, kako bi omogućila klijentu da vraća dug i da refinansira ugovor, u cijelom iznosu ili samo dio.

U tom smislu, sljedeće je dozvoljeno:

- Izmjena dogovorenih uslova i rokova koje klijent nije u mogućnosti da ispoštuje zbog finansijskih poteškoća i koje se odobravaju zbog novonastale situacije klijenta.
- Totalno ili djelimično refinansiranje problematičnog ugovora, koje ne bi bilo odobreno da se klijent ne nalazi u finansijskim poteškoćama.

Izloženosti se neće smatrati forborn aktivom ukoliko se klijent ne nalazi u finansijskim poteškoćama.

Forborn mjere i rizici su kontrolisani od strane Odjeljenja za upravljanje kreditnim rizikom zaduženih za pravna i fizička lica. Dodatno, odobrenje forborn mjere predstavlja događaj koji inicira test obezvrijeđenja u skladu sa MSFI 9 zahtjevima.

Sljedeća tabela prikazuje iznos forborn aktive na kraju 2023. i 2022. godine:

	31.12.2022	promjene u toku godine	31.12.2023
Bruto krediti	0	0	0
Pravna lica	5,486	-1,898	3,588
Fizička lica	6,529	-1,597	4,932
Ukupna forborn aktiva	12,015	-3,495	8,520

51. Tržišni rizik**51.1. Definicija**

Tržišni rizik se definiše kao vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka po finansijskim instrumentima evidentiranim bilansno i vanbilansno, uzrokovane promjenama u kamatnim stopama, deviznim kursovima, cijenama, indeksima i/ili ostalim tržišnim faktorima koji utiču na vrijednost finansijskih instrumenata, kao i na rizike povezane sa prometom finansijskih instrumenata na tržištu, kao što su rizik druge ugovorne strane, emitenta i plasmana.

Banka kroz poslovanje upravlja svim tržišnim rizicima, a posebno:

- Deviznim rizikom;
- Rizikom promjene kamatne stope;
- Rizikom promjene cijena finansijskih instrumenata i novčanih tokova.

51.2. Metode mjerenje i praćenje izloženosti tržišnom riziku

Oblasti u kojima se vrši identifikacija, kontrola i ograničavanje rizika uključuju:

Oblasti/djelatnosti/aktivnosti Banke za koje je identifikovano da predstavljaju područja izvora izloženosti tržišnom riziku, za koje se uspostavljaju limiti i vrši kontrola, kategorisane su kako slijedi:

- 1) Trgovačka knjiga koja predstavlja grupisane aktivnosti trgovine u kratkom roku (kraćim od godine dana) i sa namjerom ostvarivanja dobiti u kratkom roku od stvarne ili očekivane razlike između njihove nabavne i prodajne cijene, ili od drugih promjena cijena ili kamatnih stopa;
- 2) Bankarska knjiga je definisana kao skup svih bilansnih i vanbilansnih stavki Banke koje se ne smatraju pozicijama iz trgovačke knjige. Osim pozicija nastalih trgovinom u bankarskoj knjizi investicija, obuhvata i sve pozicije otvorene kreditnom aktivnošću, kao i emisijom dužničkih hartija od vrijednosti.

Uspostavljeni limiti za pozicije Trgovačke i Bankarske knjige investicija se prate na dnevnom nivou.

Sve pozicije Trgovačke i Bankarske knjige investicija se iskazuju po tržišnoj vrijednosti („mark to market“ princip).

Za praćenje limita na portfolio nivou zaduženo je Odjeljenje kontrole rizika i kvaliteta podataka, kao i za praćenje pojedinačnih limita i perioda držanja instrumenata u Trgovačkoj knjizi.

Devizni rizik

Devizni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka po bilansnim i vanbilansnim pozicijama usljed promjena u valutnim kursovima i/ili neusklađenosti na nivou aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti. Mjerenje i praćenje deviznog rizika vrši se kroz dnevno utvrđivanje neto otvorene devizne pozicije u apsolutnom iznosu pojedinačno i agregatno za sve valute. Neto devizna pozicija se utvrđuje u skladu sa podzakonskim aktima Centralne banke koji regulišu ovu oblast. Devizni rizik se prati dnevno, i kao izražen VaR (Value at Risk) za neto otvorene pozicije u svim valutama pojedinačno. VaR izračun po Monte Karlo simulaciji predstavlja iznos potencijalnog gubitka na dnevnom nivou po osnovu promjene deviznog kursa sa vjerovatnoćom od 99% da stvarni gubitak neće biti veći od izračunatog.

Upravljanje deviznim rizikom se zasniva na uspostavljanju odgovarajućeg sistema ograničenja, kao i na kontroli poštovanja tih limita. Limiti se postavljaju na iznos ukupne neusklađene pozicije, kao i dnevni VaR, a kontrolišu dnevno.

Naredna tabela prikazuje neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembar 2023. godine.

	USD	CHF	GBP	Ostale valute	Ukupno strane valute	Lokalna valuta	Ukupno
Sredstva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	420	551	194	0	1,165	43,603	44,768
Kredit i potraživanja od banaka	859	31	72	16	978	15,080	16,058
Kredit i potraživanja od klijenata	0	2,059	0	0	2,059	158,573	160,632
Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	0	0	0	0	0	0	0
Ostala finansijska sredstva	433	-280	0	0	153	736	889
Ugovori o kupovini stranih valuta i ostalih vanbilansnih računa za deviznu razmjenu	2,777	0	0	0	2,777	0	2,777
Ukupno sredstva	4,489	2,361	266	16	7,132	217,992	225,124
Obaveze							
Depoziti klijenata	4,385	468	224	2	5,079	171,873	176,952
Pozajmljena sredstva od banaka	0	0	0	0	0	0	0
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	0	0	0	0	0	9,121	9,121
Subordinisani dugovi	0	0	0	0	0	2,533	2,533
Ostale finansijske obaveze	0	0	0	0	0	69	69
Ostale obaveze	0	1	1	0	2	6,346	6,346
Ugovori o prodaji stranih valuta i ostalih vanbilansnih računa za deviznu razmjenu	0	2,082	0	0	2,082	0	2,082
Ukupno obaveze	4,385	2,551	225	2	7,163	189,942	197,103
Neto devizna pozicija							
- 31. decembar 2023. godine	104	-190	41	14	-31	28,050	28,021
- 31. decembar 2022. godine	155	-28	70	11	208	23,400	23,608

Naredna tabela prikazuje neto deviznu poziciju Banke na dan 31. decembra 2022. godine.

	USD	CHF	GBP	Ostale valute	Ukupno strane valute	Lokalna valuta	Ukupno
Sredstva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	660	391	114	0	1,165	38,695	39,860
Kredit i potraživanja od banaka	453	63	176	12	704	4,960	5,664
Kredit i potraživanja od klijenata	0	2,001	0	0	2,001	159,764	161,765
Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	0	0	0	0	0	18	18
Ostala finansijska sredstva	277	0	0	0	277	23	300
Ugovori o kupovini stranih valuta i ostalih vanbilansnih računa za deviznu razmjenu	3,198	0	0	0	3,198	0	3,198
Ukupno sredstva	4,588	2,455	290	12	7,345	203,460	210,805
Obaveze							
Depoziti klijenata	4,419	439	220	1	5,079	158,439	163,518
Pozajmljena sredstva od banaka	0	0	0	0	0	0	0
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	0	0	0	0	0	11,767	11,767
Subordinisani dugovi	0	0	0	0	0	5,502	5,502
Ostale finansijske obaveze	0	0	0	0	0	32	32
Ostale obaveze	14	1	0	0	15	4,320	4,335
Ugovori o prodaji stranih valuta i ostalih vanbilansnih računa za deviznu razmjenu	0	2,043	0	0	2,043	0	2,043
Ukupno obaveze	4,433	2,483	220	1	7,137	180,060	187,197
Neto devizna pozicija							
- 31. decembar 2022. godine	155	-28	70	11	208	23,400	23,608
- 31. decembar 2021. godine	326	-92	63	12	309	21,274	21,583

Rizik promjene kamatne stope

Rizik kamatne stope je vjerovatnoća ostvarivanja gubitka usljed promjena kamatnih stopa i obuhvata:

- Rizik neusklađenosti dospjeća, koji predstavlja izloženost nastalu usljed nejednakih promjena kamatnih stopa po različitim rokovima dospjeća (fiksne stope), odnosno različitim rokovima ponovnog utvrđivanja cijene (varijabilne stope) osjetljivih stavki aktive, pasive i vanbilansa;
- Bazni rizik je izloženost nastala usljed nekorelisanih promjena između različitih indeksa kamatnih stopa;
- Rizik krive prinosa (izloženost nastala usljed nejednakih pomjeranja kamatnih stopa u različitim periodima dospjeća);
- Rizik ugrađene opcije je izazvan izloženošću mogućim promjenama u očekivanim ili ugovorenim novčanim tokovima ili iz promjene dospjeća koje dovode do ponovnog utvrđivanja cijena.

Mjerenje izloženosti riziku kamatne stope pozicija Bankarske knjige se ostvaruje kroz korišćenje sistema GAP izvještaja kojim se raspoređuju pozicije aktive i pasive, kao i vanbilansa (ukoliko su izložene tom riziku) u odgovarajuće vremenske okvire prema najskorijem sljedećem datumu dospjeća ili ponovnog određivanja cijena. Mjerenje se vrši na mjesečnom nivou.

Na mjesečnom nivou se takođe korišćenjem gap analize izvještava o izloženosti pozicija baznom riziku, kao i veličini izračunatog VaR sa horizontom od 1 dana i vjerovatnoćom od 99%.

Osim navedenog, Odjeljenje za kontrolu rizika i upravljanje podacima na mjesečnom nivou vrši mjerenje i prati uticaj rizika kamatne stope na promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige korišćenjem standardizovanog kamatnog šoka za sve značajne valute pojedinačno (značaj je određen veličinom izloženosti i likvidnošću valute), a po ostalim valutama zbirno (pokazatelj Equity ratio). U značajne valute spadaju EUR, USD, CHF, GBP, CAD, JPY, RSD.

Rezultati mjerenja predstavljaju osnovu za donošenje odgovarajućih odluka Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom.

Upravljanje kamatnim rizikom se zasniva na uspostavljanju odgovarajućeg sistema ograničenja, kao i na kontroli poštovanja tih limita. Limitirani su Equity ratio pokazatelj, kao i mjesečno izračunati IRR VaR. Pokazatelj Equity ratio ne smije preći smanjenje od 20% regulatornog kapitala Banke kod scenarija promjene kamatnih stopa od 200 baznih bodova, dok izračunati VaR sa horizontom od 1 dana i vjerovatnoćom od 99% na mjesečnom nivou ne treba da prelazi 200 hilj. EUR.

Upravljanje rizikom kamatne stope je dopunjeno praćenjem osjetljivosti bilansa uspjeha Banke u odnosu na različita scenarija promjene kamatnih stopa. Osjetljivost bilansa uspjeha je efekat pretpostavljenih promjena u kamatnim stopama na neto prihode od kamata u toku jedne godine.

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2023. godine:

	Kamatonosno	Nekamatonosno	Ukupno
Sredstva			-
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	0	44,768	44,768
Kredit i potraživanja od banaka	16,058	0	16,058
Kredit i potraživanja od klijenata	160,632	0	160,632
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospelja	1,866	0	1,866
Ostala finansijska sredstva	0	889	889
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti	0	251	251
Nekretnine, postrojenja i oprema	0	1,489	1,489
Nematerijalna sredstva	0	2,512	2,512
Tekuća poreska sredstva	0	1,590	1,590
Ođložena poreska sredstva	0	15	15
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	0	34	34
Ostala sredstva	0	3941	3941
Ukupno sredstva	178,556	55,489	234,045
Obaveze			-
Depoziti klijenata	155,957	20,995	176,952
Pozajmljena sredstva od banaka	0	0	-
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	9,121	0	9,121
Subordinisani dugovi	2,533	0	2,533
Ostale finansijske obaveze	0	69	69
Tekuće poreske obaveze	0	749	749
Ostale obaveze	0	6,346	6,346
Rezerve	0	1,921	1,921
Ukupno obaveze	167,611	30,080	197,691
Kapital			-
Akcijski kapital	0	27,661	27,661
Neraspoređena dobit	0	4,235	4,235
Dobit/gubitak tekuće godine	0	4,433	4,433
Ostale rezerve	0	25	25
Ukupan kapital	0	36,354	36,354
Ukupni kapital i obaveze	167,611	66,434	234,045
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa			
- 31. decembar 2023. godine	10,945	25,409	
- 31. decembar 2022. godine	8,513	23,745	

Naredna tabela prikazuje kamatonosna i nekamatonosna sredstva i obaveze Banke na dan 31. decembra 2022. godine:

	Kamatonosno	Nekamatonosno	Ukupno
Sredstva			-
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	0	39,860	39,860
Kredit i potraživanja od banaka	5,664	0	5,664
Kredit i potraživanja od klijenata	161,765	0	161,765
Hartije od vrijednosti koje se drže do dospjeća	1,881	0	1,881
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti		300	300
Nekretnine, postrojenja i oprema	0	1,631	1,631
Nematerijalna sredstva	0	2,397	2,397
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	0	310	310
Tekuća poreska sredstva	0	1,598	1,598
Ostala finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	0	18	18
Ostala sredstva	0	3,090	3,090
Ukupno sredstva	169,310	49,204	218,514
Obaveze			-
Depoziti klijenata	143,528	19,990	163,518
Pozajmljena sredstva od banaka	0	0	-
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	11,767	0	11,767
Subordinisani dugovi	5,502	0	5,502
Ostale finansijske obaveze	0	32	32
Ostale obaveze	0	4,335	4,335
Rezerve	0	1,102	1,102
Ukupno obaveze	160,797	25,459	186,256
Kapital			-
Aksijski kapital	0	27,661	27,661
Gubitak iz prethodnih godina	0	356	356
Dobit/gubitak tekuće godine	0	4,165	4,165
Ostale rezerve	0	74	74
Ukupan kapital	-	32,256	32,256
Ukupni kapital i obaveze	160,797	57,715	218,512
Izloženost riziku od promjene kamatnih stopa			
- 31. decembar 2022. godine	8,513	23,745	
- 31. decembar 2021. godine	6,451	21,639	

Rizik promijene cijena finansijskih instrumenata i novčanih tokova

Cjenovni rizik je vjerovatnoća ostvarivanja gubitka usljed promjene cijena finansijskih instrumenata, evidentiranih bilansno. Mjerenjem cjenovnog rizika se obezbjeđuju podaci o uticaju na prihode i kapital Banke nastalog usljed promjena u tržišnim cijenama.

Postavljeni limiti ograničavaju veličinu ulaganja i definišu prihvatljiv gubitak za Banku. Vrijednost ulaganja, odnosno tržišna vrijednost portfolija se utvrđuje dnevno. Takođe, praćenje poštovanja postavljenih limita se odvija na dnevnom nivou.

Važećom Strategijom rizika je predviđeno izbjegavanje ove vrste rizika kroz zabranu otvaranja pozicija u vlasničkim hartijama od vrijednosti, kao i sopstvenih pozicija Banke.

52. Rizik likvidnosti

52.1. Definicija

Likvidnost Banke se definiše kao sposobnost da izvršava svoje obaveze u skladu sa rokom dospijea.

Rizik likvidnosti se definiše kao rizik da Banka neće moći obezbijediti dovoljno novčanih sredstava za izmirenje obaveza u trenutku njihove dospelosti, ili rizik da će Banka za izmirenje obaveza morati obezbjeđivati novčana sredstva uz troškove koji su veći od uobičajenih.

Svoje obaveze iz poslovanja Banka izvršava iz sljedećih izvora:

- Tekućih novčanih priliva;
- Priliva od prodaje likvidnih instrumenata;
- Pozajmljenih sredstava sa tržišta.

52.2. Metode mjerenja i praćenja rizika likvidnosti

Kratkoročna (dnevna) likvidnost

Osnovni instrumenti i pokazatelji za praćenje i mjerenje kratkoročne (dnevne) likvidnosti su:

- Priprema i praćenje plana novčanih tokova u određenom vremenskom razdoblju (nedeljno praćenje za period od 1 godine od dana izvještavanja);
- Analiza kretanja i projekcija usklađenosti novčanih tokova u pojedinim vremenskim intervalima i poštovanje postavljenih limita za scenarije normalnih uslova poslovanja, krize srednjeg inteziteta, kao i u slučaju ozbiljnih poremećaja na tržištu, na nedeljnom i mjesečnom nivou;
- Obim potencijalnih novčanih tokova koje je moguće pokriti korišćenjem sekundarnih izvora likvidnosti;
- Ispunjavanje regulatornih zahtjeva na području likvidnosti.

Likvidnost na rok

Odjeljenje za kontrolu rizika i upravljanje podacima vrši utvrđivanje usklađenosti novčanih priliva i odliva preko skale dospijea (GAP analiza), najmanje za sljedeće vremenske periode: 7, 30, 90, 180, 365 i preko 365 dana. Adekvatna ročna usklađenost sredstava i izvora sredstava obezbjeđuje se poštovanjem sljedećih limita:

- kratkoročni izvori sredstava sa dospijecom do 30 dana mogu se angažovati samo u instrumente aktive sa rokom dospijea do 30 dana (pokriće 100%);
- kratkoročni izvori sredstava sa dospijecom od 30 do 90 dana mogu se angažovati samo u instrumente aktive sa rokom dospijea do 90 dana (pokriće 100%);
- najviše 10% kratkoročnih izvora sredstava sa dospijecom od 90 do 180 dana mogu se angažovati samo u instrumente aktive sa rokom dospijea dužim od 180 dana (pokriće 10%);

U 2023. godini Banka je interno računala 2 racia za praćenje likvidnosti na rok:

- NSFR - Basel III koeficijent pokrića neto stabilnih izvora finansiranja (strukturni racio likvidnosti). Predstavlja odnos raspoloživog iznosa stabilnog finansiranja i potrebnog iznosa stabilnog finansiranja. Ustanovljeni čvrsti limit je 105%.
- LCR - Basel III kratkoročni koeficijent pokrića likvidnosti koji pokazuje da li Banka ima dovoljno visoko kvalitetne aktive da pokrije potrebe likvidnosti u slučaju stresnog scenarija likvidnosti na 30 dana. Postavljeni interni limit visoko likvidna aktiva/neto novčani odliv je minimum 110%.

Imajući u vidu značajnu povezanost sa matičnom kompanijom Addiko Bank AG, Beč, Austrija, kao i planove i principe poslovanja po kojima će raditi Banka, kao ključne faktore za održavanje likvidnosti prepoznaju se:

Eksterni faktori:

- Raspoloživost depozitnih izvora od matične kompanije;
- Raspoloživost depozita domaćih pravnih lica.

Interni faktori:

- Redovna naplata kredita;
- Upravljanje likvidnošću, u skladu sa procedurama upravljanja likvidnošću.

Ključni faktori likvidnosti u Banci

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza sa stanjem na dan 31. decembar 2023. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

Prema očekivanom dospijeću

	1-7 dana	8-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	1-5 godina	preko 5 godina	UKUPNO
I Finansijska aktiva u bilansu stanja								
Novčana sredstva, računi depozita kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	35,790	553	1,113	1,578	2,470	3,170	94	44,768
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	35,036	0	0	0	0	0	0	35,036
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	754	553	1,113	1,578	2,470	3,170	94	9,732
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	17,218	2,009	9,681	11,376	20,154	97,114	21,893	179,445
potraživanja od banaka (sredstva kod banaka)	16,058	0	0	0	0	0	0	16,058
kreditni kljentima	614	2,701	10,718	13,968	22,228	98,877	21,893	170,999
hartije od vrijednosti	0	0	0	0	0	1,866	0	1,866
ostala finansijska sredstva	889	0	0	0	0	0	0	889
kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	-343	-692	-1,037	-2,592	-2,074	-3,629	0	-10,367
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	0	0	0	0	0	0	0	0
ostala finansijska sredstva	0	0	0	0	0	0	0	0
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	0	0	0	0	0	251	0	251
hartije od vrijednosti	0	0	0	0	0	251	0	251
Ostala sredstva	3,941	0	0	0	0	0	0	3,941
Ukupno	56,949	2,562	10,794	12,954	22,624	100,535	21,987	228,405
II Finansijske obaveze u bilansu stanja								
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1,732	7,649	18,822	14,264	30,711	103,564	9,331	186,073
depoziti banaka i centralnih banaka	0	0	0	0	0	0	0	0
depoziti kljentata	1,732	7,649	18,822	14,264	30,690	101,999	1,796	176,952
kreditni banaka i centralnih banaka	0	0	0	0	0	0	0	0
kreditni kljentata, koji nijesu banke	0	0	0	0	21	1,565	7,535	9,121
Finansijske obaveze koje se drže radi trgovanja	69	0	0	0	0	0	0	69
ostale finansijske obaveze	69	0	0	0	0	0	0	69
Subordinisani dug	33	0	0	0	0	0	2,500	2,533
Ostale obaveze	0	1,587	1,587	1,587	1,585	0	0	6,346
Ukupno	1,834	9,236	20,409	15,851	32,296	103,564	11,831	195,021
III Razlika								
Gap dospijeća I-II	55,115	-6,674	-9,615	-2,897	-9,672	-3,029	10,156	33,384
Kumulativni Gap	55,115	48,441	38,826	35,929	26,257	23,228	33,384	
% od ukupnog izvora sredstava	0	0	0	0	0	0	0	
- 31. decembar 2022. godine								
Gap dospijeća I-II	39,610	-2,256	-73	-4,837	-19,242	1,066	13,464	27,732
Kumulativni Gap	39,610	37,354	37,281	32,444	13,202	14,268	27,732	
% od ukupnog izvora sredstava	20,31%	19,15%	19,12%	16,64%	6,77%	7,32%	14,32%	

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza sa stanjem na dan 31. decembar 2022. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

Prema očekivanom dospijeću

	1-7 dana	8-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	1-5 godina	preko 5 godina	UKUPNO
I Finansijska aktiva u bilansu stanja								
Novčana sredstva, računski depoziti kod centralnih banaka i potraživanja od banaka	31,969	486	978	1,387	2,171	2,787	82	39,860
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	31,306	0	0	0	0	0	0	31,306
Sredstva izdvojene obavezne rezerve	663	486	978	1,387	2,171	2,787	82	8,554
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	6,074	2,045	12,287	8,374	18,475	92,773	29,590	169,618
Potraživanja od banaka (sredstva kod banaka)	5,664	0	0	0	0	0	0	5,664
Kreditni kljentima	558	2,957	13,655	11,795	21,212	95,682	29,590	175,449
hartije od vrijednosti	0	0	0	0	0	1,881	0	1,881
Ostala finansijska sredstva	310	0	0	0	0	0	0	310
Kamatna potraživanja, vremenska razgraničenja i ispravke vrijednosti	-456	-912	-1,368	-3,421	-2,737	-4,790	0	-13,684
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja	18	0	0	0	0	0	0	18
Ostala finansijska sredstva	18	0	0	0	0	0	0	18
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	0	0	0	0	0	300	0	300
Hartije od vrijednosti	0	0	0	0	0	300	0	300
Ostala sredstva	3,090	0	0	0	0	0	0	3,090
Ukupno	41,151	2,531	13,265	9,761	20,646	95,860	29,672	212,886
II Finansijske obaveze u bilansu stanja								
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti	1,507	3,703	12,254	13,514	38,805	94,794	10,708	175,285
Depoziti banaka i centralnih banaka	0	0	0	0	0	0	0	0
Depoziti klijenata	1,506	3,703	12,254	13,415	38,296	92,541	1,803	163,518
Kreditni banaka i centralnih banaka	0	0	0	0	0	0	0	0
Kreditni klijenata, koji nijesu banke	1	0	0	99	509	2,253	8,905	11,767
Finansijske obaveze koje se drže radi trgovanja	32	0	0	0	0	0	0	32
ostale finansijske obaveze	32	0	0	0	0	0	0	32
Subordinisani dug	2	0	0	0	0	0	5,500	5,502
Ostale obaveze	0	1,084	1,084	1,084	1,083	0	0	4,335
Ukupno	1,541	4,787	13,338	14,598	39,888	94,794	16,208	185,154
III Razlika								
Gap dospijeća I-II	39,610	-2,256	-73	-4,837	-19,242	1,066	13,464	27,732
Kumulativni Gap	39,610	37,354	37,281	32,444	13,202	14,268	27,732	
% od ukupnog izvora sredstava	20,31%	19,15%	19,12%	16,64%	6,77%	7,32 %	14,32 %	
- 31. decembar 2021. godine								
Gap dospijeća I-II	38,031	-3,520	-1,663	-8,582	-19,005	-1,015	19,218	23,464
Kumulativni Gap	38,031	34,511	32,848	24,266	5,261	4,246	23,464	
% od ukupnog izvora sredstava	20,00%	19,00%	18,00%	13,00%	3,00%	2,00%	13,00%	

Ukupno garancije i preuzete obaveze na dan 31. decembar 2023. godine (Napomena 46):

	Do godinu dana	Preko godinu dana	Ukupno
Garancije	6,195	2,056	8,251
Preuzete neopozive obaveze za neiskorišćene odobrene kredite	4,021	8,139	12,160
Ukupno 31.12.2023.	10,216	10,195	20,411

Ukupno garancije i preuzete obaveze na dan 31. decembar 2022. godine (Napomena 46):

	Do godinu dana	Preko godinu dana	Ukupno
Garancije	6,660	1,242	7,902
Preuzete neopozive obaveze za neiskorišćene odobrene kredite	7,528	4,650	12,178
Ukupno 31.12.2022.	14,188	5,892	20,080

Banka je u toku 2023. godine održavala dnevni koeficijent likvidnosti iznad limita od 0,9 propisanog od strane Centralne banke Crne Gore.

	31.12.2023	31.12.2022
Na dan 31. decembar	2,15	1,77
Prosjek za decembar	2,13	1,57
Maksimalan nivo u toku godine	2,29	1,97
Minimalan nivo u toku godine	1,62	1,33

Struktura na dan 31. decembra 2023 je sljedeća:

	31.12.2023	31.12.2022
Učešće likvidnih obaveza u likvidnim sredstvima - ročnost do 30 dana	18%	14%
Učešće likvidnih obaveza ročnosti od 31 - 90 dana u likvidnim sredstvima ročnost do 90 dana	34%	26%
Procenat obaveza ročnosti od 91 - 180 dana koji su plasirani u instrumente aktive sa ročnošću preko 180 dana	44%	35%

Stanja racija likvidnosti na dan 31. decembra 2023. godine:

- NSFR - koeficijent pokriva neto stabilnih izvora finansiranja

	31.12.2023	31.12.2022
Raspoloživi stabilni izvori finansiranja	172,195	165,912
Potrebni stabilni izvori finansiranja	131,649	131,587
NSFR	131%	126%

- LCR - kratkoročni koeficijent pokriva likvidnosti na 30 dana

	31.12.2023	31.12.2022
Visoko kvalitetna aktiva	41,652	41,435
Odlivi likvidnih sredstava	32,959	25,635
Prilivi likvidnih sredstava	17,694	7,398
Neto odliv likvidnih sredstava	15,265	18,237
LCR	273%	227%

53. Operativni rizik

53.1. Definicija

Operativni rizik je rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usljed nastupanja nepredvidljivih eksternih događaja. Banka identifikuje, procjenjuje i prati operativni rizik u svim materijalno značajnim proizvodima, aktivnostima, procesima i sistemima, uključujući eksternalizaciju, a prije njihovog uvođenja procjenjuje operativni rizik koji može nastati njihovim uvođenjem.

53.2. Metode mjerenja i praćenja izloženosti operativnom riziku

Cilj Banke pri upravljanju operativnim rizikom jeste, pored identifikacije, i smanjenje vjerovatnoće nastanka identifikovanih potencijalnih događaja, kao i minimizacija gubitaka pri događajima po osnovu izloženosti Banke operativnom riziku.

Upravljanje operativnim rizikom (ORM) integriše prakse upravljanja rizikom u procese, sisteme i kulturu. Kao proaktivni partner višem menadžmentu, vrijednost ORM-a leži u podršci i izazovu višeg menadžmenta da uskladi sistem internih kontrola sa strategijom banke mjerenjem i ublažavanjem gubitaka usljed izloženosti riziku, doprinoseći optimalnom povratu za akcionare.

Robusni okvir upravljanja operativnim rizikom koji uključuje identifikaciju, mjerenje, upravljanje, praćenje i izvještavanje o operativnom riziku pruža mehanizam za diskusiju i efektivnu eskalaciju problema i vodi boljem upravljanju rizikom. Sveobuhvatno prikupljanje podataka, koje okvir podržava, omogućava analizu složenih pitanja i olakšava definisanje odgovarajućih akcija za ublažavanje rizika.

Upravljanje operativnim rizikom je kontinuirani ciklični proces koji uključuje samoprocjenu rizika i kontrole, donošenje odluka o riziku, analizu scenarija i implementaciju kontrola rizika, što rezultira prihvatanjem, ublažavanjem ili izbjegavanjem rizika.

Banka primjenjuje dva pristupa za identifikaciju i evaluaciju operativnog rizika: „reaktivni pristup“ procjene rizika na osnovu nastalog događaja i „proaktivni pristup“, putem scenario analize i samoprocjene rizika.

Cilj upravljanja operativnim rizikom u Banci jeste postizanje „proaktivnog pristupa“ (upravljanje rizikom) umjesto „reaktivnog pristupa“ (upravljanje gubicima).

Svi zaposleni Banke su dužni da aktivno učestvuju u identifikovanju i izvještavanju o gubicima povezanim sa operativnim rizikom. U tom smislu je uspostavljena baza podataka o gubicima za sistematsko prikupljanje podataka kroz cijelu organizaciju.

Banka koristi jednostavni metod (engl. Basic Indicator Approach - BIA) za izračunavanje potreba za kapitalom za operativni rizik.

(54) Ostali rizici

Sljedeće vrste rizika su podržane kapitalom kao “Ostali rizici”:

- reputacioni rizik,
- makroekonomski rizici,
- sistemski rizici,
- poslovni rizik/strateški rizik.

Za materijalne ostale rizike, ekonomski kapital se uzima u obzir u proračunu sposobnosti za podnošenje rizika.

Rizici životne sredine, društva i upravljanja (ESG)

ESG rizici obuhvataju sve rizike koji proizilaze iz potencijalnih negativnih uticaja, direktnih ili indirektnih, na životnu sredinu, ljude i zajednice i uopšteno sve zainteresovane strane, pored onih koji proističu iz korporativnog upravljanja. ESG rizik može uticati na profitabilnost, reputaciju kao i kreditni kvalitet i može dovesti do pravnih posledica.

Addiko ne tretira ESG rizike kao posebnu vrstu rizika, već ih integriše u postojeću klasifikaciju rizika i postojeći okvir upravljanja rizicima, kao pokretače drugih vrsta rizika (npr. kreditni rizik ili operativni rizik). U skladu sa regulatornim očekivanjima, Addiko stavlja poseban fokus na upravljanje rizicima koji se odnose na klimu i životnu sredinu (C&E rizik). U ovom kontekstu Addiko razmatra i fizičke i tranzicione rizike:

- Fizički rizik se odnosi na direktan uticaj klimatskih promjena ili promjena životne sredine, koji mogu biti „akutni“ (npr. ekstremni vremenski događaji kao što su poplave i šumski požari) ili „hronični“ u slučaju progresivnih promjena, kao što su dugotrajne više temperature, toplotni talasi, suše i porast nivoa mora.
- Tranzicioni rizik se odnosi na potencijalne gubitke koji su rezultat prilagođavanja ekonomiji sa nižim emisijama ugljenika i ekološki održivijoj ekonomiji (npr. promjene zakona i propisa, sudski sporovi zbog neuspeha da se ublaže ili prilagode, i promene u ponudi i potražnji za određenim robama, proizvodi i usluge usled promjena u ponašanju potrošača i potražnji investitora).

Addiko Grupa je izvršila procjenu klimatskih i drugih rizika po životnu sredinu u dva uzastopna koraka. U prvom koraku Addiko Grupa je procijenila uticaj klimatskih i ekoloških promjena na zemlje u kojima posluje, uzimajući u obzir različite scenarije za kratkoročni, srednjoročni i dugoročni rok. U drugom koraku Addiko Grupa je analizirala kako će se uticaj identifikovan u prvom koraku prenijeti na Grupu. Na osnovu ove analize, Addiko je zaključio da posebno na njen kreditni rizik mogu uticati klimatski i drugi pokretači rizika po životnu sredinu. Iako zbog granularnosti i diversifikacije kreditnog portfolija Addiko Grupe, ne postoji neposredna materijalna prijetnja po kvalitet imovine Addiko Grupe, potencijalni uticaj na ekonomiju u oblasti poslovanja Addiko pokreće sistemski rizik kojem je Addiko izložen. U ovom kontekstu, očigledno je da akutni i hronični klimatski i ekološki rizici već utiču na makroekonomske pokazatelje, pri čemu ozbiljnost ovog uticaja na srednji i dugi rok u velikoj mjeri zavisi od mjera koje se preduzimaju za suzbijanje klimatskih promjena. Shodno tome, Addiko je takođe uzeo u obzir uticaj tranzicionih rizika povezanih sa klimom u makroekonomskim finansijskim prognozama korišćenim za izračunavanje ispravki vrijednosti, čime je direktno uticao na rezervacije u knjigama kredita.

Iako nije identifikovana nikakva neposredna opasnost za Addiko Grupu u procjeni klimatskih i drugih rizika po životnu sredinu, hitnost i neizvjesnost ovog pitanja zahtijevaju kontinuirano praćenje. Addiko se posebno fokusira na striktno ograničenje svakog idiosinkratičnog C&E rizika. U tom kontekstu, Addiko je identifikovao industrije koje su i koje bi mogle u budućnosti biti pod uticajem klimatskih i ekoloških rizika, i postavio oprezne granice za maksimalnu izloženost ovim ograničenjima, koja se pažljivo prate. Štaviše, u okviru operativnog procesa odobravanja kredita, Addiko je definisao mjere za prepoznavanje potencijalnog uticaja klimatskog i ekološkog rizika na kvalitet imovine klijenata. Odgovarajuća procjena je neophodna kako bi se sprečile potencijalne finansijske, pravne ili reputacione posljedice po banku koje bi mogle nastati u slučaju da ta banka podržava finansiranje dotične kompanije.

(55) Upravljanje kapitalom

Banka kontinuirano upravlja kapitalom, koji predstavlja širi koncept od pozicije kapitala u bilansu stanja, sa ciljem da:

- Obezbjedi usaglašenost sa zahtjevima vezanim za kapital, koji su definisani od strane Centralne banke Crne Gore, a u okviru Odluke o adekvatnosti kapitala;
- Obezbjedi adekvatan nivo kapitala po principu „nastavka poslovanja“;
- Održi kapital na nivou koji će omogućiti budućni razvoj poslovanja.

Adekvatnost kapitala, kao i korišćenje kapitala Banke, prati se mjesečno od strane rukovodstva Banke, dok se regulatorno izvještava na kvartalnom nivou.

Centralna banka Crne Gore je Zakonom o kreditnim institucijama definisala sljedeće limite za kapital:

- Inicijalni kapital kreditne institucije od EUR 7.5 miliona,
- Koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala od 4,5%
- Koeficijent adekvatnosti osnovnog kapitala od 6%
- Koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala od 8%.

Dodatno, Zakonom o kreditnim institucijama su definisani i baferi kapitala, koje kreditne institucije moraju imati kako bi ispunile zahtjeve za kapitalom.

Rješenjem iz marta 2023. godine izdatog od strane Centralne Banke Crne Gore, Addiko banka AD Podgorica je proglašena sistemski važnom bankom i određena je stopa bafera za ostale sistemski važne kreditne institucije u iznosu od 1,25%.

U maju 2023 godine, Centralna banka je izdala I rezultate supervizorske procjene poslovanja Addiko banke. Sveobuhvatna supervizorska procjena izvršena je sa stanjem na dan 31.03.2022. uzimajući u obzir sve materijalno značajne događaje do i nakon tog datuma. Rezultati Supervizorske procjene Banke pokazuju da identifikovani rizici predstavljaju nizak do umjeren rizik za održivost njenog poslovanja. Centralna banka je naložila Addiko banci, da na osnovu rezultata supervizorske procjene, održava iznos regulatornog kapitala iznad minimalno propisanog zahtjeva za kapitalom iz člana 134. Zakona o kreditnim institucijama za 3,15%.

Banka je na dan 31. decembar 2023. godine obavezna da održava minimalni koeficijent ukupnog kapitala na nivo od 10,90%. Koeficijent redovnog osnovnog kapitala (CET 1) kao i koeficijent osnovnog kapitala (TIER 1) na dan 31. decembra 2023. godine iznosili su 18,52% dok je koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala iznosio 20,13% (na dan 31. decembra 2022. godine: 18,99%).

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o kreditnim institucijama i propisima Centralne banke Crne Gore.

Regulatorni minimalni kapitalni pokazatelji Addiko Banke, uključujući propisane kapitalne bafere kao i kapitalne zahteve utvrđene u procesu Supervizorske procjene (SREP) predstavljeni su u sledećoj tabeli:

	31.12.2023			31.12.2022		
	Redovni osnovni kapital (CET1)	Osnovni kapital (Tier 1)	Ukupni kapital (TCR)	Redovni osnovni kapital (CET1)	Osnovni kapital (Tier 1)	Ukupni kapital (TCR)
Zahtjev za kapitalom iz Stuba 1 (P1R)	4,50%	6,00%	8,00%	4,50%	6,00%	8,00%
Zahtjev za kapitalom iz Stuba 2 (P2R)	1,77%	2,36%	3,15%	-	-	-
Ukupni zahtjev za kapitalom u okviru SREP-a (TSCR)	6,27%	8,36%	11,15%	4,50%	6,00%	8,00%
Bafer za ocuvanje kapitala (CCB)	1,25%	1,25%	1,25%	0,63%	0,63%	0,63%
Kontraciklični bafer kapitala (CCyB)	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Bafer za strukturalni sistemski rizik (SyRB)	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
Bafer za ostale sistemski važne (OSV) kreditne institucije	1,25%	1,25%	1,25%	0,00%	0,00%	0,00%
Kombinovani baferi	2,75%	2,75%	2,75%	2,13%	2,13%	2,13%
Ukupan zahtjev za kapitalom (OCR)	9,02%	11,11%	13,90%	6,63%	8,13%	10,13%

Odbor direktora Banke odobrava Strategiju upravljanja kapitalom, koja predstavlja osnovni dokument Banke za upravljanje kapitalom.

Radi održavanja odgovarajućeg nivoa i strukture raspoloživog internog kapitala koji može da podrži očekivani rast plasmana, budućih izvora sredstava i njihovog korišćenja, rizike kojima je Banka izložena i kojima se očekuje da može biti izložena u narednom periodu, Banka uspostavlja plan upravljanja kapitalom. Uvažavajući sve prethodno navedene elemente, Banka sprovodi kvantifikovanje planiranog kapitala.

Plan upravljanja kapitalom sadrži:

- Strateške ciljeve i vremenski period za njihovo ostvarenje;
- Način organizacije procesa upravljanja raspoloživim internim kapitalom;
- Postupak i procedure planiranja adekvatnog nivoa raspoloživog internog kapitala;
- Način dostizanja i održavanja adekvatnog nivoa raspoloživog internog kapitala i
- Mjere koje bi Banka preuzela u slučaju nastanka nepredviđenih događaja koji mogu da utiču na iznos raspoloživog internog kapitala.

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija („Sl.list CG” 128/20, 140/21 i 144/22) regulatorni kapital Banke se sastoji od osnovnog kapitala i dopunskog kapitala.

Osnovni kapital (eng. Tier 1 capital) kreditne institucije predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala (eng. Common Equity Tier 1 capital - CET1) i dodatnog osnovnog kapitala (eng. Additional Tier 1 capital - AT1) kreditne institucije.

Redovni osnovni kapital kreditne institucije sastoji se od sljedećih stavki:

- 1) instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi propisani članom 8 ove odluke;
- 2) računa emisione premije koji se odnosi na instrumente iz tačke 1 ovog stava;
- 3) zadržane dobiti;
- 4) akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti;
- 5) ostalih rezervi;
- 6) rezervi za opšte bankarske rizike

Kreditne institucije oduzimaju od redovnog osnovnog kapitala sljedeće stavke:

- 1) gubitke tekuće poslovne godine;
- 2) nematerijalnu imovinu (aktivu), izuzev softvera čija je vrijednost oprezno (prudencijalno) utvrđena i na koju nemaju negativan uticaj sanacija, nesolventnost ili likvidacija kreditne institucije;
- 3) odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti;
- 4) za kreditne institucije koje izračunavaju iznose rizikom ponderisane izloženosti korišćenjem pristupa zasnovanog na internim rejtinzima (IRB pristup), negativne iznose koji proizilaze iz obračuna iznosa očekivanih gubitaka;
- 5) imovinu penzijskog fonda pod pokroviteljstvom poslodavca u bilansu stanja kreditne institucije;
- 6) direktna, indirektna i sintetička ulaganja kreditne institucije u sopstvene instrumente redovnog osnovnog kapitala, uključujući sopstvene instrumente redovnog osnovnog kapitala za koje kreditna institucija ima stvarnu ili potencijalnu obavezu kupovine na osnovu postojeće ugovorne obaveze;
- 7) direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora, ako ti subjekti imaju sa kreditnom institucijom recipročno međusobno ulaganje za koje Centralna banka smatra da ima za cilj vještačko povećanje regulatornog kapitala kreditne institucije;
- 8) primjenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja kreditne institucije u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora, ako kreditna institucija u tim subjektima nema značajno ulaganje;
- 9) primjenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja kreditne institucije u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora, ako kreditna institucija u tim subjektima ima značajno ulaganje;
- 10) iznos stavki koje treba oduzeti od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji prelazi stavke dodatnog osnovnog kapitala kreditne institucije;
- 11) iznos izloženosti sljedećih stavki kojima se dodjeljuje ponder rizika od 1.250%, ako kreditna institucija oduzima taj iznos izloženosti od iznosa stavki redovnog osnovnog kapitala kao alternativu primjeni ponder rizika od 1.250%:
  - kvalifikovana učešća izvan finansijskog sektora;
  - pozicije sekjuritizacije
  - slobodne isporuke;
  - pozicije u korpi za koje kreditna institucija ne može da utvrdi ponder rizika prema IRB pristupu
  - izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja prema pristupu internih modela;
- 12) svi poreski troškovi povezani sa stavkama redovnog osnovnog kapitala predvidljivi u trenutku njihovog obračuna, osim ako kreditna institucija na odgovarajući način uskladi iznos stavki redovnog osnovnog kapitala u onoj mjeri u kojoj takvi poreski troškovi umanjuju iznos do kog se te stavke mogu primjenjivati za pokrivanje rizika ili gubitaka;
- 13) primjenljivi iznos nedostajućeg pokrića nekvalitetnih izloženosti ispravkama;
- 14) za minimalnu vrijednost obaveze iz člana 152 stav 2 ove odluke, bilo koji iznos za koji je sadašnja tržišna vrijednost udjela ili akcija u CIU, na kojoj se zasniva minimalna vrijednost obaveze, manja od sadašnje vrijednosti minimalne vrijednosti obaveze i za koji kreditna institucija još nije priznala smanjenje stavki redovnog osnovnog kapitala;
- 15) pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke klasifikovane kao dobra aktiva.

Stavke dodatnog osnovnog kapitala sastoje se od:

- 1) instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 42 stav 1 ove odluke;
- 2) računa emisije premije koji se odnose na instrumente iz tačke 1 ovog stava.
  - (2) Instrumenti iz stava 1 tačka 1 ovog člana ne ispunjavaju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala kreditne institucije.
    -
    - Kreditna institucija oduzima od stavki dodatnog osnovnog kapitala:
      - 1) direktna, indirektna i sintetička ulaganja kreditne institucije u sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala, uključujući sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala za koje bi kreditna institucija mogla da ima obavezu kupovine na osnovu postojećih ugovornih obaveza;
      - 2) direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora sa kojima kreditna institucija ima recipročna međusobna ulaganja za koja je Centralna banka ocijenila da im je cilj vještačko povećanje regulatornog kapitala kreditne institucije;
      - 3) primjenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora, određen u skladu sa članom 52 ove odluke, ako kreditna institucija u tim subjektima nema značajno ulaganje;
      - 4) direktna, indirektna i sintetička ulaganja kreditne institucije u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima ima značajno ulaganje, isključujući pozicije proizašle iz pružanja usluge sprovođenja ponude, odnosno prodaje finansijskih instrumenata uz obavezu otkupa koje drži najviše pet radnih dana;
      - 5) iznos stavki koje treba oduzeti od stavki dopunskog kapitala u skladu sa članom 58 ove odluke, koji prelazi iznos stavki dopunskog kapitala kreditne institucije; i
      - 6) sve poreske troškove povezane sa stavkama dodatnog osnovnog kapitala predvidljive u trenutku njihovog obračuna, osim ako kreditna institucija na odgovarajući način uskladi iznos stavki dodatnog osnovnog kapitala u onoj mjeri u kojoj takvi poreski troškovi umanjuju iznos do kog se te stavke mogu primjenjivati za pokrivanje rizika ili gubitaka.

(2) Za potrebe stava 1 tač. 1, 3 i 4 ovog člana primjenjuju se odredbe iz člana 29 st. 2 do 25 ove odluke mutatis mutandi, odnosno sa potrebnim odgovarajućim izmjenama, pri čemu se upućivanja na redovni osnovni kapital čitaju kao upućivanja na dodatni osnovni kapital.

Dodatni osnovni kapital kreditne institucije sastoji se od stavki dodatnog osnovnog kapitala nakon oduzimanja stavki iz člana 48 i primjene člana 88 ove odluke.

Stavke dopunskog kapitala sastoje se od:

- 1) instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 55 i u obimu utvrđenom u članu 56 ove odluke;
- 2) računa emisije premije koji se odnose na instrumente iz tačke 1 ovog stava;
- 3) za kreditne institucije koje izračunavaju iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa Dijelom trećim Glava II Odjeljak 2 ove odluke (standardizovani pristup), opštih ispravki vrijednosti za kreditni rizik, neumanjenih za poreske efekte, do 1,25% iznosa rizikom ponderisanih izloženosti izračunatih u skladu sa Dijelom trećim Glava II Odjeljak 2 ove odluke; i
- 4) za kreditne institucije koje izračunavaju iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa Dijelom trećim Glava II Odjeljak 3 ove odluke (pristup zasnovan na internim rejtinzima), pozitivnih iznosa, neumanjenih za poreske efekte, koji proizilaze iz obračuna navedenog u čl. 177 i 178 ove odluke do 0,6% iznosa rizikom ponderisanih izloženosti izračunatih u skladu sa Dijelom trećim Glava II Odjeljak 3 ove odluke.

Odbitne stavke od stavki dopunskog kapitala su sljedeće:

- 1) direktna, indirektna i sintetička ulaganja kreditne institucije u sopstvene instrumente dopunskog kapitala, uključujući sopstvene instrumente dopunskog kapitala za koje bi kreditna institucija mogla da ima obavezu kupovine na osnovu postojećih ugovornih obaveza;
- 2) direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora sa kojima kreditna institucija ima recipročna međusobna ulaganja za koja Centralna banka ocjenjuje da im je cilj da vještački povećaju regulatorni kapital kreditne institucije;
- 3) primjenljivi iznos, određen u skladu sa članom 62 ove odluke, direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima nema značajno ulaganje;

4) direktna, indirektna i sintetička ulaganja kreditne institucije u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako kreditna institucija u tim subjektima ima značajno ulaganje, isključujući pozicije proizašle iz pružanja usluge sprovođenja ponude, odnosno prodaje finansijskih instrumenata uz obavezu otkupa koje drži najviše pet radnih dana;

5) iznos stavki koje treba oduzeti od stavki kvalifikovanih obaveza u skladu sa članom 69 ove odluke, koji prelazi iznos kvalifikovanih obaveza kreditne institucije.

U vezi obračuna rizikom ponderisane aktive i vanbilansnih stavki za potrebe kapitala za kreditni rizik, rizična bilansna i vanbilansna aktiva se utvrđuju u skladu sa propisanim ponderima rizičnosti za sve tipove aktive, a na osnovu Odluke o adekvatnosti kapitala banaka.

Dopunski kapital (eng. Tier 2 capital) kreditne institucije sastoji se od stavki dopunskog kapitala kreditne institucije nakon odbitnih stavki iz člana 58 i primjene člana 88 ove odluke.

U vezi obračuna rizikom ponderisane aktive i vanbilansnih stavki za potrebe kapitala za kreditni rizik, rizična bilansna i vanbilansna aktiva se utvrđuju u skladu sa propisanim ponderima rizičnosti za sve tipove aktive, a na osnovu Odluke o adekvatnosti kapitala banaka.

Banka izračunava potrebni kapital za tržišne rizike u skladu sa propisanom regulativom. Potrebni kapital za tržišne rizike predstavlja zbir potrebnog kapitala za:

- pozicijski rizik, koji obuhvata cjenovni rizik i rizik kamatne stope;
- devizni rizik, i
- rizik poravnanja i rizik druge ugovorne strane.

Osim kreditnog, tržišnog, operativnog, Banka mjeri, prati i limitira rizik kamatne stope iz bankarske knjige i rizik likvidnosti. Preuzimanje, mjerenje, praćenje, limitiranje, kontrola i korektivne akcije su propisane sljedećim dokumentima: Politika upravljanja rizikom likvidnosti, Plan upravljanja likvidnošću u kriznim situacijama, Poslovnik rada Komiteta za upravljanje aktivom i pasivom, Politika upravljanja tržišnim rizikom, odgovarajuće procedure i radna uputstva u pojedinačnim sektorima i odjeljenjima.

U Banci je implementiran proces interne procjene adekvatnosti kapitala, kojim se u prvom redu utvrđuje rizični profil Banke, raspoloživi interni kapital za pokriće potreba za kapitalom, kao i visina internog kapitala potrebnog za pokriće materijalnih rizika za koje je primjenjiv kvantitativni ili kvalitativni pristup obračuna. Osim rizika tzv. prvog stuba koji su uzeti u obzir prilikom regulatornog obračuna potrebnog kapitala, ovim procesom se procjenjuju i kamatni rizik iz bankarske knjige, rizik koncentracije, rizik likvidnosti kao i ostali rizici.

Definisana su četiri metoda za obračun potrebnog internog kapitala za pokriće rizika:

- Regulatorni metod (jednostavni ili standardni);
- Ostali kvantitativni metodi koji predstavljaju dobru bankarsku praksu (VaR modeli, scenario analize, itd);
- Ostali kvalitativni metodi (tj. ekspertske stavove zaposlenih i menadžmenta), i
- Rizik se ne mjeri iznosom potrebnog internog kapitala (bez obzira na materijalnost ne može biti izražen kao zahtjev za kapitalom).

Metodologija obračuna potrebnog kapitala je određena za sve materijalne tipove rizika:

- Tržišni rizik - ostali kvantitativni metodi (VaR);
- Kreditni rizik - ostali kvantitativni metodi.
- Operativni rizik - jednostavni metod propisan regulativom Centralne banke Crne Gore;
- Rizik likvidnosti - kvantitativni metod - VaR;
- Ostali rizici (strateški, reputacioni, poslovni, rizik kapitala) - Banka alokira 5% od minimalnog regulatornog zahtjeva za kapitalom u istom izvještajnom periodu.

Pregled potrebnih rezervi (pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke) prema klasifikaciji aktive je data u tabeli:

Klasifikacija	Regulatorne rezerve	Ispravka vrijednosti	Potrebne rezerve
A	961	2,869	73
B	224	277	76
C	2,193	5,750	3
D	940	679	300
E	1,921	1,635	286
Ukupno 31.12.2023	6,240	11,209	738

(56) Pravična (fer) vrijednost

Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 13 - „Odmjeravanje fer vrijednosti“ predviđa objelodanjivanje pravične (fer) vrijednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza u napomenama uz finansijske iskaze. Za navedene potrebe, pravična (fer) vrijednost je definisana kao vrijednost koja bi se naplatila za prodaju sredstva, odnosno platila za izmirenje obaveze u regularnoj transakciji između učesnika na tržištu na dan mjerenja u datim tržišnim okolnostima. Obaveza Banke je da objelodani sve informacije u vezi sa pravičnom (fer) vrijednošću sredstava, potraživanja i obaveza za koje postoje raspoložive tržišne informacije i za koje se identifikuje materijalno značajna razlika između knjigovodstvenih vrijednosti i pravične (fer) vrijednosti.

MSFI 13 zahtijeva objelodanjivanje mjerenja fer vrijednosti prema sljedećim hijerarhijskim nivoima:

- Kotirane cijene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za ista sredstva ili iste obaveze (nivo 1);
- Informacije, osim kotiranih cijena uključenih u nivo 1, koje su zasnovane na dostupnim tržišnim podacima za sredstva ili obaveze, bilo direktno (tj. cijene) ili indirektno (tj. izvedeni iz cijena) (nivo 2);
- Informacije o sredstvu ili obavezi koje nijesu zasnovane na dostupnim tržišnim podacima (nivo 3).

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu (kao što su hartije od vrijednosti kojima se trguje i hartije od vrijednosti raspoložive za prodaju) zasniva se na kotiranim tržišnim cijenama na dan bilansa stanja.

Fer vrijednost finansijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu utvrđuje se različitim tehnikama procjene. Banka primjenjuje različite metode i utvrđuje pretpostavke koje se zasnivaju na tržišnim uslovima koji postoje na datum bilansa stanja. Te metode uključuju kotirane tržišne cijene ili kotirane cijene za slične instrumente, te procijenjene diskontovane vrijednosti novčanih tokova.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišno iskustvo, stabilnost i likvidnost kod kupovine i prodaje finansijskih sredstava i obaveza, kao i ostalih finansijskih instrumenata, i zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu (fer) vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u uslovima nepostojanja aktivnog tržišta, kako to zahtjevaju MRS i MSFI. Kako je objelodanjeno u Napomeni 4, po mišljenju rukovodstva, iznosi objelodanjeni u finansijskim iskazima odražavaju realnu vrijednost koja je u datim okolnostima najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

56.1 Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti

	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knjigovodstvena vrijednost
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	0	44,768	0	44,768	44,768
Kredit i potraživanja od banaka	0	0	16,058	16,058	16,058
Kredit i potraživanja od klijenata	0	167,625	0	167,625	160,632
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	1,750	0	0	1,750	1,866
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	0	0	0	0	0
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	0	0	251	251	251
Ostala finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	0	0	0	0	0
Ukupna sredstva 31.12.2022	1,750	212,393	16,309	230,452	223,575
Depoziti banaka	0	0	0	0	0
Depoziti klijenata	0	184,555	0	184,555	176,952
Pozajmljena sredstva od Banaka	0	0	0	0	0
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	0	9,121	0	9,121	9,121
Ostale obaveze	0	0	6,346	6,346	6,346
Subordinisani dug	0	4,714	0	4,714	2,533
Ukupne obaveze 31.12.2023	0	198,390	6,346	204,736	194,952

Fer vrijednost finansijskih instrumenata koji nisu vrednovani po fer vrijednosti obračunata je samo za potrebe objelodanjanja, bez efekata na pozicije bilansa stanja ili bilansa uspjeha. Dodatno, s obzirom na to da nema aktivnog trgovanja ovim instrumentima, određivanje njihove fer vrijednosti zahtijeva korišćenje procjena rukovodstva u značajnoj mjeri.

Fer vrijednost je cijena koja se može primiti za prodaju nekog sredstva ili platiti za prenos neke obaveze u uobičajenoj transakciji na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu na datum odmjeravanja pod tekućim tržišnim uslovima bez obzira na to da li je cijena direktno utvrđiva ili procijenjena korišćenjem neke druge tehnike vrednovanja. Međutim, ne postoje dostupne tržišne cijene za određeni dio finansijskih instrumenata Banke, koji su prema tome klasifikovani u nivo 2 i nivo 3 hijerarhije fer vrijednosti. U uslovima u kojima nema dostupnih tržišnih cijena, fer vrijednost se procjenjuje primjenom modela diskontovanja novčanih tokova ili drugih modela. Promjene pretpostavki koje leže u osnovi procjena, uključujući diskontne stope i procijenjene novčane tokove, u značajnoj mjeri utiču na procjene.

	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knjigovodstvena vrijednost
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	0	39,860	0	39,860	39,860
Kredit i potraživanja od banaka	0	0	5,664	5,664	5,664
Kredit i potraživanja od klijenata	0	170,715	0	170,715	161,765
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	0	1,881	0	1,881	1,881
Ostala finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti	0	0	310	310	310
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	0	0	300	300	300
Ostala finansijska sredstva koja se drže za trgovanje	0	0	18	18	18
Ukupna sredstva 31.12.2022	0	212,456	6,292	218,748	209,798
Depoziti banaka	0	0	0	0	0
Depoziti klijenata	0	173,538	0	173,538	163,518
Pozajmljena sredstva od Banaka	0	0	0	0	0
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	0	11,767	0	11,767	11,767
Ostale obaveze	0	0	4,335	4,335	4,335
Subordinisani dug	0	7,770	0	7,770	5,502
Ukupne obaveze 31.12.2022	0	193,075	4,335	197,410	185,122

(57) Događaji nakon datuma izvještavanja

Banka nije identifikovala značajne događaje nakon datuma bilansa, koji bi zahtijevali dodatno objelodanjanje.

Nema pomaka naprijed
bez osvrtnja u nazad

Izvještaj Upravnog odbora 2023

Addiko Bank

OBRAĆANJE GLAVNOG IZVRŠNOG DIREKTORA

Poštovane kolege, partneri, klijenti i akcionari,

Ove godine smo obilježili 7. godišnjicu brenda Addiko, sedam godina našeg puta ka cilju da postanemo specijalizovana banka fokusirana na potrošače i mala i srednja preduzeća, pružajući našim klijentima inovativno digitalno korisničko iskustvo. Danas, sa novom strategijom, dodatno ubrzavamo naše napore usmjerene na profitabilan rast u fokusnim segmentima i na dalje jačanje naše pozicije kao specijalizovane banke.

Možemo biti ponosni na sve što smo do sada postigli, uprkos veoma izazovnom makroekonomskom okruženju podržanom visokim kamatnim stopama, stalnim inflatornim pritiskom i političkom neizvjesnošću.

Rezultat nakon oporezivanja za 2023. godinu iznosi 4,4 miliona eura, što predstavlja rast od 14,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Naši ključni finansijski pokazatelji i pokazatelji rizika ponovo potvrđuju snažne operativne performanse Banke, zasnovane na solidnoj i rastućoj bazi klijenata, kako u segmentu stanovništva tako i u segmentu malih i srednjih preduzeća. Zajedno sa novim marketinškim pristupom, inovativnim proizvodima i opreznim pristupom upravljanju rizicima, Banka je dodatno ojačala već jaku kapitalnu poziciju, sa koeficijentom adekvatnosti kapitala od 18,52%, što je znatno iznad zakonskog minimuma. Istovremeno, Banka je ostala usklađena sa svim zahtjevima likvidnosti, te je pokazala visok nivo otpornosti čak i u najtežim scenarijima likvidnosti.

Ambicija Addiko banke, kao specijalizovane banke, je da obezbijedi najbolju ponudu za digitalno kreditiranje potrošača i malih i srednjih preduzeća. Nastavljamo sa implementacijom Programa ubrzanja koji daje prioritet rastu u fokusnim segmentima, odnosno segmentima poslovanja sa potrošačima i malim i srednjim preduzećima, uz operativnu izvrsnost i unapređenje digitalnih mogućnosti banke. Addiko takođe nastavlja da ulaže napore kako bi postala najbolja banka u klasi, unapređujući alate za upravljanje rizicima u oblastima analitike podataka i automatizacije.

Istovremeno, Addiko prepoznaje sve veću važnost i relevantnost opsežnog ESG programa, a naročito klimatskih promjena, za svoje poslovno i operativno okruženje. Zato je Addiko Strategija zaštite životne sredine, socijalnih politika i korporativnog upravljanja („ESG“) za nas izuzetno važna i povezana sa poslovnom strategijom i strategijom upravljanja rizicima. Da bismo imali ciljani, konkretan i mjerljiv pristup ESG programu, identifikovali smo najrelevantnije ciljeve održivog razvoja.

Naša snaga i samopouzdanje da ćemo uspjeti leže u činjenici da smo okupili i zajedno razvili tim koji je sposoban, pouzdan, agiln i koji dijeli iste vrijednosti. Zato kao uzoran poslodavac činimo sve kako bi se naši zaposleni na svom radnom mjestu osjećali zadovoljno i ispunjeno, jer je svaki pojedinačni doprinos dio naše priče o uspjehu.

Godina 2024. će biti podjednako izazovna, ali sa pravim stavom i voljom ponovo ćemo biti uspješni i štiti jaku poziciju koju imamo. Ostajemo posvećeni našoj strategiji da postanemo najbolja specijalizovana banka u regionu, i sa novim sastavom Upravnog odbora nastavićemo da nadgledamo njenu implementaciju i utičemo na njene performanse u oblasti zaštite životne sredine, socijalnih politika i korporativnog upravljanja (ESG).

U ime Upravnog odbora Addiko banke AD Podgorica, želim da se zahvalim svim našim klijentima, pružaocima usluga i poslovnim partnerima na dobroj saradnji i povjerenju u našu organizaciju, kao i zaposlenima na naporima koje ulažu svakodnevno da zajedno unapređujemo poslovanje, osiguramo održivost organizacije i stvaramo bolji poslovni ambijent.

S poštovanjem,
Christoph Schön, predsjednik Upravnog odbora

ČLANOVI UPRAVE BANKE

Christoph Schön, predsjednik Upravnog odbora, nadležan za opšte poslove i poslove podrške poslovanju

Odgovoran za rad sljedećih organizacionih djelova:

- Odjeljenje za računovodstvo i izvještavanje
- Služba za finansijski kontroling i upravljanje bilansnim pozicijama
- Služba interne revizije
- Sektor za korporativno upravljanje
- Odjeljenje za upravljanje ljudskim resursima i korporativne komunikacije, upravljanje projektima i procesima
- Sektor za informacione tehnologije i digitalizaciju
- Odjeljenje za upravljanje nabavkom i imovinom
- Sektor operacija

Miloš Miketić, član Upravnog odbora, nadležan za komercijalne poslove do 30.9.2024.

Odgovoran za rad sljedećih organizacionih djelova:

- Sektor prodaje proizvoda na malo
- Odjeljenje za razvoj proizvoda, digitalnih kanala i poslova zastupanja u osiguranju
- Odjeljenje za poslovanje sa privredom i malim i srednjim preduzećima
- Ekspertska funkcija za marketing

Mirko Španović, zamjenik člana Upravnog odbora, nadležan za komercijalne poslove u periodu od 1.10 - 31.12.2023.

Odgovoran za rad sljedećih organizacionih djelova:

- Sektor prodaje proizvoda na malo
- Odjeljenje za razvoj proizvoda, digitalnih kanala i poslova zastupanja u osiguranju
- Odjeljenje za poslovanje sa privredom i malim i srednjim preduzećima
- Ekspertska funkcija za marketing

Biljana Vujović, članica Upravnog odbora, nadležna za poslove upravljanja rizicima

Odgovorna za rad sljedećih organizacionih djelova:

- Odjeljenje za kontrolu rizika i upravljanje podacima
- Sektor za upravljanje kreditnim rizikom i nekvalitetnom aktivom

Godišnji izvještaj za 2023. godinu

Izveštaj Upravnog odbora

(1) Opšte informacije	5
(2) Makroekonomski ambijent	5
(3) Program ubrzanja	6
(4) Novosti u poslovanju	7
(5) Finansijski razvoj banke	9
(6) Upravljanje kapitalom i likvidnošću	13
(7) Analiza ključnih nefinansijskih pokazatelja poslovanja	14
(8) Istraživanje & Razvoj	18
(9) Predviđanja i srednjoročni ciljevi	18
(10) Korporativno upravljanje	19
(11) Sistem interne kontrole za računovodstvene procedure	23
(12) Upravljanje rizicima	24
(13) Finansijski instrumenti	24

Izjava o odgovornosti:

Odredene izjave u ovom izvještaju mogu biti izjave o budućim očekivanjima i druge izjave koje se odnose na budućnost koje se temelje na trenutnom stanovištu i pretpostavkama menadžmenta i uključuju poznate i nepoznate rizike i neizvjesnosti koje bi mogle uzrokovati da se stvarni rezultati, učinak ili događaji materijalno razlikuju od one izražene ili implicirane u takvim izjavama.

Stvarni rezultati mogu se značajno razlikovati od predviđenih rezultata, a informacije o prošlim rezultatima ne dopuštaju donošenje pouzdanih zaključaka o budućim rezultatima. Izjave koje se odnose na budućnost temeljene na trenutnom stanovištu i pretpostavkama menadžmenta mogu uključivati rizike i neizvjesnosti koje bi mogle uzrokovati materijalno odstupanje od ovdje sadržane izjave.

Ovo je prevedena verzija Izvještaja. Samo je crnogorska verzija autentična.

Addiko Bank AD Podgorica neće biti odgovorna iz bilo kojeg razloga za bilo kakvu štetu, gubitak, trošak ili izdatak bilo koje vrste koji proizlazi direktno i/ili indirektno iz ili na temelju bilo koje upotrebe ovog izvještaja ili njegovog sadržaja ili na drugi način proizlaze u vezi s ovim dokumentom.

Ovaj izvještaj ne predstavlja preporuku ili poziv ili ponudu za ulaganje ili bilo kakav drugi savjet ili bilo kakvo nagovaranje na učestvovanje u bilo kojem poslu i niko se ne smije oslanjati na ove materijale u vezi s bilo kojom ugovornom ili drugom obavezom, i tako dalje.

Svi podaci prikazani su na nivou Addiko Bank AD Podgorica (u cijelom dokumentu naziva se Addiko banka ili Banka), osim ako nije drugačije navedeno. Tablice u ovom izvještaju mogu sadržavati razlike u zaokruživanju.

(1) Opšte informacije

1.1. O Banci

Addiko Bank AD Podgorica, Podgorica, Bul. Džordža Vašingtona 98, PIB O2454190 (dalje u tekstu: Banka) je kreditna institucija koja je dobila licencu Centralne banke Crne Gore (dalje u tekstu: CBCG) za rad u Crnoj Gori broj licence 0101-377/17-6, upisana je u Centralni registar privrednih subjekata pod registarskim brojem subjekta: 4-0215615 čime je stekla svojstvo pravnog lica i ovlaštena je za obavljanje bankarskih poslova shodno Zakonu o bankama.

Banka je članica Addiko Grupe, međunarodne grupe kreditnih institucija koja se sastoji od matične banke Addiko Bank AG sa sjedištem u Beču i podružnica koje su registrovane, licencirane i posluju u pet zemalja centralne i istočne Evrope: Hrvatska, Slovenija, Bosna i Hercegovina (gdje posluje preko dvije banke), Srbija i Crna Gora.

Osnovni kapital Addiko Bank AD Podgorica je u 100% vlasništvu Addiko Bank AG Wipplingerstraße 34/4, OIB: 51364807807, čije su akcije uvrštene u trgovanje na Bečkoj berzi.

Addiko banka gradi svoju tržišnu poziciju kao banka specijalista za kreditiranje građana i malih i srednjih preduzeća, koja se zalaže za brzinu i fleksibilnost i uvodi nova digitalna rješenja i automatizaciju omogućavajući efikasnost i najbolje korisničko iskustvo u klasi.

Ovaj specijalistički pristup kontinuirano se unapređuje, kako bi reagovao na potrebe kupaca i tržišno okruženje.

1.2. Informacije o registraciji

Shodno dozvoli za rad izdatoj od strane Centralne banke Crne Gore, Banka može da obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično za svoj račun.

Pored navedenog, Banka može da obavlja i druge bankarske poslove, odnosno:

- Izdaje garancije i preuzima druge obaveze
- Kupuje i naplaćuje potraživanja
- Izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente (uključujući kreditne kartice, putne i bankarske čekove)
- Vršiti platni promet u zemlji i sa inostranstvom

- Trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun klijenta stranim sredstvima plaćanja uključujući mjenjačke poslove, valutnim i kamatnim instrumentima
- Prikuplja podatke, izrađuje analize i daje informacije i savjete o kreditnoj sposobnosti preduzeća i preduzetnika
- Vršiti depo poslove
- Vršiti usluge čuvanja u sefovima

1.3. Prodajna mreža

U skladu sa svojim strateškim opredjeljenjem da predvodi digitalnu transformaciju, Banka je 2023. primijenjivala moderan koncept organizacije načina poslovanja u Addiko mreži sa ciljem da postigne još bolje prodajne rezultate, izvrsnost u pružanju bankarskih usluga i omogući bolju dostupnost usluga klijentima širom Crne Gore.

Posebna pažnja je posvećena kreiranju i razvoju Partnership kanala u okviru kojeg je formirana baza od 32 partnera iz različitih industrija/djelatnosti, sa daljim ciljem povećanja baze klijenata i prihoda iz ovog kanala. Pokrenut je i projekat/kanal Kreditnih posrednika, čija je realizacija započeta u septembru 2023.

Na kraju 2023. godine, Addiko retail mreža posluje kroz filijale/ekspoziture na sljedećim lokacijama:

Filijala Podgorica - Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 37
Ekspozitura Podgorica I - Bul. Save Kovačevića 74 (Mall od Montenegro)
Ekspozitura Podgorica II - Blaža Jovanovića 8 (TC „Bazar”)
Ekspozitura Bar - Maršala Tita br. 3
Ekspozitura Budva - Mediteranska b.b.
Filijala Kotor - Partizanski put 570, Tabačina
Ekspozitura Herceg Novi - Njegoševa 20
Šalter Sutorina - Sutorina bb (HDL Novi Mall)
Kreditna Express poslovnica - HDL Radanovići
Ekspozitura Nikšić - Trg slobode 29
Ekspozitura Bijelo Polje - Ul. Tršova bb
Ekspozitura Pljevlja - Trg Đorđa Peruničića

(2) Makroekonomski ambijent

Crnogorska ekonomija je pokazala solidne rezultate u prvoj polovini 2023. godine. Formiranje nove vladajuće koalicije takođe daje nadu za stabilnije političko okruženje. Ekonomija zemlje je do sada bila podržana snažnom privatnom potrošnjom, zbog povoljnijih mjera politike i poreske reforme. Najveći pokretač rasta ostala je turistička industrija, ostali pokretači uključuju ulaganja u hotelske objekte i energetske infrastrukture. Visoke stope inflacije i povišene kamatne stope i dalje će ograničiti potrošnju domaćinstava i obuzdati rast.

Zbog solidnog rasta u prvoj polovini 2023. i odlične turističke sezone, prognoza rasta BDP-a za 2023. iznosi 4,5%¹.

Inflacija u Crnoj Gori uzrokovana je visokim međunarodnim cijenama energenata i hrane. Dodatni inflatorni pritisak proizašao je iz faktora koji dolaze od tražnje, kao što su snažan oporavak u turizmu, povoljna kretanja na tržištu rada i povećanje minimalne zarade.

(3) Program ubrzanja

Kako bi se dalje podstaklo generisanje vrijednosti, Addiko banka je 2023. godine uspostavila Program ubrzanja na nivou Grupe. Opšti cilj programa je usklađivanje sa ambicijom Addiko banke da postane najbolja specijalizovana banka za segmente potrošača i malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori. Namjera je da se ubrzaju mogućnosti Banke da stvori inkrementalnu vrijednost za svoje klijente i da obezbijedi brže postizanje srednjoročnih ciljeva. Program se zasniva na tri glavna stuba: Rast poslovanja u fokusnim oblastima, Operativna izvrsnost i digitalne inovacije, i Najbolje upravljanje rizicima.

3.1. Prvi stub: Rast poslovanja u fokus segmentima

Tokom 2023. godine, u skladu sa programskim ciljevima, Addiko banka je usmjerila svoje napore na sljedeće ključne oblasti:

- Proširena partnerska mreža. Ovaj potez je omogućio banci da pristupi novom segmentu klijenata koji vrjednuju finansiranje na prodajnom mesetu.
- Osim toga, preduzete su dalje radnje da se povećaju prihodi od ne-kreditnih proizvoda, sa posebnim fokusom na kartice i osiguranje.
- Očekuje se da će posvećenost Addiko banke i marljiv rad na proširenju ponude proizvoda dodatno poboljšati MSP ekosistem i tok prihoda kroz plasiranje novih proizvoda.

Addiko će nastaviti da proširuje E2E digitalne mogućnosti kako bi privukla digitalne kupce i proširila se kroz svoj partnerski ekosistem. Banka će takođe proširiti i svoju ponudu proizvoda za potrošače i MSP, uvođenjem prilagođenih funkcionalnosti u kartično poslovanje, dok će istovremeno povući nerentabilne proizvode i usluge.

Marketinške mogućnosti čine veoma važan dio ovog stuba i biće dalje unaprjeđivane i usavršavane. Pomenute mjere će doprinijeti kontinuiranom rastu fokusnih oblasti poslovanja na održiv i profitabilan način, uz održavanje razboritog pristupa procjeni rizika.

3.2. Drugi stub: Operativna izvrsnost i digitalne inovacije

Drugi stub Programa ubrzanja je usmjeren na teme operativne izvrsnosti i digitalnih inovacija radi postizanja dalje E2E optimizacije osnovnih procesa širom Banke.

Tokom 2023. godine, Addiko banka je osnovala organizacionu jedinicu za upravljanje operativnom izvrsnošću, koja ima za cilj omogućavanje najbrže obrade računa i kredita u segmentu poslovanja sa potrošačima i MSP, uspostavljanjem izvrsnosti rada pozadinske kancelarije i omogućavanjem fintech-orientisane, visoko automatizovane i "hands-free" obrade.

Banka prednost daje korisničkom iskustvu. To znači da banka teži najboljem korisničkom iskustvu u svim fokusnim oblastima i za sve proizvode, bez obzira na to koji kanal distribucije klijent odluči da koristi, zatim njeguje kulturu u kojoj je klijent na prvom mjestu, te podstiče inovacije ključnih E2E procesa i smanjenje otpada. Ostvarivanje naprijed navedenog je predviđeno uvođenjem novih digitalnih rješenja i automatizacijom zadataka pozadinske kancelarije, uz istovremeno omogućavanje poboljšanja efikasnosti tokom vremena.

Neka od novih digitalnih rješenja uvedenih tokom 2023. godine odnose se na sljedeće inicijative:

- Nadogradnja postojećeg digitalnog rješenja u filijalama kako bi se ponudilo E2E digitalno korisničko iskustvo, gdje je to zakonski moguće.
- Unapređenje procesa apliciranja za kredit, što bi rezultiralo smanjenjem vremena do naplate i srazmjernim poboljšanjem jedinstvene prodajne ponude Addiko banke.

Takođe, Banka je izvršila značajna poboljšanja u svojim sistemima izvještavanja o poslovnoj inteligenciji. Ovo omogućava Banci da bolje razumije svoje klijente i iskoristi prednosti, posredstvom finih podešavanja proizvoda i usluga u korist i klijenata i banke.

¹ Bečki institut za internacionalne ekonomske studije Austrija (wiiw)

3.3. Treći stub: Najbolje upravljanje rizicima

Jasan cilj da postanemo najbolji u upravljanju rizicima čini treći stub Programa ubrzanja. Addiko banka je uvjerena da njen cilj da postane najbolja specijalizovana banka na tržištu u segmentu potrošača i MSP takođe podrazumijeva i upravljanje rizicima na visokom nivou. U trenutnoj ekonomskoj situaciji i tekućoj digitalnoj evoluciji, Banka prepoznaje sve veći značaj upravljanja podacima i analitike podataka u oblasti upravljanja rizicima.

Tokom 2023. godine Addiko banka je uspješno pokrenula novu i sveobuhvatnu platformu za izvještavanje o rizicima, čime je dodatno unaprijedila svoju stručnost u upravljanju i kontroli rizika. Banka je takođe pokrenula projekat koji istražuje potencijal za dodatna poboljšanja u oblasti naplate. Tekuće inicijative za smanjenje nekvalitetnih izloženosti koje su pokrenute kao dio Programa transformacije u drugoj polovini 2022. godine, u 2023. su omogućile dalje smanjenje nekvalitetnih izloženosti na najniži nivo do sada.

Addiko će nastaviti da ulaže u svoje IT sisteme kako bi uspostavila skalabilno i automatizovano najsavremenije okruženje za procjenu, praćenje i izvještavanje o rizicima. Takođe će nastaviti da se koncentriše na efikasno upravljanje nekvalitetnom izloženošću kako bi generisala dodatnu vrijednost za Banku.

(4) Novosti na poslovnom planu

4.1. Marketinške aktivnosti u 2023.

U 2023. godini, marketing je igrao ključnu ulogu ne samo u sticanju kupaca, već i u jačanju imidža i širenju svijesti o brendu Addiko banke kao specijalizovane banke za brze kredite dostupne bilo kada i bilo gdje.

Zahvaljujući omiljenom 3D animiranom predstavniku brenda Oskaru, Addiko je dosljedno i na efikasan i diferenciran način slala poruke o brendu i proizvodima. U preko 80 kampanja sprovedenih 2023. godine u Crnoj Gori na svim medijskim kanalima od TV, radija, spoljnog oglašavanja do društvenih mreža i ogromnog ekosistema online medija, Addiko je pružila transparentne i razumljive informacije o svojim proizvodima.

Ključna inicijativa za imidž brenda bila je nova kampanja koja je pokrenuta u regionu pod krovnom porukom „nemam vremena“, izvedena na dinamičan, modularan i kreativan način koji jača imidž Addiko banke kao izuzetno brze ali pristupačne banke.

Najbitniji momenti u komunikaciji o proizvodima uključivali su:

- Pokretanje kampanje „Neodoljiva ponuda“ kojom se obećava rekordno kratko vrijeme odgovora klijentima (vrijeme do donošenja odluke) o njihovim zahtjevima za kredit, uz materijalne nagrade u slučaju kašnjenja (odgovor za 30 minuta ili prva rata besplatna).
- Promovisanje jednostavnog dobijanja kredita na PoS terminalima dostupnim u nekoliko većih prodavnica u Crnoj Gori, koji se odobrava na licu mjesta uz ličnu kartu klijenta kao jedinog potrebnog dokumenta.
- Različite kampanje uz podršku Mastercard-a, uključujući inicijativu za promovisanje korišćenja kartica sprovedenu u saradnji sa Glovom, glavnom online platformom na tržištu za dostavu hrane i namirnica.
- Nekoliko kampanja pokrenutih putem mobilne aplikacije za korisnike Telekom mreže koje promovišu posebne ponude za kredite i depozite.

Prema najnovijim mjerenjima sprovedenim uz Brand Tracker, svijest o brendu i parametri razmatranja gotovinskog zajma u Addiko banci su stabilni. Povećana kreativnost i pripovijedanje usredsređeno na potrebe klijenata, uz pomoć predstavnika brenda Oskara, doveli su do toga da se Addiko percipira kao banka za brze kredite dostupne bilo kada i bilo gdje, banka koja je stručnjak za gotovinske kredite i banka sa dobrim reklamama, zadržavajući vodeću poziciju u pogledu reklamne svijesti sa 40,2% bankarske populacije koja se sjeća da je vidjela Addiko reklamu.

U okviru Programa ubrzanja, 2023. godinu obilježile su i strateške inicijative u istraživanju tržišta u vezi sa marketinškim aktivnostima i optimizacijom procesa.

4.2. Informacije o kupovini sopstvenih akcija

Tokom 2023. godine, Addiko Banka nije vršila otkup sopstvenih akcija. U dijagramu ispod se nalazi trenutni broj akcija i vrijednost osnivačkog kapitala.

Naziv Akcionara	2023			2022		
	Broj akcija	U hiljadama EUR	% Učešća	Broj akcija	U hiljadama EUR	% Učešća
Addiko Bank AG, Vienna	125.100	27.661	100%	125.100	27.661	100%
Ukupno	125.100	27.661	100%	125.100	27.661	100%

(5) Finansijski razvoj banke

5.1. Bilans uspjeha

		EUR 000	
		01.01. -	01.01. -
	Napomene	31.12.2023	31.12.2022
Prihodi od kamata i slični prihodi	(4, 18.1)	13,731	12,655
Rashodi od kamata i slični rashodi	(4, 18.2)	-1,627	-1,813
Neto prihodi od kamata		12,104	10,842
Prihodi od naknada i provizija	(4, 19.1)	4,529	3,904
Rashodi naknada i provizija	(4, 19.2)	-2,363	-2,106
Neto prihodi od naknada i provizija		2,166	1,798
Neto dobiti / gubici od kursnih razlika	(5, 20)	269	290
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine	(21)	122	-46
Ostali prihodi	(22)	1,012	354
Troškovi zaposlenih	(13, 23)	-5,004	-4,818
Troškovi amortizacije	(10, 24)	-913	-926
Opšti administrativni troškovi	(25)	-4,633	-4,409
Neto dobiti/gubici po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata	(26)	-13	-109
Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvrjedjenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	(8, 27)	989	1,341
Troškovi rezervisanja	(28)	-854	-110
Ostali rashodi	(29)	-49	-42
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		5,196	4,165
Porez na dobit	(6, 30)	763	286
NETO PROFIT		4,433	3,879

5.2. Analiza bilansa uspjeha

Banka uprkos makroekonomskim izazovima ostvaruje pozitivan rezultat uz proaktivno upravljanje rizicima, kako bi se na vrijeme identifikovali i uračunali svi potencijalni efekti povećanog kreditnog rizika na rezultat. Na kraju 2023. godine ostvaren je profit nakon oporezivanja u iznosu od 4.4 miliona EUR (2022: 3.9 miliona EUR).

U odnosu na 2022. godinu, kada je iznosio 10.8 miliona EUR, neto kamatni prihod se u 2023. godini povećao za 1.3 miliona EUR, odnosno 11.6% te iznosi 12.1 miliona EUR. Ovakav rast je posljedica snažnog rasta u dijelu kamatnih prihodakao i nižim kamatnim rashodima na depozite. Na rast prihoda od kamata (8.5% ili 1.1 miliona EUR) uticalo je značajno povećanje tržišne kamatne stope, kao i dodatni prihodi povezani sa upravljanjem likvidnošću, koja je proizvod pomenutog povećanja kamatne stope. Pozitivan uticaj na neto kamatni prihod imali su i niži kamatni rashodi u iznosu od 0.2 miliona EUR, sa -1.8 miliona EUR u 2022. godini na -1.6 miliona EUR u 2023. godini.

Glavni uzrok nižih rashoda od kamata je uslovljen smanjenim iznosom subordinisanog duga. Slijedom toga, neto kamatna marža bilježi blagi rast sa 5.00% u 2022. godini na 5.3% u 2023. godini.

Neto prihodi od naknada i provizija porasli su na 2.2 miliona EUR (2022: 1.8 miliona EUR) kao posljedica rasta prihoda od naknada i provizija na 4.5 miliona EUR, koji je u 2022. godini iznosio 3.9 miliona EUR, dok troškovi naknada i provizija takođe pokazuju rast ali u manjem iznosu i iznosili su -2.4 miliona EUR, dok su u 2022. godini iznosili -2.1 miliona EUR. Povećanje neto prihoda od naknada i provizija uslovljeno je povećanim poslovnim aktivnostima u segmentu fizičkih lica, posebno u dijelu kartičarstva zahvaljujući rastu broja kartičnih transakcija kao i broja klijenata.

Neto prihod od kursnih razlika bio je pozitivan i pokazuje neznatni pad u odnosu na 2022. godinu u iznosu od 7% i iznosi 0.27 miliona EUR (2022: 0.29 miliona EUR).

Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine je iznosio 0.12 miliona EUR (2022: -0,05 miliona EUR). Proknjiženi dobitak se odnosi na prodaju nekretnine koja je bila u vlasništvu Banke.

Tokom 2023. godine, došlo je do značajno manjih zahtjeva za zamrzavanjem varijabilne kamatne stope od strane klijenata (u vezi Bančinog programa aktivnosti u cilju zaštite klijenata koji imaju kredite u EUR sa varijabilnom kamatnom stopom). S obzirom na navedeno, gubitak od modifikacija je smanjen, te u 2023. godini iznosi 0.0 miliona EUR (2022: -0.1 miliona EUR).

Ostali neto prihodi (koji predstavljaju zbir ostalih poslovnih prihoda i ostalih poslovnih rashoda) iznose 1.0 miliona EUR (2022: 0.3 miliona EUR). Rast u iznosu 0,7 miliona EUR je uslijed bolje naplate otpisaih potraživanja.

Poslovni rashodi su u 2023. godini porasli na iznos od -10.5 miliona EUR (2022: -10.2 miliona EUR), uglavnom vođeni većim troškovima za zaposlene. Troškovi zaposlenih porasli su za -0.2 miliona EUR i na kraju 2023. godine iznose -5.0 miliona EUR (2022: -4.8 miliona EUR). Ovaj rast uslovljen je jednim dijelom jednokratnom isplatom uslijed podrške zaposlenima u cilju ublažavanja efekata inflacije, kao i povećanih troškova rezervacija za neiskorišćene godišnje odmore. Ostali administrativni troškovi takođe su bili u porastu, najvećim dijelom zbog većih IT troškova, nastalih u skladu sa većom stopom inflacije, te povećanih troškova reklamiranja u vezi re-pozicioniranja Brenda na tržištu. Troškovi amortizacije su neznatno niži nego prethodne godine i iznose -0.91 miliona EUR (2022: -0.93 milion EUR).

Troškovi rezervisanja pokazuju rast na -0.9 miliona EUR (2022: -0.1 miliona EUR) kao posljedica dodatnih rezervisanja za sudske sporove.

U toku 2023. godine knjiženo je oslobađanje rezervacija u iznosu od 0.9 miliona EUR (2022: -1.3 miliona EUR). Banka je i u 2023. uložila značajne napore u unapređenju procesa praćenja i naplate potraživanja. Kroz primjenu efikasnih strategija i tehnika upravljanja rizicima, banka je uspjela da smanji broj nekvalitetnih kredita, što je rezultiralo stabilizaciji portfolija i smanjenju potencijalnih gubitaka.

Porez na dobit iznosi -0.8 miliona EUR (2022: -0.3 miliona EUR), kao rezultat povećanog tekućeg poreza uslijed boljeg rezultata prije oporezivanja Banke.

5.3. Bilans stanja

		EUR 000		
	Napomene	01.01. - 31.12.2023	01.01. - 31.12.2022	01.01. - 31.12.2021
SREDSTVA				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	(7, 31)	44,768	39,860	36,116
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		179,445	169,618	170,583
Kredit i potraživanja od banaka	(8, 32)	16,058	5,662	8,087
Kredit i potraživanja od klijenata	(8, 33)	160,632	161,765	162,200
Hartije od vrijednosti		1,866	1,881	0
Ostala finansijska sredstva	(34)	889	310	296
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		251	300	0
Hartije od vrijednosti		251	300	0
Finansijska sredstva koja se drže za trgovanje		0	0	0
Ostala finansijska sredstva		0	18	5
Nekretnine, postrojenja i oprema	(10, 35, 36)	1,489	1,631	1,609
Nematerijalna sredstva	(10, 37)	2,512	2,397	2,327
Tekuća poreska sredstva	(38)	1,590	1,598	1,597
Odložena poreska sredstva		21	29	0
Stalna sredstva namijenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja		34	0	0
Ostala sredstva	(39.1)	3,941	3,090	2,699
UKUPNA SREDSTVA		234,051	218,541	214,936
OBAVEZE				
Finansijska sredstva koja se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		186,073	175,285	176,907
Depoziti klijenata	(40)	176,952	163,518	162,625
Kredit banaka i centralnih banaka	(12)	0	0	0
Kredit klijenata koji nijesu banke	(12, 41.1)	9,121	11,767	14,282
Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja		69	32	36
Ostale finansijske obaveze		69	32	36
Rezerve	(8, 13, 42)	1,921	1,102	876
Tekuće poreske obaveze		749	315	0
Ostale obaveze	(43)	6,346	4,335	3,525
Subordinisani dugovi	(44)	2,533	5,502	5,502
UKUPNE OBAVEZE		197,691	186,571	186,846
KAPITAL				
Akcijski kapital	(15, 45.1)	27,661	27,661	27,661
Dobitak iz prethodnih godina		4,235	356	0
Dobit tekuće godine		4,433	3,879	356
Ostale rezerve	(45.2)	31	74	74
Ukupan kapital		36,360	31,970	28,091
UKUPAN KAPITAL I OBAVEZE		234,051	218,541	214,937
VANBILANSNA EVIDENCIJA	(16, 46)	332,784	333,641	332,918

5.4. Analiza bilansa stanja

Bilans stanja Banke pokazuje jednostavnu i solidnu strukturu aktive - 69% ukupne aktive čine neto krediti i veći dio njih je već u oblasti koja je u fokusu (neobezbjedeđeni krediti fizičkim licima i krediti malim i srednjim preduzećima). Banka je nastavila da mijenja strukturu poslovanja od niskoprofitabilnih proizvoda, kao što su stambeni krediti i javno finansiranje, ka visokoprofitabilnim proizvodima namijenjenih stanovništvu i malim i srednjim preduzećima. To se odražava povećanim udjelom ova dva segmenta od 92% ukupnih bruto kvalitetnih kredita (na kraju 2022: 90%)

Ukupna aktiva Banke se povećala i iznosi 234.1 miliona EUR (2022: 218.5 miliona EUR).

Istovremeno, gotovinske rezerve su porasle na 44.8 miliona EUR (2022: 39.9 miliona EUR) što odražava snažnu likvidnosnu poziciju Banke.

Ukupni krediti i potraživanja od kreditnih institucija (neto) zabilježili su rast u iznosu od 10.4 miliona EUR, tj. na 16.1 miliona EUR (2022: 5.7 miliona EUR).

Kredit i potraživanja od klijenata (neto) smanjena su za 1.1 miliona EUR, tj. na 160.6 miliona EUR (2022: 161.8 miliona EUR). Do promjene je uglavnom došlo u segmentima koji nisu u fokusu (stambeni krediti, velika i javna preduzeća), koji su se smanjili za 4.6 miliona EUR i u 2023. godini iznose 13.7 miliona EUR. Ovo smanjenje je nadoknađeno novim isplata u dijelu potrošačkih kredita (neto rast potrošačkih kredita iznosio je 4.9 miliona EUR).

Materijalna sredstva pokazuju blagi pad u odnosu na prošlu godinu i ista iznose 1.5 miliona EUR (2022: 1,6 miliona EUR), dok su istovremeno nematerijalna sredstva neznatno povećana i sada su dostigla nivo od 2.5 miliona EUR (2022: 2.4 miliona EUR).

Poreska sredstva su ostala na istom nivou i iznose 1.6 miliona EUR (2022: 1.6 miliona EUR).

Ostala aktiva uvećana je na 3.9 miliona EUR (2022: 3.1 miliona EUR).

Na strani pasive, finansijske obaveze mjerene po amortizovanom trošku uvećane su na 186.1 miliona EUR (2022: 175.3 milion EUR):

- Depoziti klijenata porasli su na 177.0 miliona EUR (2022: 163.5 miliona EUR) što pokazuje stabilnu depozitnu bazu koja je još jedna od prednosti Banke.
- Depoziti ostalih klijenata su se smanjili na 9.1 miliona EUR (2022: 11.8 miliona EUR) kao posljedica redovnih otplata pozajmica po osnovu kojih su dati krediti u saradnji sa Investiciono-razvojem fondom.

Rezerve su povećane na 1.9 miliona EUR (2022: 1.1 miliona EUR).

Ostala pasiva bilježi povećanje na 6.3 miliona EUR (2022: 4.3 miliona EUR), a obuhvata vremenska razgraničenja za usluge koje su pružene, ali još uvijek nisu fakturisane, kao i obaveze za avanse primljene od klijenata.

Kapital je uvećan na 36.4 miliona EUR (2022: 32.0 miliona EUR) uslijed ostvarene dobiti nakon oporezivanja iz tekuće godine.

(6) Upravljanje kapitalom i likvidnošću

Banka kontinuirano upravlja kapitalom sa ciljem obezbjeđivanja stabilnog i sigurnog poslovanja i ispunjenja obaveza prema povjericima, i obezbjeđivanja usaglašenosti sa zahtjevima propisanim Zakonom o kreditnim institucijama i Odlukom o adekvatnosti kapitala.

6.1. Kapital Banke i upravljanje kapitalom

Na dan 31. decembar 2023. godine, kapitalna baza Addi-ko banke se sastojala od redovnog osnovnog kapitala CET1 (koeficijent osnovnog redovnog kapitala 18,52%) i dopunskog kapitala TIER 2 i iznosila je 20,13% (koeficijent ukupnog kapitala), što je znatno iznad trenutno propisanog regulatornog minimuma.

Regulatorni kapitalni zahtjevi

Rješenjem iz marta 2023. godine izdatog od strane Centralne Banke Crne Gore, Addiko banka AD Podgorica je proglašena sistemski važnom bankom i određena je stopa bafera za OSV u iznosu od 1,25%.

U maju 2023 godine, Centralna banka je izdala i rezultate supervizorske procjene poslovanja Addiko banke. Sveobuhvatna supervizorska procjena izvršena je sa stanjem na dan 31.03.2022. uzimajući u obzir sve materijalno značajne događaje do i nakon tog datuma. Rezultati Supervizorske procjene Banke pokazuju da identifikovani rizici predstavljaju nizak do umjeren rizik za održivost njenog poslovanja. Centralna banka je naložila Addiko banci, da na osnovu rezultata supervizorske procjene, održava iznos regulatornog kapitala iznad minimalno propisanog zahtjeva za kapitalom iz člana 134. Zakona o kreditnim institucijama za 3,15 procentna poena.

Uzimajući u obzir iznad navedeno, minimalni propisani zahtjev za ukupnim kapitalom na 31.12.2023. godine (OCR) je iznosio 13,9% i sastojao se od:

- 11,15% ukupnog zahtjeva za kapitalom u okviru SREP-a (TSCR), i obuhvata 8% zahtjeva za kapitalom iz Stuba 1 i 3,15% zahtjeva iz Stuba 2; i
- 2,75% kombinovanog bafera (CBR), koji čini 1,25% bafer za očuvanje kapitala (CCB) 1,5% bafer za strukturni sistemski rizik

Radi održavanja odgovarajućeg nivoa i strukture raspoloživog internog kapitala koji može da podrži očekivani rast plasmana, budućih izvora sredstava i njihovog korišćenja, rizike kojima je Banka izložena

i kojima se očekuje da može biti izložena u narednom periodu, Banka je uspostavila Strategiju i Plan upravljanja kapitalom.

Strategija i Plan upravljanja kapitalom sadrže:

- Strateške ciljeve i vremenski period za njihovo ostvarenje,
- Način organizacije procesa upravljanja raspoloživim internim kapitalom,
- Postupak i procedure planiranja adekvatnog nivoa raspoloživog internog kapitala,
- Način dostizanja i održavanja adekvatnog nivoa raspoloživog internog kapitala,
- Mjere koje bi Banka preuzela u slučaju nastanka nepredviđenih događaja koji mogu da utiču na iznos raspoloživog internog kapitala.

6.2. Likvidnosna pozicija

Pozicija likvidnosti Banke je ostala jaka, sa pokazateljima likvidnosti visoko iznad regulatorno propisanih zahteva. Banka ima jaku poziciju likvidnosti, znatno iznad apetita za rizikom, sa koeficijentom pokrića likvidnosti (LCR) u rasponu od najnižeg nivoa od 176% u julu 2023. do maksimuma od 276% u novembru 2023, znatno iznad zahtjevanog minimalnog pokrića od 70% koliko je trenutno propisani zakonski minimum. Glavni izvor finansiranja banke pretežno čine depoziti klijenata, Koeficijent kredita i depozita (LTD), odnos između neto kredita i depozita klijenata, iznosio je 87% (IE22: 93%) što predstavlja znak jačanja depozitne baze.

6.3. ICAAP - Politika interne procjene adekvatnosti kapitala

Osiguranje sposobnosti Banke da podnese ekonomski rizik glavni je dio upravljačke aktivnosti Addiko banke. Stoga, Banka je uspostavila jasno definisan interni proces procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP).

Upravljanje rizicima dio je sveobuhvatnog upravljačkog procesa banke, čime se rizični kapital alokira po vrstama rizika u skladu sa strategijom, postavljaju ograničenja i kapital prati kroz postavljeni sisteme limita. Operativno upravljanje procesom procjene adekvatnosti internog kapitala, obavlja se u nekoliko koraka: 1) Iden-tifikacija i procjena materijalnosti rizika, 2) Kvantifikacija rizika, 3) Definisane i obračun dostupnog kapitala, 4) Poređenje dostupnog kapitala i kapitalnih zahtjeva za pokriće rizika, 5) Procjena budućih kapitalnih zahtjeva, 6) Monitoring i kontrola, 7) Stresno testiranje, 8) Definisane mjere.

Banka je definisala set internih smjernica za upravljanje rizicima (strategije, metodologije, politike,

proce-dure, priručnike) kako bi se osiguralo da se rizicima upravlja na standardizovani način. Ova dokumenta se prilagođavaju tako da odražavaju organizacione promjene, kao i promjene djelova propisa. Postojeće smjernice se preispituju godišnje da bi se utvrdilo da li je potrebno ažurirati iste. Ovo osigurava podudaranje stvarnih i dokumentovanih procesa. Banka ima jasno definisane odgovornosti za sva interna dokumenta iz domena upravljanja rizicima, uključujući pripremu i ažuriranje. Pridržavanje ovih smjernica obezbjeđuju oni koji su direktno uključeni u process upravljanja rizicima.

Zahtjevi za kapitalom posmatraju se u odnosu na kapital za pokriće rizika. Ovo se uzima kao osnova godišnjeg planiranja limita i mjesečno poređenje sa zahtjevima za rizičnim kapitalom, što čini dio analize o sposobnosti podnošenja rizika. Sprovode se i stresna testiranja gdje su parametri rizika (mogući problematični plasmani, vrijednosti kolaterala, devizni kursevi, itd.) naglašeni u određenim scenarijima, a predstavljeni su uticaji stresnih scenarija na likvidnost i sopstvena sredstva.

(7) Analiza ključnih nefinansijskih pokazatelja poslovanja

7.1. Tržište i razvoj poslovanja

Banka posluje na principima direktnog i jednostavnog bankarstva, s fokusom na proizvode koji zadovoljavaju ključne potrebe klijenata, a zasnivaju se na efikasnosti i jasnoj i transparentnoj komunikaciji.

Poslovanje s građanima

U oblasti poslovanja sa fizičkim licima, fokus je stavljen na ključne proizvode - gotovinske i potrošačke kredite, pakete računa i kreditne kartice.

Poseban segment predstavlja digitalno bankarstvo, u kojem se mogućnosti banke kontinuirano razvijaju sa misijom da poboljšaju i obogate korisničko iskustvo, prije svega, na mobilnoj platformi. Pored transakcionog bankarstva, klijentima Banke je omogućeno da putem mBanking-a apliciraju za gotovinski kredit i dobiju sredstva na svoj tekući račun u roku od nekoliko minuta, bez odlaska u ekspozituru/filijalu, a isto je omogućeno i za overdraft kao i kreditnu karticu (E2E proces).

Buduće aktivnosti će biti usmjerene na još intenzivniju komunikaciju sa klijentima, kroz aplikaciju mobilnog bankarstva, sa ciljem da se što veći broj proizvoda i usluga klijentima obezbijedi putem ove aplikacije i smanji potreba za dolaskom u filijalu.

Klijentima su omogućene nove funkcionalnosti u sklopu mBanking aplikacije kao što su aktiviranje trajnog naloga, poručivanje kartica, povećanje limita potrošnje na kartici i reset PIN-a. Na ovaj način je dodatno unaprijeđena usluga klijentima i omogućeno im je lakše upravljanje finansijama, bez odlaska u banku.

Konstantan rast učešća kredita iniciranih digitalnim kanalima potvrđuje uspješan put Banke ka digitalnoj transformaciji. U 2023. taj rast je dostigao rekordnih 85% od ukupnog broja kreditnih zahtjeva.

Usklađena je i ažurirana jedinstvena ponuda paketa računa, koja osim besplatnih digitalnih transakcija i podizanja gotovine na svim bankomatima u Crnoj Gori, klijentima korisnicima paketa omogućava i upotrebu "3 u 1" kreditne kartice. Ova kartica je jedinstvena na crnogorskom tržištu zato što ima tri različite funkcionalnosti na osnovu kojih korisnici mogu birati način otplate duga: odloženo do 40 dana (bez kamate), na rate ili minimum 5% duga mjesečno.

Kao prva institucija na tržištu koja je registrovana za zastupničke poslove prodaje osiguranja Banka je razvila procese, proizvode i mehanizme prodaje bankosiguranja i do sada je ostvarila jako dobre rezultate. Istovremeno, sa svojom mrežom obučanih i licenciranih kadrova Banka daje značajan doprinos unapređenju bankosiguranja na našem tržištu i edukaciji klijenata, sa ciljem podizanja svijesti građana o važnosti ovog segmenta.

Klijenti su prepoznali prednost jednostavnosti i brzine procesa otvaranja paketa računa (za koji je potrebna samo lična karta) i mogućnost besplatnih transakcija putem e/mBanking-a, što za rezultat ima konstantno uvećanje baze korisnika navedenih proizvoda.

U odnosu na prethodnu 2022 godinu, učešće digitalnih transakcija u ukupnom broju transakcija povećano je za 15%.

Dio platforme za digitalnu transformaciju uključuje i uvođenje cash in servisa na bankomatima koji će klijentima u narednom periodu omogućiti uplatu gotovine za fizička lica, odnosno pazara za pravna lica i tako olakšati servis klijentima i učiniti ga dostupnim 24/7.

Segment malih i srednjih preduzeća

Segment malih i srednjih preduzeća je jedan od tri ključna segmenta Addiko banke. Digitalni tim zadužen za poslovanje sa privredom, razvio je internu platformu za upravljanje poslovnim procesima u cilju pružanja naprednih i brzih usluga. Ova plat-

forma je omogućila značajno ubrzanje i pojednostavljanje procesa odobravanja kreditnih proizvoda, što za posljedicu ima rast zadovoljstva klijenata. Učešće kredita za ključni (Standard) segment odobrenih tokom 2023. godine kroz ovu platformu je iznosilo 83% od ukupnog broja kreditnih zahtjeva.

U pravcu dodatnog poboljšanja korisničkog iskustva, klijentima Banke je omogućeno da putem web platforme apliciraju za kredite, bez odlaska u ekspozituru/filijalu.

Planiran je dalji razvoj i poboljšanje ove platforme u cilju unapređenja korisničkog iskustva klijenata, što kraćeg vremena za donošenje odluke kao i vremena do konačne realizacije/isplate kredita. Ova poboljšanja su planirana da se sprovedu i za ostale proizvode (kartice, overdrafte).

Uvođenjem jedinstvene kreditne kartice "2u1" za pravna lica, koja ima dvije funkcionalnosti: revolving i charge, zaokružen je paket proizvoda za kreditiranje sa jednostavnim i brzim procesom odobravanja.

Tokom godine je kreirana i ponuda paketa računa za pravna lica, uz koje su sve transakcije besplatne do potrošnje iznosa mjesečne naknade, a korisnicima paketa je omogućeno i korišćenje e-Bankinga i debitne kartice.

U završnoj fazi je i razvoj aplikacije mobilnog bankarstva za pravna lica koji će omogućiti lakše i brže korišćenje bančinih usluga i preko mobilnog telefona.

Sve prethodno potvrđuje reputaciju Banke kao inovativne, koja razumije potrebe tržišta i u skladu sa tim prilagođava svoju ponudu i unapređuje postojeće procese.

7.2. Upravljanje ljudskim resursima

Strategija upravljanja ljudskim resursima pokreće kulturnu transformaciju Banke koja se konstantno razvija, odražavajući principe povjerenja, integriteta i jasne orijentacije na rezultate. HR procesi Banke koji podržavaju tu transformaciju odnose se na zapošljavanje i selekciju, upravljanje učinkom, razvoj zaposlenih, te odnos prema zaposlenima. Na ovaj način Banka teži uspostavljanju kvalitetnog radnog okruženja, kako bi nastavila da gradi imidž uzornog i poželjnog poslodavca.

Kada je u pitanju zapošljavanje, izbor i regrutacija su bazirani na jasno definisanim potrebama poslovanja, a transparentnost i jednakost su osnov svakog postupka izbora, zaposlenja, imenovanja i

unapređenja. Za ključne funkcije, sprovodi se procjena sposobnosti i podobnosti kandidata (Fit&Proper), u skladu sa regulatornim smjernicama.

Banka ima godišnju Employer branding strategiju, s definisanim mjerama i tačkama revizije. Employer branding aktivnosti se sprovode sistemski. Banka saraduje s velikim brojem institucija i učestvuje u različitim inicijativama za približavanje ciljnim grupama na tržištu rada.

Ove godine Banka je učestvovala u Vladinom Programu stručnog osposobljavanja.

Zaključno sa 31.12.2023, ukupan broj zaposlenih u Addi-ko banci iznosio je 175 lica. Svi zaposleni imaju priliku za razvoj kroz različite razvojne programe, usmjerene na ključne kompetencije, leaderske kompetencije, regulatorne zahtjeve, odnos prema klijentima i svijest o rizicima, s posebnim fokusom na digitalizaciju i poslovanje sa stanovništvom i malim i srednjim preduzećima. Većina zaposlenih pokazuje zadovoljstvo mogućnostima obrazovanja unutar organizacije i kvalitetom razvojnih programa. Pored navedenog, znanje unutar Banke se prenosi putem internog dijeljenja znanja i kroz model 70-20-10 (Smatra se da pojedinci stižu 70% svog znanja iz iskustava povezanih s poslom, 20% iz interakcija s drugima i 10% iz formalnih obrazovnih događaja).

Fokusrana na prepoznavanju talenata i definisanje razvojnih karijernih mogućnosti, Banka je i u 2023. investirala u trening i edukaciju zaposlenih.

Sistem upravljanja radnim učinkom je razvijen za sve zaposlene. Sistem upravljanja radnim učinkom ima više kriterijuma (finansijski i nefinansijski ciljevi). Poslovni ciljevi su usklađeni i kaskadirani kroz cijelu organizaciju, kombinovanjem pristupa odozdo prema gore i odozgo prema dolje.

Politika isplate zarada i naknada regulisana je zakonskim odredbama, smjernicama Evropske bankarske agencije (EBA) i EU direktivama o kapitalnim zahtjevima. U skladu sa Politikom zarada i naknada definisan je sistem praćenja radne uspješnosti.

Zadovoljstvo zaposlenih, dvosmjerna komunikacija i davanje povratnih informacija čine važne elemente korporativne kulture Banke. Godišnje se sprovodi istraživanje zadovoljstva zaposlenih putem Upitnika o kulturi organizacije i radnom okruženju (Culture and Engagement Survey) u kojem je učestvovalo čak 85,9% zaposlenih. Indeks zadovoljstva zaposlenih (Employee satisfaction index) je 63,4. Rezultati istraživanja se koriste u cilju

boljeg razumijevanja stavova zaposlenih i unapređenja kulture organizacije kroz otvorenu komunikaciju, iskrenost i povjerenje.

Banka promovira posvećenost uspostavljanju raznolike i inkluzivne radne snage. U okviru Politike raznolikosti i inkluzije definisan je Strateški akcioni plan različitosti i uključenosti, s jasnim mjerama i metrikom koje treba postići do kraja 2024. Strateški akcioni plan opisuje specifične aktivnosti usmjerenje na promociju različitosti i inkluzije u okviru sledećih oblasti: ciljevi rodne ravnoteže, zapošljavanje i selekcija, upravljanje karijerom, učenje i razvoj, primanja i implementacija najboljih praksi.

Za sve zaposlene sprovode se različite inicijative za dobrobit zaposlenih, a neke od njih uključuju i članove porodica zaposlenih. Kada je riječ o zdravlju i zdravstvenim beneficijama, Banka za zaposlene obezbjeđuje 24/7 osiguranje od nesrećnog slučaja i participira u premiji za dopunsko privatno zdravstveno osiguranje. U toku oktobra, mjeseca borbe protiv karcinoma dojke, organizovani su besplatni pregledi za sve Addiko dame.

7.3. Održivost

Kako je Addiko banka krenula na transformativno putovanje, prepoznala je ključnu ulogu koju finansijske institucije imaju u oblikovanju održivije budućnosti. Sa nepokolebljivom posvećenošću integraciji održivosti u svoje poslovanje, Addiko je marljivo ugradila ekološke, društvene i principe upravljanja u svoje osnovne vrijednosti. Nadovezujući se na ovu osnovu, 2023. godina predstavlja značajnu prekretnicu jer je Banka preduzela ključne inicijative da svoju viziju održivosti pretoči u djelotvorne akcije.

ESG strategija

U 2023. godini, Banka je predstavila sveobuhvatnu ESG strategiju koja je usko povezana sa poslovanjem i strategijom rizika Banke i u kojoj je iznijela ciljeve za postizanje svojih ambicija održivog razvoja. Strategija se fokusira na četiri ključne oblasti u okviru Ciljeva održivog razvoja UN-a, uz podršku 15 inicijativa na nivou Grupe sa jasnim ciljevima i pokazateljima učinka. Nam-jenska radna grupa upravlja implementacijom ovih inicijativa u Addiko podružnicama i redovno izvještava o procesu implementacije.

Banka je implementirala snažan okvir upravljanja održivošću, integrišući održivost na različitim organizacionim nivoima. Ovaj okvir obezbjeđuje da održivost dobije pažnju donosioca odluka sa najvišeg nivoa, dok se istovremeno integriše u svakodnevno poslovanje. Sa jasno definisanim strukturama i dodijeljenim odgovornostima, Addiko je postavila osnovu za sveobuhvatno upravljanje održivošću tokom svog poslovanja. Proaktivni due diligence proces Banke uključuje ugrađivanje od-govornog poslovnog ponašanja u politike i sisteme up-ravljanja, identifikaciju i procjenu negativnih uticaja, te praćenje implementacije i rezultata, čime se podupiru principi odgovornog poslovnog ponašanja.

Ulaganje u životnu sredinu

Banka odgovorno pristupa temi zaštite životne sredine i u svojim svakodnevnim aktivnostima pokušava da implementira što više različitih rješenja u svim oblastima koje se tiču životne sredine.

U skladu sa Zakonom o životnoj sredini Banka obavlja sljedeće aktivnosti:

- Uvođenje energetski efikasnih tehnologija
- Upotreba proizvoda, tehnologija i procesa koji smanjuju ugoženost životne sredine
- Preduzimanje preventivnih mjera i otklanjanja posljedica i šteta po životnu sredinu
- Druge mjere u skladu sa Zakonom o životnoj sredini

Direktne mjere koje se imaju efekat na životnu sredinu se realizuju kroz inicijative:

- Potrošnja električne energije
- Potrošnja vode
- Smanjenja upotreba papira i maksimalno korišćenje savremenih digitalnih rješenja u radu
- Upravljanje otpadom i recikliranjem
- Upravljanjem objektima i voznim parkom

- Redovno unapređivanje i servisiranje opreme i prostora

Indirektne mjere koje banka primjenjuje odnose se primjenu međunarodnih standarda procjena objekata i povećanje vrijednosti svih objekata koji su Sertifikovani kao energetski efikasni. Nažalost, praktična primjena Sertifikata u Crnoj Gori još nije započela zbog neusvajanja pratećih podzakonskih akata.

Banka nije, shodno kriterijumima definisanim Zakonom, prepoznata kao zagađivač. Takođe, u doglednoj budućnosti ne planira realizaciju projekata koji bi imali negativan uticaj na životnu sredinu.

Banka je u 2023. godini počela sa zamjenom voznog parka. Dosadašnja vozila sa motorom na unutrašnje sagorijevanje (benzin, dizel) se mijenjaju za električna vozila (full electric ili plug-in hybrid). Plan je da u narednih pet godina, a u zavisnosti od infrastrukturnih mogućnosti u Crnoj Gori, Banka poveća udio električnih vozila koje koriste zaposleni na najmanje 50% od ukupnog voznog parka, čime bi se značajno smanjio uticaj emisije ugljen-dioksida.

Dodatno, Banka je odlučila da u 2024. godini započne sa procesom recikliranja otpada koji proizvode zaposleni u centrali banke. U prvoj fazi planirano je recikliranje plastike i papira, u saradnji sa firmom "Deponija" d.o.o. Po uspješnoj realizaciji ove aktivnosti, biće razmotrene mogućnosti (interne i eksterne) za proširenje recikliranja i na druge kategorije otpada.

Društveno odgovorno poslovanje

Addiko Bank AD Podgorica konstantno teži ka tome da unaprijedi zajednicu u kojoj živi i podrži one inicijative koje nude dugoročna rješenja i podstiču poboljšanje kvaliteta i uslova života ljudi.

Kao renomirana kompanija, uzoran poslodavac i član zajednice u kojoj posluje Banka je već niz godina aktivan član AmCham Komiteta za društveno odgovorno poslovanje.

Njegujući solidarnost i humanost kao vrijednosti, zaposleni učestvuju u društveno odgovornim aktivnostima Banke kroz Addiko Cares volonterski klub.

Realizovano je i niz drugih društveno-odgovornih aktivnosti koje su uključivale volonterizam zaposlenih, poput akcije pošumljavanja brda "Mala Gorica", oslikavanja trpezarijskih zidova Resursnog centra za djecu i mlade 1. Jun, prikupljanja sredstava za nabavku školskog pribora za djecu OŠ „Duško Korać“ u Bijelom Polju i "Njogoš" u Cetinju, te dobrovoljnog darivanja krvi.

Banka tradicionalno učestvuje u inicijativi CBCG „Nedjelja štednje“ namijenjene novorođenčadi, a podržane su i humanitarne aktivnosti drugih organizacija sa kojima imamo dugogodišnju saradnju (Američke privredne komore, ambasade Austrije i Sjedinjenih američkih država, Ženskog diplomatskog kluba, NVO "Brini o sebi" itd.)

Krajem 2023. godine smo započeli projekat Finansijske pimenosti i organizovali prvu edukaciju za pravna lica na temu "Upravljanje finansijama unutar firme i kreditni proces kod banke". I u narednoj godini Banka planira da nastavi da otvoreno dijeli finansijska znanja sa zajednicom i podržava projekte koji jačaju digitalnu i finansijsku svijest pojedinaca i društva.

(8) Istraživanje i razvoj

Posljednjih godina, istraživačke i razvojne aktivnosti Addiko banke u oblasti digitalizacije igrale su ključnu ulogu u pokretanju inovacija i podržavanju poslovnog rasta kroz različite inicijative u oblastima poslovanja koje su u fokusu.

Tokom 2023, Banka je nastavila da radi na poboljšanju svoje aplikacije za mobilno bankarstvo, sa posebnim fokusom na poboljšanje korisničkog iskustva koje se smatra suštinskim elementom za

uspjeh naših aplikacija za mobilno bankarstvo. Klijenti Addiko banke prepoznaju posvećenost kompanije, tako da je trend novih korisnika mobilnog bankarstva nastavio da raste u 2023. godini istim tempom kao i prethodnih godina.

Pored poboljšanja u segmentu potrošača, Banka takođe ima za cilj da svoje usluge približi i MSP klijentima izgradnjom platformi za online kreditiranje. Uporedo sa razvojem svoje platforme za online kreditiranje, Banka će nastaviti sa različitim optimizacijama sistema kreditiranja kako bi pojednostavila i poboljšala osnovne pro-cese.

Banka je pripremila proširenje svojih usluga mobilnog bankarstva za MSP klijente, nakon uvođenja svoje pot-puno nove aplikacije za mobilno bankarstvo.

U 2024. godini, Addiko će nastaviti da proširuje implementaciju procesa online kreditiranja za segment potrošača, imajući u vidu potrebu da se određeni procesi usklade sa pozitivnim lokalnim zakonodavstvom, dok istovremeno istražuje preferencije svojih klijenata. Ove inovacije ne samo da su pojednostavile i ubrzale proce-dure kreditiranja, već su i dovele banku korak bliže svojim potrošačima. U 2024. godini, Addiko takođe planira da nastavi rad na optimizaciji i uvođenju novih funkcija na postojeće platforme sa krajnjim ciljem da omogući potpunog E2E iskustvo za svoje MSP klijente. Novoimplementirani procesi će staviti akcenat na opredijeljenost Addiko banke da iskoristi tehnologiju i učini bankarstvo dostupnijim, efikasnijim i usredsređenim na klijente.

(9) Predviđanja i srednjoročni ciljevi

Smanjenje štednje zbog visoke inflacije i povišenih kamatnih stopa će ipak ograničiti potrošnju domaćinstava i ograničiti potencijal rasta Crne Gore. Pogoršani izgledi za rast u EU takođe mogu imati negativan uticaj na izgleda za rast Crne Gore u narednoj godini zbog oslanjanja zemlje na vitalni turistički sektor - predviđamo uzdržan rast od 2,9% u 2024.

Predviđamo da će inflatorni pritisci ostati u 2024. i postepeno nestajati sa inflacijom koja će dostići 2,1% do 2028. godine².

Cilj organizacije je da dodatno ubrza sprovođenje svoje konkurentne specijalističke strategije,

² Bečki institut za internacionalne ekonomske studije Austrija (wiiw)

fokusirajući se na održivi rast poslovanja u segmentima potrošača i malih i srednjih preduzeća, sa posebnim fokusom na mikro i mala preduzeća, i opštom ambicijom da postane vodeća specijalizovana banka za ove segmente.

Razborit pristup riziku ostaće ključno sidro strategije generisanja rasta kredita. U narednom periodu Banka će nastaviti sa kontinuiranim balansiranjem svoje sklonosti ka riziku, kako bi omogućila rast i istovremeno iskoristila svoje napredne alate za upravljanje rizikom u segmentu potrošača i malih i srednjih preduzeća, kao dio svoje moderne digitalne platforme.

Jasan fokus na poslovanje sa potrošačima i malim i srednjim preduzećima će ubrzati transformaciju bilansa stanja Banke ka ovim segmentima koji generišu veću vrijednost.

Kratkoročan cilj i ambicija Banke sledeće godine je da dodatno unaprijedi svoju efikasnost smanjenjem troškova i složenosti, kao i racionalizacijom svog operativnog modela. Jedan od glavnih stubova za postizanje ovakvih rezultata jeste povećanje doprinosa od digitalnih kanala sa "E2E" procesom kao i saradnja sa partnerima u dijelu potrošačkog kreditiranja, gdje Banka planira ostvariti kompletan proces realizacije kredita u prostorijama partnera, odnosno, bez direktnog kontakta sa Bankom.

(10) Korporativno upravljanje

U skladu sa Zakonom o privrednim društvima i datumom dobijanja licence od strane Centralne banke Crne Gore br. 0101-377/17-6 od 29. decembra 2005. godine, Banka je stekla svojstvo pravnog lica i ovlašćena je za obavljanje bankarskih poslova shodno Zakonu o kreditnim institucijama. Osnovni principi rada Banke određeni su Osnivačkim aktom i Statutom Banke. Osnovni koncept korporativnog upravljanja uspostavljen je Zakonom o kreditnim institucijama, koji Banka sprovodi i nad čijim sprovođenjem nadzor obavlja Centralna banka Crne Gore.

Korporativno upravljanje je skup standarda i principa koji se koriste kako bi se uspostavio sistem kontrola i pravila kojim se obezbjeđuje zakonito funkcionisanje institucije. U skladu sa novim Zakonom o kreditnim institucijama, koji uređuje rad kreditne institucije, odnosno, banke i Zakonom o privrednim društvima, korporativni organi Banke su Skupština, Nadzorni odbor i Upravni odbor, kao i komiteti koje osniva Nadzorni odbor ili Upravni odbor. Dakle, organi upravljanja kreditnom institucijom su Nadzorni odbor, koji obavlja funkciju nadzora nad poslovanjem kreditne institucije, i Upravni

odbor koji obavlja izvršnu funkciju i odgovoran je za upravljanje kreditnom institucijom na dnevnoj osnovi i njeno zastupanje.

Članovi Nadzornog odbora moraju zajedno imati stručna znanja, sposobnosti i iskustvo potrebno za nezavisno i samostalno vođenje i nadziranje poslova kreditne institucije, a naročito za razumijevanje poslova i značajnih rizika kreditne institucije, o čemu se sprovode procesi internih procjena kao i procesi procjene primjerenosti od strane regulatora.

Nadzorni odbor i Upravni odbor su u stalnoj interakciji u cilju razmjene informacija i dostavljanja izvještaja u funkciji realizacije nadležnosti koje su definisane Zakonom o kreditnim institucijama i njihove funkcije kao kolektivnih organa Banke.

Interno izvještavanje koristi Nadzornom odboru i Upravnom odboru kao sredstvo za nadgledanje poslovanja Banke u cjelosti, a zaposleni koriste ove informacije u cilju sprovođenja redovnih poslova i/ili nastaju iz redovnih poslovnih aktivnosti.

Nadzorni odbor daje saglasnost Upravnom odboru na ciljeve i opštu strategiju kreditne institucije, poslovnu politiku, finansijski plan, strategije i postupke procjenjivanja adekvatnosti internog kapitala, politike i procedure za izbor i procjenu ispunjenosti uslova za članove Upravnog odbora i druga lica odgovorna za vođenje poslova u okviru pojedinih područja poslovanja kreditne institucije, politiku primanja u kreditnoj instituciji, osim ako nije uređeno da tu saglasnost daje Skupština akcionara, akt o internoj reviziji i godišnji plan rada interne revizije.

Nadzorni odbor direktno nadzire postupak sprovođenja i efikasnost i efektivnost sistema upravljanja kreditnom institucijom, sprovođenje poslovne politike, strateških ciljeva i strategije i politike preuzimanja rizika, sprovođenje politike primanja u kreditnoj instituciji, proces objelodanjivanja i komunikacija, adekvatnost postupaka i efikasnosti interne revizije; predlaže spoljnog revizora; usvaja godišnji plan interne revizije i izvještaje interne revizije, donosi i periodično provjerava opšta načela politike primanja u kreditnoj instituciji; saziva sjednice skupštine akcionara, utvrđuje predlog dnevnog reda i predloge odluka za skupštinu akcionara i kontroliše njihovo sprovođenje; bira i razrješava predsjednika nadzornog odbora; imenuje i razrješava članove upravnog odbora uključujući i predsjednika; imenuje i razrješava članove revizorskog odbora, razmatra godišnji izvještaj o radu revizorskog odbora, imenuje i razrješava članove odbora za primanja,

odbora za rizike, odbora za imenovanja i druge odbore osnovane u cilju pružanja stručne pomoći u vršenju nadzora poslovanja kreditne institucije, ukoliko su osnovani, shodno propisima, razmatra i zauzima stavove o nalazima iz izvještaja Centralne banke i izvještaja drugih nadzornih organa o izvršenoj kontroli, u roku od 30 dana od dana dostavljanja izvještaja o kontroli. Sjednice odbora se održavaju po potrebi, a najmanje jednom u tri mjeseca.

Upravni odbor vodi poslove kreditne institucije. Upravni odbor kreditne institucije dužan je da obezbijedi da kreditna institucija posluje u skladu sa propisima i uspostavlja i sprovodi pouzdan sistem upravljanja kreditnom institucijom u skladu sa zakonom.

U cilju uspostavljanja i sprovođenja efikasnog i pouzdanog sistema upravljanja, Upravni odbor kreditne institucije utvrđuje ciljeve i opštu strategije kreditne institucije, usvaja poslovnu politiku kreditne institucije, redovno preispituje strateške ciljeve, strategije i politike upravljanja rizicima, uključujući i upravljanje rizicima koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja u kojem kreditna institucija posluje, kao i stanje poslovnog ciklusa kreditne institucije; uspostavlja osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole, adekvatne veličine kreditne institucije, složenosti poslova i nivoa preuzetog rizika; usvaja politiku primanja u kreditnoj instituciji; obezbjeđuje integritet računovodstvenog sistema i sistema finansijskog izvještavanja i finansijske i operativne kontrole; obezbjeđuje nadzor višeg rukovodstva i uspostavlja tačno utvrđene, jasne i dosljedne interne odnose u vezi sa odgovornošću, koji obezbjeđuju jasno razgraničavanje ovlašćenja i odgovornosti i sprečavaju nastanak sukoba interesa; utvrđuje unutrašnju organizaciju društva uz saglasnost nadzornog odbora; donosi opšte akte kreditne institucije, osim akata koje donose drugi organi kreditne institucije; bira i razrješava više rukovodstvo kreditne institucije i druga lica u skladu sa ovim zakonom i statutom kreditne institucije i određuje im zarade; donosi etičke standarde ponašanja zaposlenih u kreditnoj instituciji; odobrava uvođenje novih proizvoda i usluga u poslovanje kreditne institucije; obavlja i druge poslove utvrđene ovim i drugim zakonom, propisima donesenim na osnovu ovog zakona i statutom kreditne institucije; obezbjeđuje realizaciju supervizorskih mjera Centralne banke.

Upravni odbor kreditne institucije periodično, a najmanje jednom godišnje, preispituje efikasnost sistema upravljanja kreditnom institucijom, uključujući primjerenost postupaka i efikasnost

kontrolnih funkcija, i o zaključcima obavještava Nadzorni odbor i preduzima adekvatne mjere za otklanjanje utvrđenih nedostataka.

Banka ima korporativnu strukturu koja je transparentna i organizovana tako da promoviše i pokazuje efikasno upravljanje organizacijom, te jasna i transparentna za zaposlene u Banci kao i za relevantne nadležne organe.

Korporativno upravljanje se uspostavlja na način:

- Da se u svim segmentima korporativnog upravljanja poštuje pravni okvir Crne Gore i dobra praksa poslovanja, regulative i smjernice Centralne banke Crne Gore;
- Da su u tom okviru postavljeni principi koji su fleksibilni i daju prostor Upravnom odboru da na najbolji način upravlja i rukovodi Bankom i postiže postavljene ciljeve, o kojima izvještava Nadzorni odbor i Skupštinu;
- Da svi međusobni odnosi zainteresovanih strana u funkcionisanju Banke budu jasno diferencirani, da nema preklapanja niti praznina u odgovornostima i nadležnostima, te da kod svih zainteresovanih strana bude uspostavljena ravnoteža odgovornosti i obaveza, odnosno prava i nadležnosti;
- Da se odnosi među svim zainteresovanim stranama postave tako da kod svih preovladava zajednički interes, odnosno interes Banke u odnosu na njihove pojedinačne interese;
- Da se u potpunosti, efikasno i efektno izvršavaju sve funkcije upravljanja i rukovođenja Bankom, odnosno da se Banka upravlja na način koji dovodi do postizanja postavljenih ciljeva i zadataka;
- U primjeni pravila korporativnog upravljanja implementirana je navedena regulativa, kao i druga interna akta Banke i u samoj primjeni istih ne postoje odstupanja;

Nadzorni odbor

U skladu sa konceptom korporativnog upravljanja, principi korporativnog upravljanja baziraju se na upravljanju koje sprovode sljedeća tijela Banke:

Nadzorni odbor u sastavu:

- Tadej Krašovec – predsjednik
- Mirko Španović – zamjenik predsjednika
- Ivan Jandrić – član
- Varja Dolenc – član
- Alina Czerny – član

Odbor za rizike u sastavu:

- Ivan Jandrić – predsjedavajući
- Tadej Krašovec - član
- Varja Dolenc - član

Odbor za imenovanja u sljedećem sastavu:

- Varja Dolenc – predsjedavajuća
- Ivan Jandrić - član
- Mirko Španović - član

Odbor za primanja u sljedećem sastavu:

- Mirko Španović – predsjedavajući
- Tadej Krašovec - član
- Alina Czerny - član

Revizorski odbor u sljedećem sastavu:

- Alina Czerny – predsjedavajuća
- Stanislav Jirsa - član
- Andrej Treven - član

Upravni odbor u sljedećem sastavu:

- Christoph Schoen – predsjednik
- Miloš Miketić - član (do 30.9.2023)
- Mirko Španović - zamjenik člana (od 1.10-31.12.2023)
- Biljana Vujić - član

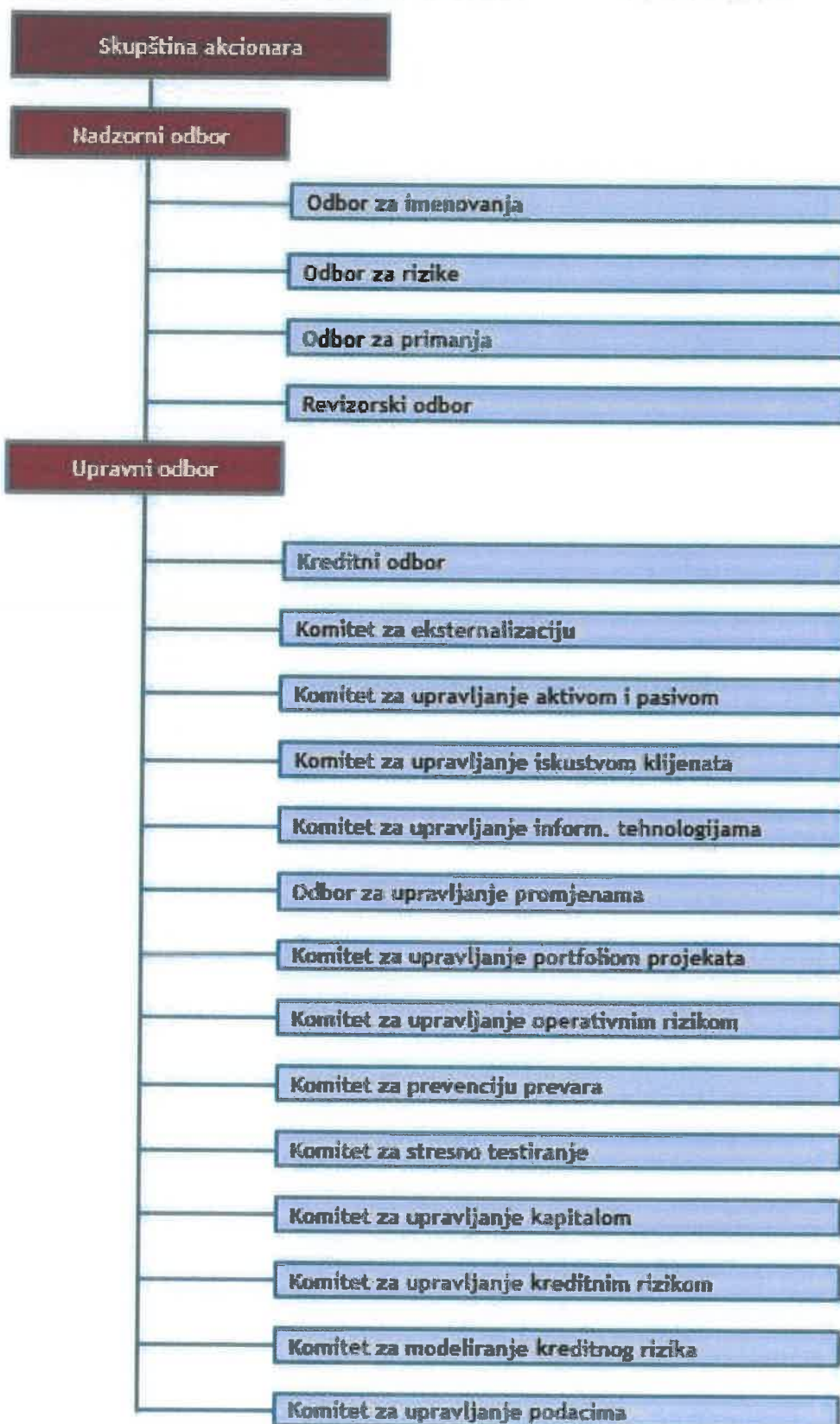
U toku 2023. godine je došlo do promjene u sastavu Upravnog odbora. Nakon prestanka funkcije dotadašnjeg člana Upravnog odbora Miloša Miketića, 1.10.2023. godine iz reda članova Nadzornog odbora imenovan je gospodin Mirko Španović za zamjenika člana Upravnog odbora, na rok do 3 mjeseca u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama Crne Gore.

U skladu sa svojim nadležnostima, zakonskim i podzakonskim aktima i potrebama procesa rada Upravni odbor formira radna tijela Upravnog odbora čiji sastav se definiše poslovniciima o radu predmetnih tijela banke. Postojeća radna tijela Upravnog odbora su predstavljena dijagramom u nastavku.

Organi upravljanja i ostala radna tijela Addiko Bank AD Podgorica

decembar 2023. godine

*Prilozak je pripremljen u skladu sa načinom na koji su predmetna radna tijela formirana

(11) Sistem interne kontrole za računovodstvene procedure

Addiko banka posjeduje interni sistem kontrole za računovodstvene procedure (ICS) gdje se kroz organizaciju definišu i implementiraju odgovarajuće strukture i procesi.

Sistem interne kontrole Addiko banke ima za cilj da obezbijedi efikasno i uspješno poslovanje, odgovarajuću identifikaciju, mjerenje i ublažavanje rizika, smotreno vođenje posla, pouzdanost dokumentovanih podataka vezanih i nevezanih za finansije, bilo da su interni ili eksterni, kao i postupanje u skladu sa zakonom, propisima, zahtjevima supervizora i internim pravilima i odlukama.

Sistem interne kontrole (ICS) sastoji se od niza pravila, procedura i organizacionih struktura sa ciljem da se:

- Omogućiti primjena korporativne strategije,
- Postignu efektivni i efikasni procesi,
- Zaštiti vrijednost korporativne imovine,
- Obezbedi pouzdanost i integritet računovodstvenih podataka i podataka vezanih za upravljanje
- Omogućiti poslovanje u skladu sa svim relevantnim pravilima i propisima.

Kada su u pitanju posebni ciljevi u vezi sa računovodstvenim procedurama Addiko banke, sistem interne kontrole omogućava momentalno, precizno i istovjetno knjiženje svih poslovnih transakcija u računovodstvene svrhe. Realizacija sistema interne kontrole u vezi sa procesom finansijskog izvještavanja definisana je internim pravilima i propisima.

Sistem interne kontrole Addiko banke izgrađen je na pristupu koji se fokusira na sami proces. Addiko banka razvija kontrolne aktivnosti kroz obradu dokumentacije preko koje se prati i dokumentuje svaki proces, kao i podaci o toku procesa, u skladu sa internim smjernicama za upravljanje procesom. Sveobuhvatna efikasnost internih kontrola konstantno se prati. Praćenje ključnih rizika dio je svakodnevnih aktivnosti Addiko banke, a povremeno se vrši procjena od strane rukovodilaca, interne kontrole, kao i sektora za upravljanja rizicima, usklađivanje poslovanja i internu reviziju. Definisano je i stalno praćenje internog sistema kao i blagovremeno informisanje relevantnih strana (npr. odbora) o nepravilnostima interne kontrole i podizanju na viši nivo.

Nedostaci interne kontrole, bilo da su identifikovani od strane rukovodilaca, interne revizije ili drugih vidova kontrole, blagovremeno se prijavljuju odgovarajućem menadžmentu za dalje odlučivanje i brzo reagovanje na iste. Interna revizija vrši nezavisnu i redovnu provjeru usklađenosti sa zakonskim odredbama i internim pravilima.

Sam sistem interne kontrole nije statičan već se konstantno usklađuje sa promjenama u sredini. Primjena sistema interne kontrole u osnovi se bazira na integritetu i etičkom ponašanju zaposlenih. Upravni odbor i rukovodeći tim aktivno i savjesno vrše svoju ulogu postavljajući primjer u promovisanju visokih etičkih standarda i integriteta, i uspostavljajući kulturu rizika i kontrole u organizaciji. Na taj način zaposlenima na svim nivoima ističe se i prezentuje važnost interne kontrole.

(12) Upravljanje rizicima

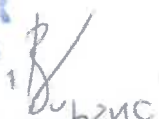
Za informacije o upravljanju rizicima, vidite poglavlje 49 Finansijskih izvještaja sa napomenama.

(13) Finansijski instrumenti

Za informacije o finansijskim instrumentima, vidite poglavlje 3.5. Finansijskih izvještaja sa napomenama.

Addiko Bank
Addiko Bank AD Podgorica

Christoph Schoen
Predsjednik Upravnog odbora

Biljana Vujović

Članica Upravnog Odbora

Boris Čabrilo
Direktor Odjeljenja za računovodstvo i izvještavanje

Addiko Banka AD Podgorica
Podgorica, 13.03. 2024. godine